

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

BAVUL

Hayat bir yolculuktur, yanınızda bulunsun.

İlyas Salman
Zülfü Livaneli
Ercan Kesal
Şükrü Erbaş
Umay Umay
Nevşin Mengü
İrfan Değirmenci
küçük İskender
İsmail Saymaz
Onur Ünlü
Otisabi
Şermin Yaşar
Emre Kongar
Gökhan Horzum
İlhan İrem
Necati Tosuner
Hüsnü Arkan
Haydar Ergülen
Sedef Orman
Evrin Kuran
Esin İris
Orhan Aydın
Ayşen Aksakal
Yasemin Sakallıoğlu
Nevzat Can Ünsal
Pınar Ergün
Alpay Erdem
Kansu Şarman
Özlem Esmergül
Zeki Tezer
Zihni Başsaray
Onur Tuncay
Burcu Özdemir & Akın Akkaya
Önder Abay

Filizlenen her şey

çiçek verir sonunda...

STEFAN ZWEIG'İN BÜTÜN ESERLERİ NİTELİKLİ ÇEVİRİLERLE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI'NDA

Geçmiş Yolculuk
Çev. Regaip Minareci
56 s, 7 TL

Mecburiyet
Çev. Regaip Minareci
56 s, 6 TL

Ay Işığın Sokakları
Çev. Regaip Minareci
80 s, 7 TL

Bilinmeyen Bir Kadının
Mektubu
Çev. Ahmet Cemal
68 s, 6 TL

Satranç
Çev. Ahmet Cemal
88 s, 7 TL

Bir Kadının Yaşamından
Yirmi Dört Saat
Çev. Mahmure Kahraman
80 s, 8 TL

Olanüstü Bir Gece
Çev. İlknur Iğan
80 s, 8 TL

Bir Çöküşün Öyküsü
Çev. Regaip Minareci
56 s, 6 TL

Karmasık Duygular
Çev. İlknur Iğan
264 s, 15 TL

Korku
Çev. İlknur Iğan
80 s, 8 TL

Yakıcı Sır
Çev. İlknur Iğan
96 s, 9 TL

Gömülü Şamdan
Çev. Regaip Minareci
120 s, 10 TL

Mürebble
Çev. İlknur Iğan
96 s, 9 TL

Amok Koşucusu
Çev. Nafer Ermiş
64 s, 7 TL

Clarissa
Çev. Gülperi Sert
184 s, 13 TL

Kendileriyle Savaşanlar
Çev. Nafer Ermiş
364 s, 20 TL

Üç Büyük Usta
Çev. Nafer Ermiş
228 s, 14 TL

Kendi Hayatının
Şiirini Yazanlar
Çev. Gülperi Sert
432 s, 24 TL

Kitaplarımız: İstanbul - Kadıköy, Tel: (0216) 348 97 84 Eminönü - Müze, Tel: (0212) 511 13 37 Caddesbstan, Tel: (0216) 38 65 62
Beşiktaş, Tel: (0212) 258 77 43 Bakırköy, Tel: (0212) 571 20 32 Nişantaşı, Tel: (0212) 2348 071 Taksim, Tel: (0212) 238 08 37
İzmir - Karşıyaka, Tel: (0332) 354 71 42 • Diyarbakır - Öfe, Tel: (0412) 228 42 16 • Eskişehir - Tepebaşı, Tel: (0222) 220 49 13
Konya - Selçuklu, Tel: (0332) 351 16 07 • Kayseri - Melikgazi, Tel: (0352) 222 5692 • Manisa, Tel: (0236) 231 69 24
Mersin, Tel: (0324) 238 18 14 • Samsun - Çiftlik, Tel: (0362) 23338 30 • Trabzon Merkez, Tel: (0462) 32698 39

Kurucumuz olduğumuz İş Bankası Kültür Yayınları
yeni kitaplarla büyüme devam ediyor.

TÜRKİYE
BANKASI
Türkiye'nin Bankası

Mehmet Ali & Aksoy Defansiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteey.org>

İzmir Karanlık
Mithatbeyim & Yaka
Kutluk Mithatbeyim
No: 2 Etiler
Tel: (0312) 464 77 71

"Kabahat sende değil seni sevende, nabeeeeeeeer"

Aşk bir sudur iç iç kudur, aşkı çekene derdi bilene sor, aşk çekenin yol gidenin, kabahat sende değil seni sevende. Nabeeeeeeeer. En çok eğlendiğim sahne, herkesin aklına kazınmış o şoför atışmasının yaşandığı sahneydi sanırım. Biz uydurmadık hiçbirini, kamyonların arkasında yazılı cümlelerdi hepsi. Hepsini Şener Abi'yle topladık. Ezberledik, çıktık okuduk. Bir seferde çekildi o sahne. Filmin en başarılı sahnesi de o oldu zaten. Hele o nikâhtan Nazlı'yı kaçıрма sahnesi... Bizim set işçileri de oynadı o sahnede. Sanırım seyirciyi en mutlu eden an oydu. Pembe Mutlu'ya âşık değildim ama gerçekten bir âşık gibi kaçırdım onu. "Ciğerini söktüm abi." Ayşen (Gruda) de Şener Şen'in kız kardeşini oynadı. Ne güzel zamanlardı.

İlyas Salman

İSMAİL SAYMAZ

“

**Kalabalığa
yaklaşınca bankın
üzerinde sessizce
ağlayan dayımı
fark ettim. O an
ben de ağladım...**

”

Muayene

Doktor, masa üzerindeki kan tahlili sonuçlarına dikkatle bakarak birkaç rakamın etrafını kırmızı kalemle çizdi. Gözlerini evraktan kaldırıp "Kolesterol oranınız yüksekmiş," dedi. Düşünceli ve tedirgindi. Bir sırı öğrenmek istercesine "Ailenizde kalp krizi geçiren oldu mu?" diye sordu. O an aklıma, Rize Devlet Hastanesi'nin kapısındaki bankın üzerinde, ellerini yumruk yapıp altına dayamış halde ağlayan Yıldırım dayım geldi. Apansız inen kalp krizi dayımı babası, beni dedesiz bırakmıştı. Dedem İsak Tanrıverdi, şu dünyada kaybettığım ilk yakınımı...

Dedem, 1929'da dünyaya gözünü açtığı andan 1951'de Kore Savaşı'na asker olarak gönderildiği tarihe kadar, bir gün olsun Erzurum'daki köyümüzden ayrılmamıştı. Kunurî'de, üzerlerine yağdırılan kurşunlarla ağır yaralanmıştı. Gemilerle Kore'ye gönderilirken de rencber Osman'ın oğlu İsak'tı, madalyasız bir gazı olarak köye döndüğünde de...

Onlar Türkiye'ye uğurlanırken, Kore dağlarında cesedi kalanlar ve dönmeyenler vardı.

Nevakı Erzurum Radyosu'nda türkû saati başlasa beyaz radyosunu sabitlediği duvarın altındaki minderde bir ayağını diğer bacağının altına almış halde uzaklara daldı dedem. Mavi boyalı pencereden cılız kavraklar ve kırışık dağlar görürürken, dedemin içine doğru yankılanan hırıksırları radyodan yükselen Erzurum türkûsüne karıştı:

"...Kore dağlarında ot kucak kucak
Ne bilsin analar böyle olacak
İlahmet yerine kurşun yağacak
Gitti de gelmedi, buna ne çare..."

Dedemi ya pencerenin pervazına yaslanmış halde ötelere bakarken, yahut sabah yasanından sonra kuzulara avucunda tuz verirken hatırlıyorum. Bir de elceklerle samandan halat ördüğü akşamki gibi 32 dişini birden göstererek keyifle gülerken... Kısacık boyu ve tombul gövdesiyle peynir tulumunu andırıldığı için köylüler dedeme Tulum İsak lakabını takmıştı.

Dedem Kore'den döndükten sonra anneannem Peruza ile evlenmiş. Annem beş çocuklarından ikincisi, dört kızlarından biriydi. Baktıkları hayvanlar, bu nüfusu doyurmaya yetmediğinden dedem Rize'nin yolunu tutmuş. Kışın şehirde hamallık, yazın köyde rencberlik yapmış. 70'li yıllarda talihi İstanbul'da aramış. Hasköy, Kasımpaşa ve Kulaksız'ın oturduğu ara sokaklarında el arabasıyla balık satarak, ekmeğini kazanmış.

Benim ortaokula başladığım yıl, kışı geçirmek için Rize'ye, bizim yanımıza gelmişti. Gündüzleri bazen bir balık tezgâhi başında müşteri bekleyerek, bazen Muharip Gaziler Derneği'nde "Ankara'dan haber var mı?" diye sorarak geçiyordu. Çünkü Kore Savaşı'ndan 24 yıl sonra, ancak 1974'te bağlanan aylıkları, 1983'te ellerinden alınmıştı. Kore gazileri ancak 1991'de maaş hakkına yeniden kazanmıştı.

Fakat dedemin sevinci yalnızca bir yıl, 9 Aralık 1992'ye kadar sürebildi. O gün dedem çay içmek için girdiği, babama ait Bahar Kiraathanesi'ndeki bir masada yürüğüne inen krizle can verdi. Bize veda ederken sessiz ve vakurdu. Ondan geriye özenle sakladığı Kore madalyası, bedevresiz bir köy evi, artık otu bile biçilmeyen birkaç çayır ve beyaz radyosu kaldı.

Ben dedemin öldüğünü okuldan eve dönerken öğrendim. Rize Devlet Hastanesi'nin avlusuna vardığımda, kapının önünde toplanmış köylülerimizi gördüm. Kalabalığa yaklaşınca bankın üzerinde sessizce ağlayan dayımı fark ettim. O an ben de ağladım.

Doktor bana "İyimisiniz İsmail Bey?" diye sorunca Rize'de değil, İstanbul'da, muayene için geldiğim bir hastanede olduğunu hatırladım.

"Ailenizde kalp krizi geçiren kimse var mı?" diye sorusunu yinede doktor.

Kekeleyerek, "Dedem..." dedim.

"Dedem 63 yaşında kalp krizinden ölmüştü."

Üç nokta beş harf – 1

ŞÜKRÜ ERBAŞ

Siyasi, sosyal koşuşturmalar şiirime zarar veriyor mu? Olur mu hiç... Nayat olmadan sanat olur mu hiç... Eylem olmadan kuram olur mu... Benim bütün kederim, itirazım, arzum, gelecek rüyam, içinde çırpınıp durduğum şu gerçeklik içinden canıma, kalbime yürüyor. Yazarlık itiraz ettiğim her şeye, tam da doğduğu kaynakta eylemli olarak da itiraz ediyorum. Benim bütün mazlumlara adına bir adalet talebim var; benim bütün emekçiler adına eşitlik talebim var; bütün ezilenler adına barış talebim var; benim bütün mutsuzlara adına bir varoluş talebim var. Elbette harflerle olduğu kadar yürüyerek, konuşarak da sözümü söyleyeceğim. Buradaki can alıcı ayırım, dikkat edilmesi gereken can alıcı, eylemin coşkusu ve acelesiyle, şiirin bütün zamanları içeren o büyümlü estetiğini karıştırmamaktır. Slogana düşmediğiniz sürece her iki alanda da gönül rahatlığıyla, dahası aynı yüksek sorumluluk bilinciyle var olabilirsiniz. Ancak ne yazık ki şiirin aydın kimliği, toplumsal sorunlara ilgisi, siyasetin pratiği içinde tutum alması, başka hayatların sorumluluğundan korkuyla kaçan kimi çevreler tarafından, en hafifhane bir sakınca olarak işlenip durmuştur. İçtiğiniz suda politika olacak ama yazdığınız şiir, içinden doğduğu toprağa ayak basmayacak, nazenin bir balon gibi göklerde dolanıp duracak... Bu düşüncenin en büyük zararı, şiiri, hayata temas etmeden köksüz bir şiir yazmaya götürmesi olmuştur.

dengelessizlik olan iki olgu arasında nasıl bir denge kurulur bilmiyorum... Birisi olanca katılığı, duyarsızlığı, bencilliği ile sizin bütün heveslerinizi, inceliklerinizi, güzelliğinizi, rüyalarınızı, yaşama sevincinizi teslim almayla çalışıyor; öteki size aşkla, özgürlükle, saygıyla, gönül boyasıyla, hayranlığın harfleriyle donatılmış incecek bir gelinlik sapı veriyor, bu sağır, soğuk, derin uçurumun üzerinde tutun diye. Siz bir sarkaçsınız,

**Siz bir sarkaçsınız,
bir salınıyorsunuz,
gidip hayatta
boğuluyorsunuz; bir
salınıyorsunuz hayatın
üstünde bir yerlerde
ışığıp duran şiirle
iyileşiyorsunuz.**

bir salınıyorsunuz, gidip hayatta boğuluyorsunuz; bir salınıyorsunuz hayatın üstünde bir yerlerde ışığıp duran şiirle iyileşiyorsunuz. Bir başka ifadeyle bu salınımın bir ucu ölüm bir ucu yaşam; bir ucu kalabalık bir ucu yalnızlık; bir ucu sevgisizlik bir ucu aşk... Varsa bir denge, soluk almak için çırpınıp durduğumuz, şiir kılığında sıralamaya çalıştığımız şu harfler var ya, olsa olsa onlardır... Ya da umutsuzluktan daha ağır bir umut, belki de denge dediğimiz, bizi delirmekten koruyan, 'gelecek' diye bir 'kuru hayale yeldiren.' Yaşayarak yazmak mı, yazarlık yaşamak mı... Tabii ki ikisi de. Birisi durmadan ötekine dönüşen, daha doğrusu ikisi de durmadan birbirine dönüşen iki insanız varoluş hali insanın. Şairin, yazdığı her şeyi boyulu boyunca yaşaması gerekmiyor; bu kadar yoğun bir gerçekliği yaşamaya kimsenin ömrü yetmez zaten; bir başkasının hayatından yola çıkarak da yazar. Sanatsal yaratıcılığın can alıcı noktası şudur: Tanıklık ettiğiniz, acısını, öfkesini, arzusunu ve utancını duyduğunuz u yaştanıtıyı şiire dönüştürmüşseniz, yazdıklarınız sonsuza kadar sizin hayatınız olmuştur.

Bürokrasi ve şiir... Aralarında acımasız bir

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Kolum şarkıya çarpacak

Fotoğraf: Umay Umay

UMAY UMay

Uzak bir ülkede yaşamak. İsteddiğin buysa yolun açık olsun. Yosun kokamış orada sokaklar. Hayvanlar hep uyuklu ve mutluymuş. Yalnızlık gri postunu serdiğinde gökyüzüne, sevgililer hep şiirler yazmış. Belki sen de bana mektup yazarsın oradan. Kumsallardan bahsedersin. Büyücü kadınlardan. Küçük adamdan, küçük çocuklardan. Seni orada görmeye zorlarım kendimi. İnandırıcı olsun diye biraz toprak koyarsın zarfa. Hafif nemli olur. Ta oralarından kurumadan gelen. Zarfa burnumu sokar koklarım. Hiç kokun yoktu hatırladığım derim.

Artık hatalarımdan bahsetmezsin. Ben de kendimi suçlu çocuklar gibi mahcup hissetmem. En doğru uzaklıkta sevişmiş oluruz. En az zararlı, en az yarayışlı.

Dükkânlardan tatlılar al. Kremalı ve meyveli olanlar favorim. Tatlı beni öldürebilir, aşk beni öldürebilir. Otobanda kaza yapma ihtimalim daha düşük. Ama olsun, sen bana tatlılardan bahset. Sonra

gün ışığından, hassas pencerelerden. Oralar da bir ara devrim de yapmıştı genç çocuklar. Çok kan vardı sokaklarda. Şimdi yok biliyorum. Küsmüş evler var, filmlerde gördüm. Piyano çalan evler. Ve sonsuz tekrarlı görevler var. Herkesin görevi var. Senin görevin kaçmak, benden çok uzaklara. En asil görev seninki bence. Yanlış ülkeye gidiyorsun ama yapacak bir şey yok. Her zamanki gibi hatalı haritalarda dolaşıyorsun. Sonra makus talihine, benim nezdimde küfür ederek susup seni bu hale sokanı arıyorsun. Kapılar bana açılmıyor artık. Dolaş dur başka insanların ıssızlıklarında. Onlar nasıl sevebilmiş bir bak. Öğretsin şarkılar sana, bırakıp gerçekte gidenin sen olduğunu.

Demek gidiyorsun. E o zaman bari şarkılardaki gibiyim, şiirlerdeki gibiyim. Peşinden biri koşturuyor gibi gitme. Benim alacaklı olmadığım bir hayat bu. Anlamadın hiç ama seni sevdim. Sevmenin sokağını bul orada. İllaki var. Her ülkede var. Çocuk kalmak diye bir şey var. Oradan fotoğraf at bana. En yeşil, en büyük gövdeli ağacı bul. Eline bir kitap al, ufka bak. Ağkunda olan boşluğa. Oradan sıçrayan sincaba bak. Göz göze geldiğin anların yeni ve sıcak doğurganlığına bak. Çörecekle rin

unutacaklarından fazla olacak. Beni böyle bırak. Burada inşa ettiğim kararlılıkla. Gövdemi yeşertecek şarkılar bulacağım elbet. Kalkıp oturacak içim. Kolum şarkıya çarpacak. Bakma git.

Beni deli yaptın. Beni sakar ve kalpsiz yaptın. Sonra da unuttun yaptıklarını. Nerede bu vicdan. Hangi gölgeye sığındın, basıp üstüne geçemiyorum da. Sıkma canımı artık. Mektup da yazma bence.

Burada olanları soracaklar mutlaka. De ki "Ben hiç ilgilenmedim." "Negatif şeyler hoşuma gitmiyor. Ne ne kadar biliyorum. Kaç gazeteci içerde, kaç kişi öldürülmüş, kaç çocuk tecavüze uğramış. Ben uğraşmıyorum bunlarla. Benim isim saf sevgi," de. Saf sevgi seni kör etmiş ama olsun.

Dayanmak zor tabii sen de haklısın.

Git işte en iyisi bu. En iyisi bensiz olmak zaten. Biraz evrakla uğraşırısın. Malum Türklere pek güvenmiyorlar. Kaybola kaybola doğru yolları bulursun. Belki tuhaf biraz turist biraz maceracı kendini paketleyip sunarsın.

Gittiyinde dönecek yer yok. Gitsene.

**Demek gidiyorsun.
E o zaman bari
şarkılardaki gibi
git. Şiirlerdeki gibi
git. Peşinden biri
koşturuyor gibi
gitme.**

Kitapsız, çiçeksiz, hayvansız, vicdansız, doğrusuz
insandan uzak dur.

Umudu öldürüp, nefreti toprağa dikmek isteyenlerden
uzak dur.

Hayatı sadece ideoloji ve düşünce olarak görenden uzak dur.

Mutlu olmanı, sorgulamanı, düşünebilmeni kendilerine
yapılmış bir tehdit olarak görenlerden uzak dur.

Kendilerine duydukları yabancılik yüzünden karşındakini
kötü bilenlerden uzak dur.

Nefreti evinin kapısına koyan, artık her dışarı çıktığında
avucunda nefret taşıyanlardan uzak dur.

İnsan hayatına olan saygısızlığı bir övünç madalyası gibi,
gurur mekanizması gibi görenlerden uzak dur.

Kelimeleri özenle seçmeyen, her cümlesi biat olan,
her sözcüğü toz olandan uzak dur.

Sesinin tonu kalbinin tonundan çok olanlardan uzak dur.

Çünkü neye çok yaklaşırsan, neyi çok biriktirirsen,
ona dönüşürsün.

“Tutkunuz, sevginin içinde erimek olsun...”

Yakın tarihin en etkileyici yapıtlarına imza atmış olan büyük düşünür **Halil Cibran**'ın
unutulmaz eserleri Aytunc Altındal çevirisi ve Destek Yayınları etiketiyle raflarda...

KÜÇÜK İSKENDER

Tek başına Safari

Çalışma Masası - III

Yazmak eyleminin yalnızca bir yaratım ve kurgu süreci olduğunu iddia edenler çıkacaktır - acaba yazmak'ın itirafla ilgisi üzerinde yoğunlaşan var mıdır? Eğer baştan aşağı aktarılmış, yansıtıcı değilse filtre görevini üstlenmek, 'redoks makinesi' sorumluluğunu sırtlamak ve bu eylemin en can alıcı (hareket) noktası sayılacak yorumlama cesaretini göstermek çalışma/çatışma masanızı zenginleştirir mi, yoksa bir dağınıklığın kaosa dönüşmesine zemin mi hazırlar? Masaya oturan, önünde serili duran, kimsenin göremediği bu derin, uzun ve geniş havzanın bir aparatı mıdır? Hükmetye, yönlendirmeye başlaması yaratıcılığın tanrıçılığa evrimini tetiklemez mi?

Cenaze Nedeniyle Açığız

Kurban Bayramlarında sahibinin elinden kurtulup yollarda koşan büyükbaş hayvanları düşünüyör, sonu kaçınılmaz biçimde ölümler bitecek küçük özgürlük uğraşlarını hayatlara yayılmış yenilgilere benzetiyörüm. Her firar kurtuluş mudur yahut kurtuluş habercisi midir? Vedaile Terk karşılığı duran iki ayınadır, aralamıza girmemek ruh sağlığı açısından faydalıdır. Kaçmalı Zıllaştırak her zaman yitirdi.

Portre Ateşlemeleri - V

Uzak akrabalar gibi manasız bir aile kuyruğu, uzantısı vardır. İşte onlardan biriydi bu kadın. Arkeolog olduğu konuşulurdu arada. Dedemin vefatını kutladığımız partide karşılaştık:

-Arkeologsunuz, değil mi, dedim.
-Evet, ama şarjım bitti, dedi.
Kendimi eşeliyorum, kazıyorum ben. Geçmişte kalan olayları, anıları, insan cesetlerini çıkartıyorum içimden. Antik bir şeydir vücut. Her aşkla kurulan, her ayrılıkla yıkılan uygarlıklar taşır. Tarih amibidir.
-Siz, dedim, yakın akrabam olur musunuz?
Attığı kahkahayı hâlâ saklımın.

İçmek Bazen Tek Fiildir

Mezarlıkta demleniyormuş bir grup evsiz. Derken bir cenaze defin için gelmiş. Kafalar güzel, takılmışlar "Acaba neden öldü," diye. Aralarından biri kalkıp kalabalığa doğru gitmiş. "Başımız sağ olsun, sebeb?" diye sormuş. "Rahmetli içkiydi, sigara desen felaket. Kalpten gitti," demişler. Dönüp "Kaldırın içkileri, sigaraları; durumumuz sakat," diye kükremiş. Öyle buruk oturlarlarken bir cenaze daha. Yine kalkıp gitmiş bizim adam. Tekrar "Sebeb?" diye sormuş. "Rahmetli sağlıklı yaşardı. İçkisi, sigarası yoktu. Ama kader. Kalpten gitti," diye hayıflanmışlar. Dönmüş bizimkisi: "Çıkının içkiyi, sigarayı, demiş, içenle içmeyenin arası on beş dakika."

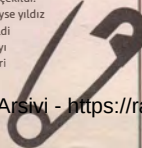
Dağıtma Seansları

Yıl 2000'i vurduğu zamanları hatırlıyorum da serserilik, marjinallik, alternatif kafalar, bedensel özgürlükler daha fazlaydı. Ne yaşanacaksa üzerinde plan yapılmıyordu. "Çözüm" ciddi tavırdı, neredeyse akademik bir tabirdi. Tehlike Kardeşliği, mühim ortaklıkların, tanışmaların, kaynaşmaların anahtar sevgisiydi. Alt kültüre ait abileri/ablaları korur, kollar, onlarla takıldık. Sonra bir korku, endişe, çekimne, mevcut iktidara yakın ahlakın modası yerleşti bünyelere. Önce punklar çekildi. Sonra çankiler ve ibneler. Neredeyse yıldız transfer için yurtdışına bakası geldi gürhün. Şimdi o da bitti. Hafızayı kemiren anılar kaldı geriye. Birileri beton döktü gitti kırpaşan akıllara...

"Birdenbire"- "Orhan Veli Remix 2018"

Her şey birdenbire oldu. / Birdenbire vurdu karantlık yere; / Güzelliğe tahammülsüzlük birdenbire oldu; / Öfke birdenbire. / Her şey birdenbire oldu; / Birdenbire çıktıldı o nefret yüreklerden; / Kesilen aydın kelleleri birdenbire yuvarlandı, katliamlın başlaması birdenbire / Toplu kıyım birdenbire oldu. // Birdenbire, / Birdenbire, / Her şey birdenbire oldu, / Şortlu kızların öldürülmesi birdenbire, uzun saçlı oğlanların birdenbire; / Adaletin bitmesi, özgürlük aşkının söndürülmesi, sansürün üstümüze çökmesi, o kapanan kapılar... / Karşı devrim birdenbire oldu. / Yüzyılın yenilmesi birdenbire.

ZÜLFÜ LİVANELİ

1 4. yüzyılın büyük Arap düşünürü İbn Haldun, dünyayı yedi bölgeye ayırmış ve buradolaşan kavimlerin görünüşü, kültürü ve adetlerinde iklimin son derece önemli bir rol oynadığına dikkat çekmişti. "Coğrafya kaderdir" sözünü bu bağlamda kullanan düşünür, yer değiştiren ve başka kültürleri tanıyan kavimlerin zamanla

kendilerinin de değişebileceğini söyleyerek, yedi yüzyıl önce mutlak ırkçılık karşıtı bir felsefe oluşturmuştu.

Bugün dünyayı İbn Haldun gibi yedi değil, iki büyük bölge yani - sınırları belirsiz ve özel olsa bile- Batı ve Doğu olarak algılamaya alışkanlığı var ve nedense bu iki bölgeyi birbirleriyle uzlaşamaz, anlamaz, hatta Huntington'ın vurguladığı gibi "çatışmaları kaçınılmaz" ayrı dünyalar olarak kabul ediyoruz.

Aslında değişik dünyaları birbirine anlatmanın en etkili yolu edebiyat olduğu için bu konuda eksikliğin bizi bu yanlış düşüncelere sürüklemesi, yani İbn Haldun'dan geriye düşürmesi kaçınılmaz.

Toplumların birbirini tanımamasının gizemli dili olarak edebiyatı işaret ediyor olmam kimseye şaşırtıcı gelmemeli. Çünkü insanların başka diyarlar hakkındaki fikir edinmesinin çeşitli katmanları mevcut. Bunların nicelik bakımından en yaygın ama niteliksel olarak en düşük katında turistik düzey geliyor. Her yıl yüz milyonlarca turist değişik ülkelere gidiyor, kendi turistik gettolarında yaşıyor ve o halkın kültürü hakkındaki hiçbir fikir edinmeden geri dönüyorlar. Bu düzeyin bir kültür alışverişi yaratamayacağı ortada.

Turistik düzeyden hafifçe daha derinde gazetecilik düzeyi geliyor. Gücü çok büyük olan ve aslında kültürleri birbirine anlatma olanaklarına sahip medya kurumları da ne yazık ki bu olanağı, kişilere esir düşerek kullanıyor, tam tersine ülkelerin birbirleri hakkındaki önyargılarını pekiştirme görevi gibi zararlı bir işlevi üstleniyor. Milliyetçilik ideolojisinin ve ırk üstünlüğü yanılgısının öne çıkardığı nefret söylemleri en çok medya aracılığıyla körükleniyor. Edward Said'in haklı olarak "cehalet çatışması" (clashes of ignorance) dediği olgu da buradan kaynaklanıyor işte. Büyük medya, karşı tarafın insan olmadığı yönünde (Vie tnamtlar maymundur, komünistlerin kuyruğu vardır, Irak'ta kitle imha silahları bulunur vs.) beyin yıkamaları toplumları savaşa hazır, en azından itiraz edemez hale getiriyor.

Oysa edebiyat, büyük ölçüde bu tuzaklara düşmeden, insanları din, milliyet, üniforma, bayrak gibi simgelerden ayırarak "sadece insan" olarak görebilmeyi ve anlatabilmeyi başarıyor.

Bu konuda hayranlık duyduğum örneklerden birisi Puşkin'in Erzurum Yolculuğu kitabıdır. Osmanlılara karşı çarpışan ve Doğu Anadolu'da toprak kazanan Rus ordusuyla birlikte seyahat eden büyük şairin hiçbir cümlesinde militer ya da dost-düşman kavramlarının arkasına gizlenmiş bir önyargı bulamazsınız. Mensup olduğu Ruslarla, "düşman" olarak karşılarına çıkan Türkleri aynı temiz yürekle anlatır. Bir başka örnek de Osmanlı-Sırp Harbi sırasında, Çarlık Rusya'sında yürütülmekte olan "süngüsüne bebek takmaktan zevk alan Türk" imgesine karşı sesini yükselten ve bu nedenle milliyetçi ağır eleştirileri göğüslemiş zorunda kalan Tolstoy'dur. Büyük yazar, kamuoyu tarafından parçalanmak pahasına, savaş makinesinin müthiş bir

keskinlikle dönen propaganda çarklarının karşısına çıkmak cesaretini gösterebilmiştir. Edebiyat dünyası, böyle sayısız örneke doludur ve bu namuslu yazarları okumak insana, büyük bir mutlulukla

"iyi ki edebiyat var!" dedirir.

Goethe'nin düşü

Zamanımızdaki kadar aşırı örneklerle rastlanmasa bile, kendi döneminde Goethe bu bilgisizliğe karşı bir "Dünya Edebiyatı" (Weltliteratur) anlayışı geliştirmiş, bilindiği gibi hayran olduğu Fars şairlerinden çeviriler yaparak ve onlar tarzında şiir yazarak, büyük bir entelektüel devrim başlatmıştı. Kelimeyi, Farsça orijinalindeki gibi kullanarak yazdığı Hikmetname'lerden birinde şöyle der: "İtiraf edelim ki Doğu'nun şairleri/ Daha büyüktür biz Batılı şairlerden."

Eminim ki Goethe'nin "Dünya Edebiyatı" rüyası gerçekleşebilseydi, yeryüzü daha güzel bir yer olurdu.

Ne yazık ki Goethe kadar saygı duyulan bir ismin çabaları bile Batı dünyasını, Doğu dünyasına yeteri kadar yakınlaştırmaya yetmedi. Batı, Aristoteles yorumcusu İbn Rüşd (Avorreas), Fars şairleri ve Gailand'ın çevirileri ile tanıtılan Binbir Gece Masalları dışında Doğu edebiyatı konusunda çok fazla bilgi sahibi olmadan yaşadığı (Binbir Gece Masalları'nın ve Doğu gizeminin tanıtımında J.L. Borges'in katkıları da gözardı edilmemeli elbette). Buna karşılık, dünyanın dönüş yönü gereğince rüzgarların genellikle Batı'dan Doğu'ya esmesi gibi Doğu, sürekli olarak Batı edebiyatının etkisi altında kaldı. Roman alanında iyice belirginleşen bu durum, ilk bakışta Doğu'nun aleyhine gibi görünüyordu ama Doğu'dan beslenmeyen Batı da eksildi. Kendi merkezi çevresinde dönüp durması, kaçınılmaz olarak, çeşitli akarsuların döküldüğü bir deniz gibi zenginleşememesi sonucunu ortaya çıkardı.

Kısacası Goethe'nin o harika rüyasının gerçekleşememesi olması, yalnız edebiyata değil, dünya barışına da büyük darbeler indirdi ve ne yazık ki bu durum devam ediyor. Oysa barış kültürünün oluşmasındaki en büyük görev, toplumların derin ruhunu birbirine anlatma imkânına sahip olan edebiyata düşebilirdi. Eminim ki Goethe'nin "Dünya Edebiyatı" rüyası gerçekleşebilseydi, yeryüzü daha güzel bir yer olurdu.

Hakyollar oğullarının
reklamcılık
bölümünden mezun
olduğunu sanıyordu.
Uğur'un evdekilerle
paylaşmadığı bir
küçük sırrı daha
vardı.

Sıırım gibi

İRFAN DEĞİRMENCİ

Hava kararmak üzereydi. Uğur, burnundan soluyarak evine girdi. Ayakkabısını ve paltosunu çıkardı, "Ben geldim," diye seslendi. Yanıt salonda uzanmakta olan babasından geldi. "Sana bunca yıldır ekmek veren eli mi ısırması kalktın bugün? Haberin geldi merak etme. Ben adam edemedim ama adam edecekler seni yakında." Genç adam, "O bana ekme vermedi, ben çalışıp yedim ekmeğimi yıllarca," diye yanıt verebilirdi. Bu sözleri o kadar sessiz söylemişti ki kendinden başka duyan olmadı. Annesi yerinden kalkıp Uğur'un yanına geldi, "Sen de asi gitme be oğlum, azıcık söz dinle. Baban kötülüğün için konuşmuyor. Kurban olurum babanı da kızdırma daha fazla," deyip kocasının yanına döndü. Baba Tefvik Bey gün boyunca kalkmadığı, televizyonun karşısındaki çekyatta uzanmaya devam ediyordu, anne Ayşen Hanım'dan kumandayı istedi. "Benim kanalı açacağım. Bu gece konuklar sağlam. Oğlana da söyle gözümü gözünmesin bir süre," dedi; izlediği programın jenerik müziğiyle adeta kendinden geçip tüm sıkıntısını unuttu.

Uğur Hakyol, 29 yaşındaydı. dn bir yıldır yani Üniversitesi ilk senesinden beri hem okuyup hem çalışıyordu. Daha doğrusu artık okumuyor, yalnızca çalışıyordu. Beş yıl olmuştu okulla ilişkisi kesileli ama evdekilerden bundan haberi yoktu. Hakyollar oğullarının reklamcılık bölümünden mezun olduğunu sanıyordu. Uğur'un küçük sırrı, çalışıp eve para getirdiği süreç çok da değilmedi, Ayşen Hanım da Tefvik Bey de bir gün dahi "Hani senin diploman?" diye sormadı. Uğur'un

evdekilerle paylaşmadığı bir küçük sırrı daha vardı. Geçen yıl tüm cesaretini toplayıp asker hastanesine gitmiş, askerliğe elverişsizdir raporu almıştı Uğur. Ancak sir olan raporun kendisi değil içeriği idi. Eve raporunun onaylandığına dair bir mektup göndermişti zaten devlet. Mektup, Uğur'un eline geçmeden babasının eline geçmişti bile. Sır, Uğur'un ne sebeple rapor aldığı idi. Mektupta rahatsızlık yazılı değildi. Aslında Uğur da cinsel yöneliminin bir rahatsızlık olduğunu düşünmüyordu. Devlet, askerlik yapamayacak kadar rahatsız olduğunu düşünüyorsa bu devletin sorunuymuş, illa askere gitmek için diye ısrar edecek değildi doğrusu. Ayşen Hanım, "Oğlanın sağ ayağı düz taban gibi ya, ondan verdiler herhalde raporu," demiş, meraklı komşulara böyle anlatmış, Tefvik Bey de konuyu fazla kurcalamamıştı. Yoksa sıırım gibi delikanlıydı Uğur. Kendisi gibi delikanlılara ilgi duyan sıırım gibi bir delikanlı. Günde on saatten fazla masa başında oturup reklam metinleri yazan sıırım gibi bir delikanlı. Erkek çocuklarının tecavüze uğradığı vakfın etkinliğine sponsor olan kurumun reklamı için kalem oynatmak istemeyen bir delikanlı. Sıır bu yüzden tartıştığı reklam ajansının sahibinden dayak yememek için kendini savunan bir sıırım.

Reklam ajansının sahibi Alaattin Bey, Tefvik Bey'in de eski patronuydu. Tefvik Bey emekli olmadan önce yanında yıllarca şoförlük yaptığı patronndan biricik evladı için iş istemiş, patron da Uğur'un henüz öğrenciyken kendi kabasıyla iş bulup çalıştığı farklı ajanslarda ortaya koyduğu performansa bakıp, üniversite diploması dahi sormadan, "Yarın gelip başlasın," demişti. Dört yıldır bu ajanstaydı Uğur. Ayşen Hanım, oğlunun aylar süren işsizliğinin ardından nihayet düzgün bir yerde çalışacak olmasına çok mutlu olmuştu, hatta hemen uygun bir kısmet aramaya başlamıştı

oğlu için. Uğur'un reklam metni yazarken sergilediği yaratıcı, cesur hatta kışkırtıcı üslubuyla evde takındığı tavır taban tabana zıttı. Genç adam, sınırlarına her geçen gün yeni sınırlar ekleyerek kendi başına yaşamasına yetecek ekonomik özgürlüğü kovalamaya ve eve sessizce girip çıkmaya devam ediyordu. Babası emeklilik ikramiyesini olduğu gibi batan bir saadet zincirine yatırmamış olsaydı Uğur çoktan evden ayrılmıştı. Eline geçer geçmez maaşının yarısını hala annesine veriyordu genç adam. Ayşen Hanım da o parayı kuruşuna dokunmadan evladından para almaktan utanan Tefvik Bey'e teslim ediyordu.

Tefvik Bey'in cuma akşamları hiç kaçırmadan izlediği tartışma programına reklam arası verildi. Uğur az önce girdiği evden çıkmaya karar verdi, paltosuna uzandı. Ayşen Hanım, oturduğu yerden "Nereye evladım? Şimdi girdin eve daha," diye seslendi. Genç adam yanıt vermedi, ayakkabılarını aramaya başladı. O sırada kapı çaldı. Uğur kapıyı açtı, karşısında iki polis memuru vardı. "Uğur Hakyol siz misiniz? Hakkınızda şikâyet var. Bizimle emniyete kadar geleceksiniz," dedi iri yarı memur. Çıktılar. Telaşla oğlunun peşinden gitmek isteyen Ayşen Hanım'ı Tefvik Bey durdurdu. Televizyondan bir an bile gözlerini ayırmayan Tefvik Bey, sakince "Bırak hanım, habirim var benim. Elleme burnu sürtülsün azıcık. Ajanstan Alaattin Bey, arayıp senin oğlana karakola çektireceğim, dediği bana öğlen. Bu zibidi, patronun kolunu incitmiş, kol düğmesini koparmış bugün. Ben sana söylemedim. Bırak ekmecek veren eli ısırarak neymiş öğreşsin köpeke. Satarlar sabaha," dedi. Tartışma programında reklam arası bitmişti, Tefvik Bey'in hayranlıkla izlediği usta gazeteci, "Kitapları kaldırım kitapları," diye kaldığı yerden devam etti...

ŞERMIN YAŞAR

Kıskanmak nedir Muazzez, o nasıl kelime? Bilakis, hiç kıskanmıyorum. Hatta istiyorum ki yeryüzünde nefes alan her erkek sana âşık olsun, senin sevgilin olsun.

Muazzez sayıklaması

Apar topar evden çıkayım sabahları, bu evde sana âşık kimse yok, ben bile yokum.

Ayırıldıktan sonra; "Kıskançlıklarına tahammül edemedim, özgürlüğümü kısıtlıyordu," falan demişsin. Teessüf ederim Muazzez. Bütün bunlar geldi kulağıma. Zaten her yaptığın geliyor, belki de kulağıma sana gidiyor, bilmiyorum Muazzez. Ekmek yiyemiyorum, su içemiyorum biri 'âziz ol' der de aklıma sen gelirsin diye, kuduz gibi sudan kaçıyorum Muazzez, durumum çok fena. Kıskanmak nedir Muazzez, o nasıl kelime? Bilakis, hiç kıskanmıyorum. Hatta istiyorum ki cümle âlem, yedi düvelde, yeryüzünde nefes alan kalbi atan her erkek sana âşık olsun, senin sevgilin olsun. Herkes senden bahsetsin istiyorum Muazzez, seni hiç kıskanmıyorum.

Bütün arkadaşlarımla sevgilisi sen ol istersen, gözümü açar açmaz elime telefonu alayım. Hepsi seninle bir fotoğrafını paylaşmış olsun, kiminin boynuna sarıl, kiminin elini tut, kimine dudak bük, yeter ki göreyim seni. Hepsine tek tek kalpler bırakayım diyeceğim ama, bende kalp bırakmadın Muazzez.

Apar topar evden çıkayım sabahları, bu evde sana âşık kimse yok, ben bile yokum. Beni giderken çöp gibi kapının önüne koydun Muazzez. Günler sonra

Hakkı, tiksinierek tutup kaldırdı beni. Oradan oraya taşırlarken beni göz yaşlarım hep sapsarı yerlere aktı. Diğer çöplerin arasına attı beni. Keşke Hakkı da sana âşık olsa mesela, ikimiz apartmanın merdivenlerine oturup ağlasak, bahçenin çimlerini gözyaşlarımızla sulasak.

Sabahları simit aldığım bıyıklı simitçi, tam simit alırken, "Muazzez de sever simidi, en güzelini ona ayırıyorum, size bunu vereyim," desin mesela. O da sana âşık olsun, o da sevsin seni. Yeter ki senden bahsetsin bana. Oturup dizinin dibine, senin simidi nasıl sevdiğini dinleyeyim ondan. Yere dökülen susamları tek tek toplayan kuşlar gibi, simitçinin ağzından çıkan kelimeleri toplayayım Muazzez.

Otobüse binince "Kalk oradan, orası Muazzez'in yeri, şimdi gelecek," desinler. Kendimi tutamağa asıp bekleyeyim gelmeni.

Antidepresanımı değiştireceğim. Camın önünde konuşan kadınlardan duyduğum. "Benimki çok iyi, bir ara kafayı oynatacak gibi olduydum iyice, içtim iyi geldi, bir iki gün salladı ama sonradan iyi geldi," dedi. Adını söyledi diğer kadına, yattığım yerden cep telefonuma kaydettim adını. Ablama mesaj attım. Gelirken getirsin. Bir de bunu deneyelim. Kafayı oynatacak gibi olan kadına iyi geldiyse, bana da iyi gelir.

EMRE KONGAR

Florya'da bir yaz aşkı öyküsü

1 958 yılı Ağustos ayı: İstanbul'un henüz yağmaya ve kirliliğe teslim olmadığı dönem...

Akçigirine ilk hançeri Hilton Oteli ile yemiş olan kent, bu darbeye karşı bütün ihtişamı ile direniyor.

Sarıyer'de "Deniz Banyosu" denilen Beyaz Park, Tarabya'da beton üstünde güneşlenen plaj ve Anadolu Yakası'nda Küçüksu Plajı, yazları insanların yüzmek ve güneşlenmek için akın akın gittikleri yerler. Bakırköy'de her yerde ve özellikle de Ataköy Plajı'nda denize giriliyor...

Florya, enfes kumu ve temiz denizi ile halkın, yüzmek için en çok tercih ettiği yerlerden biri... Büyükkçekmece'ye ailecek piknik yapmaya gidip ve hindiba topladığımız yıllar.

Florya'da belediyenin "kamping"i var: "Kamping" dediysem, halk orayı öyle andığı için...

Yoksa treylerle gelinen ve park edilen klasik bir kamp alanı değil! Bir hat üzerinde, hafif hilalimsi bir eğilme dizilmiş tek odalardan oluşan bir motel. Odaların ilerisinde, tam deniz üstünde, motelin lokantası var; aynı zamanda sosyal tesis.

İnsanlar sadece yemek yemek için değil, iskambil ve tavla oynamak, sohbet etmek için de oraya gidiyorlar.

Geceleri tam müziği de çalınıyor... Lokantanın önünde, denizin üzerinde beton bir dans pisti var, gençler orada dans ediyorlar; kimi şortlu, kimi mayolul! Odalar belediye tarafından on beş günlük

devrelerle kiraya veriliyor. Oldukça da ucuz. Biz ilk kez annemle gitmiştik 1957 yazında.

1958 yılı Ağustos ayında, Şişli Terakki'deki en samimi arkadaşım (galiba moda oldu şimdi, BFF diyorlar) Savaş Tarman'ın annesi bir oda kiralamıştı bizim için.

İki arkadaş kendi başımıza buyruk keyif yapıyoruz. Deniz, kum, güneş, kızlar; ekmeğ elden su gölden, günümüzü gün ediyoruz. Ağustos ayı, İstanbul'da kimi zaman bulutlu geçiyor, kimi zaman da yağmurlu; ama deniz suyu ılık...

Yağmurda denize girmenin, üzerimize yağmur yağarken yüzmenin tadını çıkarıyoruz. Akşamı da yemekten sonra, zaten çoktan çıkmaya başlamış olan dans müziği ile, arkadaşlarla deniz üstündeki beton pistte dans eder gibi sallanıyoruz... Gençliğin savurganlığı ve vurdumduymazlığı içinde çoğunlukla giyinmiyoruz bile, mayolarımızla gidiyoruz restorana ve elbette dans pistine de mayolarımızla çıkıyoruz.

İlk günlerin yabancılık duygusunu üstümüzden atınca, komşularla ahbablıklar, dostluklar kurmaya başlamışız, ikimizin de birer kız arkadaşına olmuş... Hepimiz sınırlı olduğunu biliyoruz.

Hiçbirimiz, on beş günlük devre bittikten sonra bir daha görüşüp görüşemeyeceğimizi bilemiyoruz...

Belki de o nedenle ilişkiler çok hızlı gelişiyor ve yoğunlaşıyor.

Gençlik işte, her şeyi çok hızlı ve sonuna kadar yaşamak marifet sayılıyor.

Hem Savaş'ın hem benim, okulda birer kız arkadaşımız daha var.

Benim kız arkadaşımın annesi, kızıyla arkadaşlık etmemi istemiyor ama biz gizli gizli buluşuyoruz, mutlu oluyoruz...

Savaş'ın ilişkisi inişli çıkışlı, bir ayrılıyor, bir barışıyorlar; bunalımlı ama büyük bir aşk.

Florya'daki on beş günlük geçici bir "kamp" döneminde edindiğimiz yeni kız arkadaşlarla ilişkilerimiz bu nedenle biraz garip.

Savaş okuldaki kız arkadaşıyla yine kavgalı; bu nedenle hemen sanki kırk yıllık sevgililerimiz gibi geliştirmiş yeni

ilişkisi...

Geceleri kumsal da kayboluyorlar yeni arkadaşlarıyla birlikte.

Onun kız arkadaşı ile benim kız arkadaşım da birbirleriyle arkadaş; heralde o kız, Savaş'la yaşadıklarını benim kız arkadaşım anlatıyor. Benim kız arkadaşım çok entelektüel, sürekli kültürel konularda sohbet ediyoruz; aklım okuldaki kız arkadaşımdaya olduğu için, ilişkiyi entelektüel düzeyde tutmak benim de işime geliyor.

Bir yaz aşkı yaşayan arkadaşının anlattıklarından esinlenmiş, beni dalgaların okşadığı kumsalın karanlıklarına götürmek istiyor.

Bir gece yemekten sonra yine beton pistin
üzerinde dans ediyorduz.
Birdenbire hoparlörden "I found my love in
Portofino" şarkısının melodisi yükseliyor...
Bütün aşkların kalbini hoplatan, o yılların
moda şarkısı!
Arkadaşımla birbirimize biraz daha sıkı
sarılıyoruz...
Deniz üstünde beton bir dans pistinde,
denizin sesine karışan müziğin sesi, gecenin
romantizmini iyice ateşliyor...
Şarkı ve dans bitince, yeni şarkı başlamadan
kız arkadaşım, "Hadi," diyor, "Biz de sahile
kumsala gidelim!"
(Siyahla vurguladığım "de" önemli; "Onların
örneğini izleyelim" demek istediği izlenimi
veriyor.)
Herhalde, diyorum, Savaş'la birlikte
derinliğine bir yaz aşkı yaşayan arkadaşının
anlattıklarından esinlenmiş, beni dalgaların
okşadığı kumsalın karanlıklarına götürmek
istiyor diye düşünüyordum.
Büyük bir hevesle ben de "Hadi!" diyordum
ve ele ele tutuşmuş bir biçimde kumsala
koşturuyorduz.

Belki anıyı burada kesmek ve sonunu sevgili
okurlarımın düş gücüne bırakmak gerek...
O zaman herkes gençlikte yaşanan bu yaz aşkı
öyküsünü kendine uygun, mutlu bir biçimde
sonlandırır.
Ama içimdeki o hınzır kendinle matrak
geçmek duygusu izin vermiyor ve öykünün
sonunu değerli okurlarımla paylaşmaktan
kendimi alamıyorum:
O gece kumsalda sabaha kadar Dil
Devrimi'nin kültürümüze olan etkilerini
konuşuyoruz!
(Yoksa kendimle dalga geçmek uğruna,
öykünün sonunun çarpıttım da, aslında o
sahilde çok daha romantik bir olay mı yaşıyandı
o gece; bunu hiç bilemeyeceksiniz!)

bavulimde sevdâ sözleri

“
Seni sevdim, seni birdenbire değil
usul usul sevdim
“Uyandım bir sabah” gibi değil, öyle değil
Nasıl yürür özsü dal uçlarına
Ve güneşi sislerden düşsel ovalara
GÖLTEN AKIN
”

“
sisler bulvarı'nda seni kaybettim
sokak lambaları öksürüyordu
yukarıda bulutlar yürüyordu
terkedilmiş bir çocuk gibiydim
dokunsanız ağlayacaktım
ATTILÂ İLHAN
”

“
Bir korkusuzluk aldı yürüdü çevremizde
Sen çıkardın utancımı duvara astın
Ben masanın üstüne kodum kuralları
Her şey işte böyle oldu önce
CEMAL SÜREYA
”

“
İçinden doğru
sevdim seni
Bakışlarından doğru
sevdim de
Ağındaki ıslaklığın
buğusundan
Sesini yapan
sözcüklerden
sevdim bir de
Beni sevdiğin gibi
sevdim seni
Kar bırakılmış
karanlığından.
EDİP CANSEVER
”

“
kadere inansaydım
sana inanırdım
Düşürmem sigaramın
ucundaki külü ben
ARKADAŞ ZEKAİ ÖZGER
”

Hiç derdim değilsin, olmadın da...

ERCAN KESAL

Şimdi düşünüyorum da, hep tuhaf zamanlarda karşılaştık seninle... Köroğlu'nu oynadığımız günlerdi... Afış, pankart ve bol korkulu korsanların ardından, kırık şiirlerde gezdirirken yüreğimi uykusuz bir izmir sabahında hep altı kırk beş Karşıyaka vapuruna yetişmek için koşarken, köseyi düşünce burnuma çarpan nergis

çiçeklerinin kokusunu duyar gibi olmuştum seni ilk gördüğümde...

Dudaklarının kenarında ince bir eylül yağmuru, üzerinde elişi örme bir kazak ve en azından üç şiir sorumlusu etekleriyle saçların savruluyordu sırtında hâlâ eski günlerin ağırlığını taşıyan kantinin ortasında... Saçların... Hâlâ liseli. Kantin... Hâlâ Sierra Maedra... Ne güzel...

Şimdi ben seni sevdim de ne oldu? Sen, hayata başkaldırdığım her durumda soğuyan ellerimin sıcaklığıydın belki.

Şimdi sıkıntılı bir soru işte sana: Bıçak gibi bir Bornova yağmuru (bir türlü kar olamamış) genç yüzlerimizi dalarken sığındığımız telefon kulübesindeki acemi dokunuşların tadını neyle değiştirebilirsin? Hangi müzik setinin taksiti ya da arabanın -uzun vadeli, düşük faizli- ödenmiş borçları saçlarına düşmüş bir yaprağı almak üzere uzanan ellerimizin keyifle boy ölçüşebilir? Ya da etekleriniz? Her seferinde, üzerinde yeni bir şeyler anaran -toz, kağıt vs.- dokunmak için... Daha kıskırtıcı ne olabilir?

Biz devrimi "gerçekten" çok sevmiştik, hala da seviyoruz. Hâlâ hesapsız ve hiç farkında değiliz gibi yapılan şeylerin peşindeyiz. Yenilgi ustası, ıslak ve yorgun ayaklarımız, yeni yolculukların heyecanıyla kıpır kıpır... Sen hiç derdim değilsin... Biz "terli gövdelerimiz ve dalgın saçlarımızdan başka sığınacak bir şeyimiz yok, kalkamız yok, ardına saklanacak" derken, sen bir sabah aynanın kenarına -kısa bir not bile bırakmadan ayrıldın. Erken gelen bir sonbahara, parlayarak kaybolan bir ışığa

bakar gibi baktım ardından. Gençliğime bakar gibi, çaresizliğime, olmanış, eksik kalmış bir şeye bakar gibi, devrime...

Şimdi ben seni sevdim de ne oldu?

Ne kaybettim ben sıkıntılıarımdan? Yarı deli, telaşlı ve serseri halim ne kadar eksildi zannediyorsun beni bırakmakta? Güldürme beni... Benim, yıllar öncesinden yılankavi bir bıçak gibi gezdirdiğim ince bir sızı var yedeğimde. Hiç bırakmaz beni, ben de onu çok tutarım doğrusu. Yani, merak etme yüreğimi parçalayacak bir çarem her zaman var. Her zaman bulurum, koklamak için eğildiğimde ellerimi kanatacak bir gül... Hep bir buz parçası gezdiririm yüreğimde muhtemel çözümlere karşı...

Sen hiç derdim değilsin, olmadın da... Hayatla, o fahişe ve bıçkın kadının hep bir uzaklık koydum arama... Geceyarıları penceresine ufak taşlar atacak kadar ya da ona sahip olmayı deliler gibi istediğim bir akşam çocukça bir bahaneyle hızla oradan uzaklaşarak...

Biz devrimi gerçekten çok sevmiştik, hâlâ da seviyoruz. Hiç ayrı şeyler değil bunlar... Seni yokuşun altında evine bıraktığımız ilk akşam, geriye dönüp yanağıma kondurduğün öpücüklerle birlikte duyduğum hazzın aynısı, Karabağlar'da katıldığım ilk korsanda da duymuştum... Beni bırakıp gittiğin o sabah bir arkadaşım ölmüştü kollarında.

Sen hiç derdim değilsin, olmadın da... Hep bir karanfil kokusu taşıdım sana ve devrime dair...

Belki de birlikte... Ateş ve su... Coşku ve hüznün... Biz devrimi çok, çok sevmiştik, hâlâ da seviyoruz... Sen de devrim gibisin... Anla beni...

Ercan Kesal (Şizofreni Dergisi- 1993)

NECATİ TOSUNER

Sessiz görünüyorsa
söylüyordur dinle
bak! Dinle de gör sıra
sana geliyor. Sanki
her şey çok açık niçin
diye sormazsan.

YORGUN AKIŞLI

Kimildayan kıpırtı.

Geçtim geçtim geçemedim geçişiz.
Gittim gittim gidemedim yükseklere
yükseklerden. Başından sonundan yanlışla
yanlış demektir yanlışım. Gördüm göremedim.
Sordum sormadım. Bildim bilemedim.
Doğrusu eğrisiydi gerçeğin. Tadı kaçı
tutamadım. Anladım anlamadım.

Aklı durmuş bunağın. Güldüm güldüm
gülemedim.

Çapkın çapkın doruklar. Yaylalar adı
çıkması yaylalar. Yıkıntılar, ayrışılar, çökükler.
Gelirken gidiyordum gidemedim. Durdum
kaldım dizlerim titrek. Ölçtüm biçtim eksik
çıkı. Edemedim uygun yerde inemedim.

Yanıldım yanıldım doymak nedir bilmedim.
Yenildim yenildim uslanmayı sevmedim.
Acıydı acının acısı vardı. Vurgundu seçile
seçile seçilmişse. Gülerek gülünken gülünç
olmayana. Yakışmadı ağlamak.

Sanki orada kaynak yapıyor.

Öyle işte, göz alan kaynak ışığına
bakmak gibi. Durup durup
bakmak gibi. Bakmadan göz
kaçırmak gibi. Unutmuş da sanki bir
an gözü kaymış gibi. Kaynak ışığına
öyle bakmadan duramayış gibi.
Işığı şavkımının keçiciliğinden
göz kaçırıp, sonra da yine -ve hemen
yanı- bakmadan edemeyiş gibi.
Kaynak ışığı varsa bakılır, boş çıkark
göz kaçırması diyen bir bilgiçliğe de

sanki büyülenmişçesine kapılmış
gitmiş olarak.
Kaynakta gelen ışığın şavkımını
olağan ve şaşırtmazsız bulmak gibi bir
çabaya hiç girişmeden, kendiliğinden
gelen o bilgiçliğini de artık iyice
olağan saymak.
Bilgiçlik yorgunu gözlerle...

Aranan bulunmaz kimin ettiği kime
sorulsa.

Görmezsin ettiği yaşlandırır görmezi.
Yoldan çıkını yol tutmaz. Akıldan çıkana
buzlu cam örtük. Sepyada kaldı bakması
güzel olan.

Uçmadan kaçmadan düştüm ardına
koyaladım. Büyükten küçük çıkar artan ömür
azalır. Yarım bardak anlamaz yarım bardağı.
Azalan da azalır sonra. Ne dedimse dedim hiç
tınmadım. Merhem olmadı dert başka. Küçük
dağların küçüğü benimdir.

Meyvesiz ağaçtım bak gölgeme gör halimi.

Kesik kesik şavkıyan bir bilgiçlikle
örtülü gerçek.
Akşam oldukça daha da göz kaçırılır
olacak şavkımına gerçeğin.
Oradaki ışımaya bakmadan
edemeyişteki çocuksu kapılmışlık,
bir burgu gibi derinleşerek
girdaplaşan bilgiçliğinde.
Nefret duymanın da kesik kesik
bir usanmışlık olacak, benzedikçe

bezdirecek sonra daha uzun süreyle
göz kapamak isteyeceğin bir
usanmışlığa dönüşecek bilgiçliğin
beyninde yankılanan şavkımına.
Yerli yersiz zonklamaları kulaklarının.
Oysa şavkımın renklerini
ayırarak için ona bakmaya hiç de
doyamayacaksın sen. Ama bir
rengi ötekilerden kesin olarak
aynıştıramadan daha, yine hemen
kesilecek şavkıma.
Sonraki yeni şavkıma için gözlerini
öyle iyice açman da bir şeye
yaramayacak. Saçmalıklar asılı
kalacak zihninde öyle bilgiçliğin
sınırlarında keskinleşmiş olarak.
Gençlik yıllarından kalma sonu kötü
bitmiş bir eski umuda benzetsen de
sen onu, sana gönül indirmesini hep
boşuna beklemiş olacaksın.

Bundan geçersen hiç kurtulamazsın bundan.
Anlaşılmayan bir şey anlaşılan. Türkü türkü
gelir sazi kırık. Gider sesi kesik gönlü kırık.
Öylesi hiç kolay değil. Sessiz görünüyorsa
söylüyordur dinle bak! Dinle de gör sıra
sana geliyor. Sanki her şey çok açık niçin diye
sormazsan.

Yorgun akışlı bir dere olarak bir gün
buradan gittiğinde.
Kurutulmuş solmuş umutlar kimse bekleyen
derdi çok olur.

Kimildamayan kalmış kıpırtı.

CAN BINALI AYDIN

İmkânsızlığın ortasında bir Manyak

Röportajı nerede yapacağımızı sordumda ofise gelirsiniz demişti Onur Ünlü. Buluşacağımız gün "Hocam ofis neredeydi?" diye mesaj attım. "Dün Karaköy'deydi Can, umarım hâlâ oradadır," diye cevapladı. Ofisin yerinde olup olmadığını kayıtlıydım. Vapurdan inince arayacaktım, aradım. "Fransız Geçidi'ne doğru kafana göre bir yer otur geliyorum," deyince kaygım kendini güvene aldı. Kahvehâne kalamamış ama kafe de olamamış bir yerin yol kenarındaki iki masasından birine oturdum. Kafamın üzerindeki küçük cızırtılı kolondan Yonca Evcimik çalıyordu. Acaba nasıl radyoydu? Çaylar geldi, ses kaydını açtım yolda arabayla duran bir adam hocadan ateş istedi. Çakmak üç, dört seferde de yanmayınca adam ağzında sigarayla sağa sola bakındı. Karşı kafenin garsonuyla göz göze gelip çakmak var mı anlamında el işareti yaptı. Bereket versin garsonun çakmağı yandı, hepimiz rahat bir nefes aldık.

Neyse ki her şey tastamamdı, yerli yerindeydi...

"Gerçek Kesit Manyak" nereden çıktı?

Ben Gerçek Kesit'i seviyorum, bir tadı var bir şekilde herkesin sevdiği. O sevdiğim şeyi kendim yapmak istedim çok karmaşık değil yani aslında. Gülelim, eğlenelim diye yaptığımız bir iş değil. Cahit Abi'yle (Kaşıkçılar) Leyla ile Mecnun döneminden tanıştık. O yazdı senaryoyu ben pek müdahale etmedim.

Peki nasıl bir film izleyeceğiz? Neden Manyak?

Fragmanda aşağı yukarı belli oluyor nasıl bir şey olduğu. Annesiyle yaşayan bir adam var deliriyor, bu kadar. Çünkü annesiyle yaşamakta olan bir adam delirir.

Daha önceki filmlerine baktığımızda Onur Ünlü sinemasının dünyayla arasının hayli açık olduğunu görüyoruz. Gerçek Kesit'i sinemaya taşımamız bu hususların devam ettiği anlamına geliyor mu?

Ben ona husumet demezdim, bir didişme denebilir. Dünyanın olduğundan daha gerçekli, ya da değersiz gösterilmesi fikri beni rahatsız ediyor. Dünya çok değerli bir yer olmayabilir fakat o kadar değersiz bir yer de değil. Dünya bir şey yapmak için olduğumuz bir yer. Buraya şöyle ya da böyle bir katkı sunmanız gerekiyor ama dünya bazen o katkısı senden

istemeyebilir bu nedenle bir didişme başlıyor dünyayla aranızda.

Daha önceki Polis, Beş Şehir gibi filmlerinize hastalık ve ölüm sarmalı niçinleştiniz.

Ölümün peşini niye bırakmıyorsunuz?

Bu sabah şöyle bir şey düşündüm ve "Hayatımın sonuna kadar yaşayacağım ne mutlu," dedim kendi kendime. Böyle bir paradoks var, hayatımızın sonuna kadar yaşayabiliyoruz. Bu paradoks ölüm üzerine düşünmeye mecbur bırakıyor bizi. Ama ölümlle ilişkim daha önceki hastalıklı düzeyde değil artık. Öleceğime ikna oldum. Galiba öleceğim dedim ve bu beni daha sakin bir alana taşıdı. Ölümlle ilgili çok fazla şey düşündüm, artık düşünmek istemiyorum.

Filmlerinize acının ajite ve estesiye edilmesine karşı bir tutum var. Örneğin romantik bir akşam yemeğine karaktere kan kusturabiliyorsunuz. Acı zaten başlı başına yeterince estetik mi?

Acının estete edilmesini kolay. Bir yandan bu bu kadar kolay olduğu için tercih etmiyorum bir yandan da acıyla acı olanın birbirinden ayrılması tarafı değilim. Bunların iç içeliği beni daha fazla ilgilendiriyor. Aynı anda hem iyi hem kötü şeyleri yaşıyor olmamız fikri beni heyecanlandırıyor. Bunu biraz muzipçe anlatıyorum filmlerimde ama bu tamamen hayata bakışla ilgili. Bu çeşit sarkastik bir dünya görüşü var ve bu sadece filmlerimde değil, günlük normal hayatımda da böyle. Sürekli bir muziklik peşindeyim ki hayat daha eğlenceli olsun.

Sen Aydın'ırsın Geceyi neden siyah beyazdı?

Siyah beyaz bir film çekmek istiyordum ve o çok uygundu. Filmle ilgili derdimi anlatmakta çok işime yarayacağını düşündüğüm için böyle

çektim. Bir de o gerçekçiliği duruma katkı sundu. Teknik olarak birçok efekt var filmde ve tabiri caizse bu efektler siyah beyazda daha iyi oldu. Herkes siyah beyaz bir film çekmek ister. Bir de çok merak ediyordum siyah beyaz film çekmenin nasıl bir şey olduğunu. Önümüzdeki dönemde bir tane daha çekeceğim. İyi bir şey siyah beyaz.

Gerçekten de film çekmek için tefeciden para aldınız mı?

Aldım.

Peki filmi çektiniz mi? Çektim.

Parayı geri ödediniz mi? Ödedim.

Hangi filmi?

Söylemem. Genel olarak yaptığımız bir şey bu zaten. Çünkü tefeciler bankalardan çok daha insafırlar. Sadece daha zor güven duyarlar

sana. Onlar insan, konuşup anlaşılabilirsin. Tefeci asla seni öldürmez dizilerdeki gibi. Çünkü seni öldürse parasını alamaz, tefeciler aptal adamlar değildir. Seninle arasını iyi tutmaya bakar ki senden parasını alsın. Sonra daha çok versin, daha çok alsın. Oysa bankalar yüzünden insanlar ölüyor. Banka avukatı denen bir takım varlıklı var. Bu arada tefecileri önermiyorum, herhangi bir şey önermiyorum, durumu söylüyorum. Ben her zaman daha fazla ödeyip tefecilerden para almaya tercih ederim çünkü onlar insan.

Çok film yapıyorsunuz on iki mi, on üç mü oldu?

Yapıyorum çünkü yapabiliyorum. Fırsat bulduğum her an çalışıyorum. Şu an hazırda dört senaryo var, üç-dört tanenin de üzerinde çalışıyorum bu yedi-sekiz film demek. Bana sürekli neden bu kadar çok film çektiğimi soruyorlar fakat bir bakkala dükkanı neden her gün açtım diye sormuyor kimse bugün de mi açtın ya diye. Yaptığım filmlerin hepsinin benim için dönemsel manaları var. *Aşkın Gören Gözle İhtiyacı Yoktur* benim için bir şey ifade ediyor ama artık geçmişte kalan bir şeyi. Ben artık yeni bir şeyle ilgilieniyorum.

Buradan sinema dünyasına bir eleştiri mi var?

Temel sorun film yapmanın yapan insanlar

Onur Ünlü ile çay sohbeti

tarafından abartılıp haddinden fazla ciddiye alınıyor olması. Bunu defalarca söyledim. Bir tapınağa kutsiyet atfederler çünkü içinde kendileri vardır. Kutsal bir yerin içindeysen sen de kutsal olursun. Adam bir senaryoyu üç senede yazıyor. Ben bir tane film yapıp yıllarca peşinden koşmam. Bir film yap, iki-üç sene festivallerde gez, uğraş, daha önce de zaten yapımı için üç sene uğraşmış ol; insanların neden böyle yaptığını bilmiyorum. Bununla ilgili üzerinden çalıştığım yeni bir sinema fikrim var. Mor Koyun diye bir şirket kurdum ve artık bir takım filmleri bunun üzerinden yapıyorum. Adına demokratik dramaturji dediğim yeni bir yaklaşım üzerinde çalışıyorum. *Put Şeylere* mesela bu yaklaşımın bir sonucu, yine *Gerçek Kesit* Manyak belirlir oranda. Var olan dramaturjinin artık bittiğini, sıkıldığını düşünüyorum ve prensip olarak temel tezim var olan dramaturjinin zımnı bir şekilde orta sınıf tarafından onaylanması ve orta sınıf tarafından onaylanan her şey gibi çürümüş olması. Orta sınıf iyi bir şey olsaydı dünya bugün böyle bir yer olmazdı. Sinema bir küçük burjuva sanatı olarak dramaturjik ve ekonomik olarak doğrudan orta sınıfın onaylaya yapıyor. Popüler sinema da böyle art house dediğimiz sinema da böyle. Bu kokuşmuş orta sınıf zihniyetiyle yapılan filmlerden sıkıldık. Yeni bir şey yapmak gerekiyor, ne yapmak gerekiyor dersek işte *Put Şeylere* onun cevaplarından biri.

Bu yeni yaklaşım neyi çağırıyor, nasıl bir şey dediniz?

Bunu anlatamam görmeniz gerekiyor. Temel teziden bahsederseniz filmi, dramayı orta sınıfın beğenmesinden alıp filmin yapının kendisine gerivermektir. Sinema tutsaktır,

orta sınıf tarafından esir alınmıştır. Filmi yapmanın iç tutarlılığı varsa metnin de iç tutarlılığı olur. Dolayısıyla bir metin yazmak için giriş, gelişmeye, sonuca ihtiyacımız yok. Bunun üzerinde yazdığım, düşündüğüm Silahlı Çatışma Adabı isimli yaklaşık yüz sayfalık bir metin üzerinde çalışıyorum. Eylül, ekim gibi bu yazdıklarımı bir çeşit manifesto olarak ortaya koyacağım. Mor Koyun sinemayı orta sınıf esaretinden kurtarma hareketi. Bu fikir dışında da sinema yapmaya devam edebiliriz o ayrı ama sinemayla ilgili asıl söylediklerimizi Mor Koyun üzerinden aktaracağız.

Sevircinizle aranızdaki bağ klasik sevirci-yönetmen ilişkisinden karmaşık. Bunu kim doğurdu, siz mi, sevirci mi?

Hiçbir zaman sevirci ne düşünür diye tek plan çekmedim, tek kelime de yazmadım. Benim sevircinin de kendi içinde karmaşık bir yapısı var. Çok farklı sosyal gruptardan ve dünya görüşlerinden insanlar sıkı şekilde takip ediyorduk şeyleri. Bizim ilişkimiz biraz aşk-nefret ilişkisi gibi. Bazen çok seviriyor yaptığım işi, bazen hayal kırıklığına uğruyorlar. Ama ben böyle biriyim, insanlar ne düşünür diye bir şey yapamam. Ne istiyorsam onu yapıyorum ve o sıradaki doğrularım sevirciyle ya da sevircinin bir kısmıyla örtüşmeyebilir. Ben bunu gözetmem. Yani hazır burada bir kitle var bunlar da bunu seviriyor, bunun üzerine yürüyeyim diye hayatımda düşünmemdim düşünmem. O yüzden bazen sevecekler filmleri, bazen sevmeyecekler. Ben de bazen onları çok seviriyor, bazen hepsinden nefret ediyorum.

Hiçbir zaman sevirci ne düşünür diye tek plan çekmedim, tek kelime de yazmadım. Benim sevircinin de kendi içinde karmaşık bir yapısı var.

Filmlerinizde de, dizilerinizde de bir "anne karakter" eksiği var. Anneler nerede?

Bilmiyorum, bir doktorum olsa ona sorardım. Düşünüyorum ben de, bu bir tercih değil, benden böyle çıkıyor. Demek ki bir sorun var, durum var ya da. Üzerine çok düşünmedim bilmiyorum.

Peki Dudullu Postası nasıl gidiyor?

Dudullu Postası Serkan Yılmaz'ın köşeydi, yapmaya başladık benim istediğim gibi gitmedi. Altıncı bölümden itibaren ben yazmaya başladım senaryoyu. Kendi yazdığımı çekiyorum. Tamamen formatı değiştirdim, bambaşka bir hale geldi. O halde de devam edecek.

Ah Muhsin Ünlü öldürüldü mü?

Hayır ya ben devam ediyorum, yazıyorum, buradayım. Bazen yayınlayıyorum, şu anda yoğun şekilde şiirle ilgilenmiyorum, o kadar. Şimdi isimlerini hatırlamıyorum, şiirleri de hatırlamıyorum, hatırladığım düzeyi yazıyorum Google'a oradan buluyorum. Benim elimde not mot olmadı, dosya falan tutmam, kim bilir nerededir.

"4 Eylül 1998 sabahı on biri yirmi geç" ne oldu da şiiri bıraktınız?

Piyasaya girdim, dizi mizi işleri. Bu ikisi aynı olmaz diye düşündüm, nitekim olmadı. Aradan yıllar geçip filmler yaptıkta sonra, yine kendi istediğim şeyleri yapabilmeye başladığımda, yani tabanca tekrar elime geçince diyeyim tekrar yazmaya başladım. Şimdi tabanca bende onun için daha saklım.

Sokağın dili

Bir köyde dilediği gibi yaşayan, kendi toprağını süren bir insanın İstanbul'un çirkin bir harabesinde sığıntıya,

Hayatında ilk kez 21 yaşında filtre kahve içen bir gencin 23 yaşında "sabahları bu olmadan uyanamam" cümlesini kuran kişiye,

"Bundan bir şey olmaz" denen insanların yeriyerinden oynatan kabadayılara dönüşmesini hikâyesini hiç merak ettiniz mi?

Ben ettim. Daha küçük yaşlarda kurmuşum "Onların hikâyesini anlatacağım" cümlesini. Ömrüm 'onlar' denilen insanların yanlarında geçti.

Yolları olmayan mahalleleri en lüks semtlerden daha çok sevdim.

Merak dünyanın en güzel öğretmenidir. Merak insana hayatı öğreten en güçlü dürtüdür.

Ben 'onları' merak ettim. Sokaklar anlattı, ben dinledim. Sizler için hikâyeler biriktirdim.

En güzel okul sokaktı benim için, çok şey öğretti.

Sokaklar sizden aldığını geri vermez.

Aldığı her şeyi öğütür çöpe gönderir. Kendinizi sakınmanız lazım. Ben sokağı biliyorum diyemezsiniz.

Ben bu sokağa hükmederim diyemezsiniz. Sokaklar bu cümlelerden çok daha büyüktür çünkü. Siz kendinizi bir şey sandığınız anda, kendinize çok güvenip kafanız havada yürüdüğünüz anda, hiç hazir olmadığınız anda küçük bir çocuk gelir vücudunuza üç bıçak darbesi bırakır. Canınız mı acıyor uykunuz mu geliyor anlamazsınız.

Sokakta her şeye hazır olmalısınız yaşanan hiçbir olaya şaşırma vaktiniz olmaz.

Sokakta olduğunuzda her şey bir ihtimaldir ve bütün bu ihtimaller siz ölene kadar genelde eşittir. Zengin olmaya çalışırken ölebilir, artık suç işlemeyen yaşamaya karar verdiğiniz gün bir cinayet işleyebilirsiniz. Herşey somut,

gerçek ve olasılık dahilindedir. Bu kadar çok olasılığın olduğu her hangi bir yerde büyük hayaller kurmak mümkün, büyük cümleler kurabilmek imkansızdır.

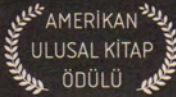
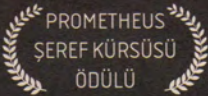
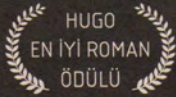
Sokak insanı iyi ya da kötü yapmaz. Sadece herkese sıradan birer insan olduğunu hatırlatır.

Sokak insanı iyi ya da kötü yapmaz. Sadece herkese sıradan birer insan olduğunu hatırlatır. Sadece sokaklarda yaşayan insanlardan bahsetmiyorum. Bir şirketin en tepesindeki insanın, entelektüel bir masanın ucundaki kişinin, iyi insanların, kötü insanların, akıllıların ya da aptalların herbirinin sokağa çıktığında nasıl eşitlendiğinden, derterli hayatta kalabilmek olduğunda herbirinin nasıl da bambaşka birine dönüşebildiğinden bahsediyorum.

Ben bu sokakları merak ettim, o yüzden orada yaşadım. Orada şaşırılmayı ve sokakla duygusal bağ kurmamayı öğrendim. Bana bunu öğreten hikâyeleri siz de bilin istedim. Bu yüzden artık hayatımızda "Bırak Sokaklar Anlatsın Bizi" var. İyi okumalar.

"Yazılmış en iyi bilimkurgu romanı.
İlk okuduğumda, yarattığı dünyayla
kâbuslar görmeme sebep olmuştu."

— MARGARET ATWOOD

Dört büyük distopya romanından biri olan *Fahrenheit 451* yepyeni çevirisi ve tasarımıyla bir kez daha sizlerle.

/ithakiyayinlari
/ithakiyayinlari
/ithakiyayinlari

Mehmet Ali & Akşamserası

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

İnternet Satış: www.ithaki.com

www.ithaki.com.tr

Genel Dağıtım

DÜŞLERİN EFENDİSİ JÜL VERN'İN EVİNDE

Geçen kış Açık Radyo için hazırladığım "Batonla 25 Hafta-Jül Vern'in Türkçedeki Serüveni" adlı programın yayımlandığı dönem boyunca sıklıkla karşılaştığım cümlelerden biri "Ustanın Fransa'da müze olan evini görmüşsündür tabii ki" idi. Aslında yaklaşık yirmi yıldır Jules Verne hakkında Türkçe olarak yayımlanmış kitap, dergi, afiş, poster, gazete haberi, hatırat, plak ve envai çeşit matbuat toplayan biri olarak ne Amiens'deki evi ne de Nantes'taki müzeyi görme fırsatı oldu. Geçen ay olanak yaratıp çevremdekilerin "E hadi en sonunda hacı oluyorsun" esprisleriyle Fransa'nın Amiens şehrinin yolunu tuttum ve Jules Verne'in 1882 ile 1900 yılları arasındaki on sekiz yılını geçirdiği, şimdi müze olan evini ziyaret ettim.

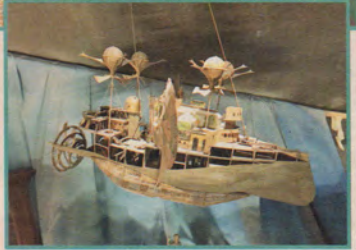
Amiens Fransa'nın kuzeydoğusunda küçük bir şehir. Paris'ten trenle bir buçuk saate yakın bir sürede varıyorsunuz. İstasyondan yürüyerek yaklaşık yirmi dakika sonra, bir tarafı Jules Verne'in kendi adını taşıyan bulvarı, giriş tarafı da Charles Dubois Sokağı'na bakan yüzü katlı, bahçeli ve evden yüksek heybetli bir kulesi de olan taş konağına ulaşıyorsunuz. Müzenin kış bahçesi şeklindeki camlı giriş bölümünde 7,5 avro olan giriş ücretini verdikten sonra görevli size hangi katta neler göreceğinizi gösteren bir harita veriyor. İsterseniz küçük bir meblağ karşılığında dijital rehberi de kullanabiliyorsunuz. Ben onu tercih etmedim. Odaları dolaşmaya başlar başlamaz Jules Verne'in yüz yılı aşkın bir süredir popülerliğini yitirmeyen pek çok romanını yazdığı, mekânda bulunmanın heyecanı da sarıyor insanı. Sadece Jules Verne'in ana kahramanı Türk olan tek romanını inatçı Keraban'ın (1883, Türkçe ilk baskısı inatçı Kahraman Ağa, 1915) bu evde yazıldığını bilmek bile bu ziyaretin kıymetini iyiden iyiye artırıyor.

İlk kattaki büyük salonda yazarın daha önce görmediğim bir yağlı boya tablosu ve önünde evindeki piyano bulunuyor. Hemen yan tarafta büyük bordo bir kanepenin üzerinde Jules Verne'in otuzlu yaşlarından son yıllarına kadar ilk dönemde çektiği fotoğrafı asılı. Teknolojiye bunca düşkünlüğüne rağmen Jules Verne'in kendi fotoğrafı iki elin parmaklarını geçmez. Çoğunlukla Verne'in Aya Seyahat romanının kahramanlarından Michel Ardan'ın ismini esinlendiği arkadaşısı fotoğrafçı Nadar'ın çektiği o meşhur profil pozu yer alır tüm kaynaklarda. Ama yine de burada Jules

Verne'in yetmişli yaşlarının başında çektiği birkaç sıradışı fotoğrafı görmek mümkün. Biz devam edelim. Bütün odalarda cam kapaklı vitrin sehpa var ve bunların içinde Jules Verne'in yazdığı romanların Hetzel serisinden ilk baskıları ve yanlarında ya bu romanları yazarken tuttuğu el yazısı notlarının örnekleri ya da bu romanlar için Leon Bennett, Georges Roux, Alphonse de Neuville ve Edouard Riou gibi dönemin en önemli illüstratörleri tarafından yapılan gravürlerden örnekler yer alıyor. Evin duvarlarının tamamı Jules Verne'e Fransa ve dünyanın pek çok ülkesinden üniversiteler, coğrafya ve edebiyat dernekleri tarafından verilen onur belgeleri, nişanlar, Hetzel Yayınevi'nin Verne romanları için hazırladığı renkli ilanlar ve romanların yayımladıkları döneme ait afişlerle dolu. Bu katta ayrıca Nautilus'u sembolize eden bir denizaltı maketi ve Yüzün Şehri'ndeki geminin bir replikası bulunuyor.

Üst katlara evi tam ortasından yukarı doğru kesen dik bir döner merdivenle çıkılıyor. Üst kata çıkar çıkmaz dev bir kütüphane karşılıyor ziyaretçileri. Seksen Günde Devrilem'den Denizler Altında 20 Bin Fersah'a, Dünyanın Ucundaki Fener'den Kaptan Grant'ın Çocukları'na, Aya Seyahat'ten Dünyanın Hakim'i ne kadar Jules Verne'in yazdığı tüm romanlarının

ilk baskıları bu kütüphaneye konulmuş. Kaptan Nemo, Phileas Fogg, Doktor Fergusson, Prof. Arronax, Cyruss Smith, Prof. Liddenbrock, Kaptan Hatteras, Dick Sand, Fatih Robur, Paganel, Keraban Ağa ve diğerleri, bu en güzel baskılı ciltlerin içinden beni selamlıyor gibi. Elbette kütüphanede sadece Jules Verne romanları yok. Victor Hugo'dan Alexander Dumas'ya kadar pek çok büyük yazarın kitaplarının yaşadıkları döneme ait baskıları da orada. Hemen yanındaki büyük salonun zemininde büyük bir dünya haritası üzerine Phileas Fogg ve Passepartout'un Seksen Günde Devrilem'de izlediği rota gösterilmiş. Bu katta ayrıca yazarın el yazısı ile notların bulunduğu büyük bir çalışma masası bulunuyor. Ama bu masa bilim kurgunun babasının asıl çalışma masası değil. Çünkü bu büyük masanın hemen solunda Jules Verne'in yatağının ve çalışma masasının bulunduğu oldukça küçük bir oda yer alıyor. İşte burası onun Rusya steplerinden Macellan Boğazı'na, kutup buzullarından kuzey ışıklarına kadar pek çok romanının

satırlarını kağıda döktüğü gizli üssü. Kapisının önüne bir kordonla engel konulmuş olsa da bel hizasından olabildiğince içeri doğru eğilip odanın tamamını görüntüledim. Bu arada evin pek çok yerinde kilim desenli Türk halılarının bulunduğunu ve bir küçük notla da halılarla ilgili bilgi verildiğini hatırlatayım. En üst kata çıkınca bir geminin kaptan köşkü olarak tasarlanmış odaya giriyorsunuz. Nautilus'un personelinin kullandığı türden bir dalgıç başlığı da buraya renk katsın diye eklenmiş. Ama belki de Jules Verne'in evinin en heyecan verici kısmı çatı katı. Diğer katlardaki Verne'e ait bunca özel eşyayı geride bıraktıktan sonra burada maketler, afişler, oyun kutuları, eski gazete ve dergi örnekleri bu konuda çalışan bir araştırmacıyı bir kenara bırakın çocukluğunu Jules Verne okuyarak geçirmiş herhangi birini dahi büyüleyebilir. J. Offenbach'ın Doktor Ox operası notalarından tutun da Seksen Günde Devriâlem'den ilham alıp 14 Kasım 1889 ile 25 Ocak 1890 arasında 72 günde dünya seyahatini tamamlayan gazeteci kadın Nelly Byt'ın gezisi üzerine üretilmiş oyun kutusuna kadar neler yok ki! Fatih Robur'da anlatılan Albatros hava gemisinin birkaç maketi tavandan iplerle sarkıtılmış. Yönetmen Victor Tourjansky'nin 1926 yılı yapımı Michel Strogoff uyarlaması filminde kullanılan klaket de burada. Hazır filmler demişken 1970'li yılların sonuna kadar dünyanın pek çok ülkesinde Jules Verne romanlarından uyarlanan çok sayıda film ve tiyatro oyunun afişi de bu katta sergileniyor. Işık biraz loş ama flaş kullanmadan da olsa fotoğraf çekme izninin kıymeti burada ortaya çıkıyor. Afişler arasında bunca yıldır varlığından haberdar olmadığım Jules Verne uyarlaması filmlerle karşılaşıyorum. Türkiye'de Amazon Üzerinde 800 Fersah adıyla yayımlanan La Jangada'nın 1959 yılı Meksika yapımı filminin afişini, Çek yönetmen Karel Zeman'ın birkaç yıl önce Macar Kültür Merkezi'nde izlediğim Jules Verne'in Olağanüstü Dünyası filminin orijinal afişini, 1931 yılında Beyoğlu'ndaki Gloria sinemasında gösterilen Esrarençiz Ada filminin afişini, Michel Strogoff'un Rus, Amerikan ve Fransız yapımı film ve tiyatro oyunlarının afişlerini görmek çok şaşırtıcı oldu. Verne'in en bilinen romanlarından İki Sene Mektep Tatili'nden uyarlanan bir Yeşilçam filmi (1964) olduğunu ancak afişinin burada bulunmadığını da düşünürsek aslında dünyada ne kadar çok Jules Verne uyarlaması filmin yapıldığını tahmin edebiliriz.

Evin içindeki gezinin dönüşü başta söz ettiğim kulenin merdivenlerinden yapılıyor. Kulenin iç duvarlarına sadece film ve tiyatro afişleri asılmış. Yalnız Aya Seyahat romanının 1892 tarihli ilk Türkçe çevirisinde "Kamer beyinde seyahate mahsus gülle katarları" olarak adlandırılan ay vagonlarının Herve Arnoul tarafından yapılan nefis bir maketi oraya konulmuş. Son olarak evin pek çok yerinde Jules Verne romanlarının pek çok dilde yapılmış çevirileri de görülüyor. Ne yazık ki 1875 yılından bu yana Türkiye'de çeviren romanlarına ait tek örneğin 1990'lı yıllarda bir küçük özet şeklinde çocuklar için basılan türden incecik bir Michel Strogoff olması insanın keyfini kaçırıyor. Oysa twitter üzerinden @JulVernTR adresine ulaştırsanız, kendilerine Osmanlı dönemi eski Türkçe ilk baskı Jules Verne çevirilerinden birini seve seve gönderir dim! Yani sanırım!

Bir, aşağıya, ayaklarımıza değil yukarıya, yıldızlara bakmayı unutmayın. İki, çalışmayı asla bırakmayın. Çalışmak size mana ve amaç sağlar, bunlar olmadan hayat boştur. Üç, eğer aşkı bulacak kadar şanslıysanız, onun orada olduğunu unutmayın ve bir tarafa atmayın.

Bazı insanlar aşk, neşe ve güzellik gibi şeylerin bilimden farklı bir kategoride olduğunu ve bilimsel olarak tanımlanamayacağını iddia eder ama bence evrim teorisiyle açıklanabilirler.

Biz sadece, ortalama bir yıldızın ufak bir gezegenindeki gelişmiş bir maymun türüyüz. Ama evreni anlayabiliyoruz ve bizi özel yapan bu.

Açgözlülüğümüzle ve aptallığımızla kendimizi yok etme tehlikesiyle karşı karşıyayız. Giderek kırılan ve fazla kalabalık küçük bir gezegende içe, kendimize bakarak devam edemeyiz.

Stephen Hawking'den hayata dair

AYŞEN AKSAKAL

Aylardan nisan mevsimlerden bahar

Bakma ardına boş ver.

Bir sabah uyanırım kendiliğimden. İçimde bir heyecan. Aylardır vedalaşamamışım yatakla, omuzlarımda ağrıyla, ayaklarımı yere uzatam, üzerinde dikelesim gelmemiş. Ama o gün, tek hareket kalker açarım perdeleri. Duymadığım kuşları duyarım. Cider yüzüme su vururum. Hayret, şişmemiş gözlerimin altı.

Elim saçlarıma gider. Yeni yıkamış gibi yumuşak hissederim. Hatta biraz da kıvrılmış mı sanki uçları?

Camin önünde makyaj yapasım gelir aynaya baka baka, özene bezene.

Çünkü gün ışığı vurunca gözlerime, içindeki hareleri görürüm. İnsan hayatta kaç kere niyetlenir ki kendi gözünün harelerini görmeye?

Her kıyafete uyan siyah hırkayı bu sefer çekmez canım. Kırmızı bir pantolonum, çiçekli bir gömleğim vardı benim, neredeler acaba?

Bir kahve ile geçiştirmeye alışmışım kahvaltıyı. Canım o gün çıtır çıtır bir simit çeker. Yanında bulabilirsem iki dilim İzmir tulum. Açık da bir çay alırım. Olmuşken tam olsun diye sahile mi insem erkenden?

Günaydınlar saçarak düşerim yola.

Kimse ayağıma basmaz, dirseğiyle itmez, gülümserim ben de herkese illa.

O gün hızlı adımlarla çıkarım iş yerinin merdivenlerini. Sanki bilmediğim bir şehrin en güzel müzesine girer gibi.

İçimde işe başladığım ilk gün heyecanına benzer bir çarpıntı ile.

Çalan telefona bozulmam. Ucundan bir sürpriz çıkacak gibi konuşuyla açar, bir tanıtım için aramış olsalar da iyi günler dileyerek kapatırım.

Saatler tam olması gerektiği gibi akar. Ne yakalayamadığım kadar hızlı ne de hiç akmyıncasına yavaş.

Akşamlar daha bir uzun gelir. Uykum gelmez, içimde bir gece bıkınlığı kök salmaz. Gönlüm güneşin doğuşuna şahit olmak ister. Beklerim. Yarını hiç düşünmem.

O gün gelince bilirim, adı

Ben her bahar âşık olurum. Âşkı baharadır.

İçimde filizlenir, kendiliğinden güneşle birliktir gelir. Yaşayasım tutar.

Bir kez daha anarım Aysel Gürel'i, onların her satırına gizlediği, hızlı çarpan kalbinin ritmini.

*Kırılan dallar gibiyim
Ben her bahar dirilirim
Gizli bir kaynaktır içim
Kendime bir yol bulurum
Ben her bahar âşık olurum
Rüzgar olur yağmur olurum
Filizlenir anılarda gururum
Taşar içimden ruhum*

Benim için nisandır bahar. Şakayla başlar, bir gün rüzgârı şefkatli bir el gibi başını okşar, bir gün güneşi içini ısıtır, yağmuru bile kirpiklerinde kalır. Üşütmez, yakmaz, seni yarı yolda koymaz.

İçine usulca bir âşk bırakır, sen kimi istersen onu mutlu et, karışmaz.

Renk olsa uçuk bir mavi olurdu, özgürlük gibi, aydınlık bir gök gibi. Tadını nasıl anlatsam, can erik sanki. Dışlarını kamaştırır, içini ferahlatır. Bir film olsa romantik komedi olurdu, bir müzik olsa mutlaka perküsyon bol duyulurdu.

Ne ağustos gibi yakar ne şubat gibi dondurur ne mart gibi sıcaklığı gösterip doluya çevirip zora sokar. Nisan başkadır.

Nisan doğduğum aydır, kızıma verdiğim addır.

Şakası eksik olmadan, kahkahasını saklamadan, aşkı eksik kalmadan, yüzü güneşe dönük, gecelerden korkmadan yaşasın diye koydum bu adı.

Sana bahar edeceğim bu hayatı kızım, gerekirse doğduğum toprakları tırnaklarımla kazıp yeniden ekeceğim, sana ellerimle özgürlük biçeceğim.

Tüm kız çocuklarını kucaklıyorum sana sarıldığımda.

Erkek doğmadın diye bir gün bile pişman olmayacaksınız. Ben çok uğraşacağım söz, elimden geleni ardıma koymayacağım. Tek başıma değilim korkma, sen de asla yalnız yürümeyeceksin meraklanma.

Bahar geldi, bu bizim ayımız.

Haydi şimdi koştur çimenlerde, biliyorum taşıyor içinden çocukluğun.

Bakma ardına boş ver, nasıl olsa

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://trante.org>

Ege'de, köyden hallice bir kasabanın noterindeyiz. Deniz kıyısında, karakolla bakkalın arasına sıkışmış, dışarıdan bakıldığında noter olduğu pek de belli olmayan, camekanlı, küçük bir yer.

Bir arkadaşımın vekâlet işini halledeceğiz.

Bankonun arkasında iki adam var. Biri bilgisayarın başında. Gözlüklü, şişmanca bir zat. Diğer ayakta. Daha genç. Birlikte para sayıyorlar. Şişman olan söylüyor:

"Kredi kartı borcumu hiç geciktirmedim ben, nasıl unuttum?" diyor.

Noter deyip geçmeyin, ömürlerini, emekliliklerine doğru buralara gelebilmek için tüketiyorlar. Sorsanız ne hikâyeler anlatırlar. İstisnasız hepsinin gençliği mecburi hizmet bölgelerinde geçmiştir. Tercümanşız Kürtleri az idare etmemiştiş yurdumun noterleri.

Noter dediğin, en nihayetinde bir dükkân işte! Devletin kendisi gibi. Elinin altına bir mühür koyuyorlar. Mülkiyetin, müesses nizamın çıktılarına basıyorsun.

Ortaya uzunca bir suntadan banko icat etmişler. Raflara dosyalar sıralanmış; 2006, 2007, 2008 diye gidiyor. Saatli maarif takvimi, bayrak, Atatürk posterleri; her şey yerli yerinde. Vezne bir çekmece den ibaret. Arşiv, raflarda görüldüğü kadar. Çayı kendileri demliyorlar.

Önündeki suntuyla bir boşluk açılmış,

üstüne faks ve tarayıcı cihazı konmuş. Cihaza bir yazı ilüştürmüşler. El yazısı okunaklı. "Hassastır, üstüne bir şey koymayın, abanmayın," yazıyor.

Garipsememeye çalışıyorum, demek ki abanan var.

Sonra gözüm rafların önündeki fotokopi makinesine iliyor.

Ona da bir yazı bantlanmış. Benim bile okuyabileceğim kadar iri harflerle:

"Para karşılığı da olsa fotokopi çekilmez; teklif etmeyiniz!"

Sonra kapıyı bakıyorum: "Kapıyı kapatınız!"

Sonra bankonun üstünde duran turistik bir tanıtım dergisi dikkatimi çekiyor. Karıştırmak için el atıyorum.

Karıştıramıyorum... Çünkü dergi bantlanmış, sayfaları açılmıyor.

"Dergiyi yeni bantladınız," diyor arkadaşım.

Şişman adam "bunda anlaşılacak ne var?" der gibi bakıyor.

"Tükenmez kalem suntuyla tutukluk yapıyor," diyor.

Başka bir şey de söylemiyor.

Ama anlıyoruz... O dergi bantlanmazsa herkes karıştırır. Herkes karıştırırsa ne olur? Yırtılır, yıpranır. Yeni bir dergi bulmak gerekir...

İşimizi bitirdik.

Çıkmak üzereyken gözüm kapının yanındaki kırmızı kovaya ilitti.

Bildiğiniz yangın kovası.

Saçmalığın olağanlaştığı bir çağda, sıradanlaştığı bir ülkede yaşıyoruz. Noterler mühürlerini kâğıtlara vuruyorlar, saçmalığı her gün tescil ediyorlar.

Eskiden devletin olduğu her yerde, karakollarda, hükümet binalarında, okuduğum bütün okullarda bu kovalardan vardı. Yan yana altı kova olurdu. Üstlerine beyaz yağlıboya ile harfler yazılı olurdu: Y-A-N-G-I-N... Sonra bir de duvara asılı kazma tabii, yangın kazması...

Ama bizim noterde kazma yok. Kova da yalnızca bir tane. Üstünde N harfi var.

Saçmalığın olağanlaştığı bir çağda, sıradanlaştığı bir ülkede yaşıyoruz. Noterler mühürlerini kâğıtlara vuruyorlar, saçmalığı her gün tescil ediyorlar. Bu saçmalık için çocuklar, gençler ölüyor ve daha da ölecekler.

Böyle bir ateş bir kova suyla söner mi?

**Ezilmişlikten
filizlenmeye, yaprak
açmaya, çiçek açmaya
geçti hayat Çiçek Abbas
filminde. Aslında çok
çalışmış, az gelişmiş
bir ülkenin sairane
çocuğu Abbas.**

Aşkı, şiiri ve ka'gayı sevme insandan hayır gelmez

MERVE BAYRA

**Tiyatroya ilkokul
yıllarında başladınız.
Nasil kesişti yolunuz
oyunculukla?**

Malatya'da yoksul bir mahallede otuyorduk. Yine yoksul mahallenin çocuklarının gittiği, ABD'nin verdiği

barakalardan yapılmış bir okulda okudum. Hasan Doğan adında bir öğretmenimiz, Öküz Mehmet diye bir piyes oynatacağı. Kafasındaki tüm yan rolleri bulmuş ama hayalindeki Öküz Mehmet'i bulamamış. Ben en arkada otuyordum, sınıftan da en kısa boyliyuydum. Çok gezece olduğum için öğretmen beni cezalandırarak en arka sıraya oturtmuştu. Hasan Doğan, sobanın yanında, şöyle bir baktı sınıfa. Görmeyi deni. "Ayağa kalkın hepiniz, sırayla yanından geçin," dedi. Beni bir gördü, "Dur," dedi. Şöyle tepeden tırnağa süzdü. Kara, kuru, çirkin, zavıf bir çocuktum. "Tamam," dedi, "Malı buldum."

Öküz Mehmet'i oynadım Malatya'nın tüm okullarında. Eşeksrıtında dekor taşıyıp, köy meydanlarında tiyatro yaptık. Orada alkış, gözyaşını, kahkahayı, hüznü gördüm seyircinin gözlerinde. "Meşhur olmak ne güzel şey," dedim. O zaman bu işin üniversitesini okumayı kafaya koydum.

Allenizden destek gördünüz mü bu konuda?

Babam Malatya pazarında hamallık yapıyor, eve ancak ekme getiriyordu. Dedi ki, "Oğlum, polis ol, vilayette memur ol, öğretmen ol, bekçi ol, ne olursan ol ama devlete sırtını daya." O zamanlar devlet memurluğunun bir statüsü vardı. Devlet memuru kirasını ödeyebiliyordu, evine et götürabiliyordu. Onun için memurluğa düşün bizim milletimiz. Ama ben kafaya koymuşum, tiyatro okuyacağım. Ankara Devlet Konservatuari'nin sınav tarihlerini öğrendim. Sonra babamın cebinden 30 lira para çaldım. Nuri adında bir arkadaşımla

atladık gittik Ankara'ya. Akşam saman pazarında yarı han yarı otel bir yerde iki buçuk liraya kaldık. Konservatuvar sınavında, Nâzım Hikmet'in Bir Küvet Hikâyesi şiirindeki hem adamı hem kadını oynadım. Ertesi gün bir baktım listede adım yazıyor, hem de yatılı kazanmışım. Sonra Devlet Tiyatrosu'na gireyim dedim. Ama benim muhalif bir kişiliğim var, devlete, sermayeye, ezenlere karşı. Dedim Devlet Tiyatrosu'na girsem 3 ay sonra tekneyi yiyeceğim, gerek yok. Şehir Tiyatrosu'na girdim. İlk oyunum *Ay Işığında Şamata*'da en iyi erkek yardımcı oyuncu ödülünü aldım.

**Ben ayrıktı gibiyimdir, inatçı
Bir an olsun babanızı dinleyip pes etmek
geçmedi mi aklınızdan?**

Ayrıktı biliyor musunuz? Evinin bahçesinde domates, biber yetiştirirsiniz, o orada biter. Meyvelerin üstünü kapatır, güneşi engeller. Siz çapalarsınız, yolarsınız, döversiniz sonra arkanızı dönersiniz. Ayrıktı

otu yine orada biter. Ben de öyleyimdir, inatçı. Tiyatroyu ve sinemayı inatla istedim.

Oyuncu olmasaydınız ne olurduyuz peki?

Babamın istediği gibi memur olmadım. Üç buçuk yaşında okumayı öğrendim. Bizim köyde Türkmenler ve Aleviler vardı. Okuma yazma öğrenince Hz. Ali'nin kitaplarını verilerdi bize, Kan Kalesi, Hayber Kalesi, Kahkaha Sultan... Ondan sonra Yaşar Kemal, Orhan Kemal, Zekeriyâ Sertel, dünya klasikleri... İlkokulda dünya klasiklerini okumaya başladım. Oyuncu olmasaydım yazar olurudum. Gerçi yazarlığın da elmden geldiği kadarını yaptım. Dört-beş tane kitabım yayımlandı. Türkiye'nin hep ilericileri tarafında yer aldım. Vitesi geriye almadım hiçbir zaman. İnatla yolumda yürüdüm. Yaptığım hiçbir şeyden de pişman değilim. Keşkelerin adamı değilim.

Aşkı, şiiri ve kavgayı sevmeyen insandan hayır gelmez

Çiçek Abbas'la yolunuz nasıl kesişti?

Şimdiye kadar 22-23 filmde rol aldım. Çiçek Abbas da çok severek oynadığım filmlerden biridir. Hikâyenin asıl sahibi İhsan Yüce'dir, Yavuz Turgul da senaryolaştırmıştır. Tabii benim ve Şinan Çetin'in de senaryo üzerinde yaptığı değişiklikler oldu. Filmde kendimden parçalar buldum. Aşkı, şiiri ve kavgayı sevmeyen insandan hayır gelmez, derim ben

her zaman. Çünkü dünyada aşık olacak çok güzel, uğruna şiir yazılacak çok güzellik ve kavgaya edilecek çok zibidi var. Çiçek Abbas da küçük aşık bir adam. Şinan Çetin bana, Çiçek Abbas'ı çekerken bu yüzden 'little lover man' lakabını takmıştı. Abbas aşık ama aşkını başkasına kaptırmış, gözü kapalı bir adam. Sadece bir minibüsü olsun istiyor. Çünkü Nazlı, Şakir'e minibüsü olduğu için ailesinin baskısıyla yönelmiş. Abbas da sevdiği insana ulaşmanın yolunun Şakir gibi olmaktan geçtiğini kurguluyor kafasında.

Çok çalışmış, az gelişmiş bir ülkenin şairane çocuğu Abbas

Abbas'ın lakabı neden Çiçek?

Filizlenen her şey çiçek verir sonunda. Ezilmişlikten filizlenmeye, yaprak açmaya, çiçek açmaya geçti hayat Çiçek Abbas filminde. Aslında çok çalışmış, az gelişmiş bir ülkenin şairane çocuğu Abbas.

Ev, araba alamadık ama çok büyük sevgi gördük

Çekimlerin biraz zor geçtiğini biliyoruz. Ne kadar sürdü çekimler, neler yaşadınız?

Sonbahar'dı. Alibeyköy-Aksaray hattında çalışıyorduk. Çekimler bir buçuk ay kadar sürdü. Ben sette her zaman erken giderdim ama Çiçek Abbas'ın setine bir başka heyecanla gittim. Çünkü senaryo hepimizin ürünüydü. O zamanlar negatifeksikliği vardı. Yapımı beş 35 kutu ham film verdi. Bununla bitireceksiniz filmi dedi. Eskiden bir iki prova yapar, üçüncü denemede çekersin. Çektin, olmadı mı, ikinciye çekersen bizim zamanımızda, "negatif düşmanı" derlerdi sana (gülüyor). Onun dışında yarı aç yarı tok çekti filmi. Çok büyük paralar almadık, neredeyse bedava oynadık. Ev, araba almadık karşılığında ama çok büyük sevgi gördük sokaklarda. Çiçek gibi karşıladılar bizi.

Bostancı'da şimdi oturduğum evde otuyordum o zamanlar. Çok yağmur yağdığı zaman eve gitmek zor gelirdi. Hem o kadar yol çekeceğin hem de yol parası vereceğin. O yüzden Alibeyköy esnafının evinde kalırdım yağmurun çok yağdığı zamanlarda. Bir restoran vardı setin orada. Sahibi, "Evinde misafir olarak kalabilirsin, filmin ufak bir yerinde görünümün yeter ki," dedi. Biz de oynattık (gülüyor). Manavın, berberin evinde kaldım. Öyle çamur, çeper içinde çalıştık.

Kabahat sende değil seni sevende, nabeeeeeee

Sette en çok eğlendiğin anınızı paylaşır mısınız bizimle?

Aşk bir sudur iç iç kudur, aşkı çekene derdi bilene sor, aşk çekenin yol gidenin, kabahat sende değil seni sevende. Nabeeeeeee (gülüyor). Herkesin aklına kazınmış o şoför atışmasının yaşadığı sahneydi sanırım. Biz uydurmadık hiçbirini, kamyonların arkasında yazılı cümlelerdi hepsi. Hepsini Şener Abi'yle topladık. Ezbertedik, çıktık okuduk. Bir seferde çekildi o sahne. Filmin en başarılı sahnesi de o oldu zaten. Bir de o nikâhtan Nazlı'yı kaçırma sahnesi... Bizim set işçileri de oynadı o sahnede.

Sanırım seyrinciye en mutlu eden an oydu. Pembe Mutlu'ya aşık değilim ama gerçekten bir aşık gibi kaçırdım onu. "Çiğerini söktüm abi" (gülüyor). Ayşen (Gruda) de Şener Şen'in kız kardeşini oynadı. Ne güzel zamanlardı.

Ayşen Gruda sahnenin gülüdür, neşesidir, küfrüdür

Bu filmde Ayşen Gruda ve Şener Şen gibi çok değerli isimlerle oynadınız...

Ayşen sert gibi görünür ama adında olduğu gibi şen bir insandır. Süslemiş oturtmuşsun güler yüzlü bir elma şekerini, öyle seyrederdin. Ayşen Gruda sahnenin, kamera arkasının gülüdür, neşesidir, kahkahasıdır, küfrüdür. Her şeyiyle tam tamına dört dörtlük. Şener Abi de öyle. Sinemaya Şener Abi'nin Ertem Eğilmez'e, "Bizde yetenekli bir çocuk var. Sinema için çok iyi bir malzeme olabilir," demesiyle girdim. Şimdiye kadar 10-12 projede birlikte yer aldık. O hep kötü adam oynadı. Kurnaz, kötü ama sevimli adam. Yani öyle düşman olunacak kötü adam değil. Filmin güler yüzlü hâle gelmesinde Şener Şen'in benden daha büyük payı vardır.

Filmin son sahnesinde Çiçek Abbas donarak ölüyormuş. Ancak siz değiştirmişsiniz. Neden?

Ortak bir kararla filmin mutlu sonla bitmesini istedik. Yani, "Kısa çöp uzun çöpten hakkını alacak" Pir Sultan'ın dediği gibi. Filmin sonunda Çiçek Abbas kıza evlenemiyordu aslında. Ama biz orada nikâh dairesinden Nazlı'yı kaçırttık. Sinemaya gelen insanların kahrmanlarının yenilgisini görmeleri çok içten yaralar açacaktı. O yüzden biz seyircilerimiz mutsuz ayrılmasını istedik salondan. Kızı da alalım götürelim Şakir'in elinden dedik.

Hayat ile sanat akrabadır

Çiçek Abbas'ın bu kadar sevilmesini ve hâlâ seyircide karşılık bulmasını neye bağlıyorsunuz?

Ben hep derim, hayatla sanat akrabadır. Eğer hayatın damarlarından beslenmiyorsa sanat kalıcı olamaz. O gün de Türk halkının yüzde 5'i Şakir, yüzde 95'i Abbas'tı. Bugün de öyle. Kandırılan ve aldatılan bir halk yığınının karşısında, azınlık bir üčkâğıtçı kısım var. Yani yaşayan bir hikâyeydi Çiçek Abbas. Şimdi de ezen ve ezilen değişmedi.

Aynı film bugün çekilmişi olsa Çiçek Abbas'ı kim oynardı?

Olgun Şimşek diyesim geliyor ama sanırım kendisi yaşça biraz büyük kalır. Mehmet Ali Alabora da çok yakışıklı kalır. Mehmet biraz da zengin görünümlü bir çocuk. Yoksul görünümlü gariban Çiçek Abbas'ı çok iyi temsil edeceğini zannetmiyorum.

Yeşilçam'daki oyuncular, hikâyeyi kendimize çok yakın hissediyoruz. İzleyici günümüzün sinemasını da Yeşilçam'ı sahiplendiği gibi sahipleniyor mu sizce?

Asla öyle değil. Bir filmi bir kere seyrediyorlar, ikinci sefere tahammül edemiyorlar. Yeşilçam'ın sahiplenilmesinin sebebi, o filmlerin yoksulluklar içinde ama samimiyetle çekilmesi olması. Halk kendini bulabiliyor filmde. Artık çok Amerikancı olduklar. Bizim zamanımızda rahmetli Kemal Sunal bir tek "Eşşoğluşek" diyor diye bazı elit mahallelerin anne babaları imza topladı. "Çocuklarımızı ahlâkı bozulacak," dediler. Hakaret değildi bir kere, Kemal'in de ağzına yakıştırdı. Bizim anne babalarımız eşek sıpası diyerek severdi. Şimdi sulu seipken espriler yapıyorlar. Şimdi ayağından altından toprak kayar kullanılan kelimeleri anlatsam size. Maşallah ağızları tuvalet gibi olmuş affedersiniz. Kenef gibi olmuş. Hâlbuki bizimki kara mizahtı, acıklı güldürüydü. Bir taraftan hayatın gerçeklerini anlatırdı, bir taraftan da, hani ilacın dışına

şeker sürersin de yutturursun ya, bizim yaptığımız oydu. Yaşamı, acı gerçeği biraz şekere bulayıp öyle veriyorduk. Mevcut hali değil olması gereken hali göstermemiz lazım. Günümüz sinemasında durum komedisi yok, söz komedisi var. Saçma sapan mimik jest komedileri var. Jerry Lewis'e tekrar geri döndük.

Bizim mevcut hali değil olması gereken hali göstermemiz lazım, dediniz. Sinemanın böyle bir misyonu var mı sizce?

Tabii sinemanın böyle bir misyonu var. Nezaket, şeref, ahlak, etik dediğimiz şey. Bunların hepsini barındıran ideal insana ulaşmak için sinema iyi bir malzemedir aslında. Bir kitap yazarınız on baskı yapsa 100 bin satarsınız. Bir filmle yedi-sekiz milyona ulaşıyorsunuz. O yüzden sinemanın mevcut hali akışlamak yerine olması gereken insanı yaratması lazım, terbiyesiyle, saygısızla, kültürüyle, hal, hareket ve tavrıyla... Sinemanın yeni insanı yaratması lazım. Biz yeni insan yerine insan diye yaratılan gübrelere gülüyoruz.

Çiçek Abbas'ta Atılbeyköy'ün bu denli dönüşmediği, İstiklal Caddesi'nin trafiğe açık olduğu zamanların İstanbul'unu görüyoruz. Filmin çekildiği 1982'den bugüne İstanbul'un geçirdiği değişim hakkında ne düşünüyorsunuz?

Her şey parayla alınıp satılıyor. Aşklar da, kentler de. Kentleşme paraya dayalı bir

rant hevesi ise eğer ve o yolda yürüyorsa 60'ların 70'lerin İstanbul'unu 2000'li yıllarda bulamazsınız. Çünkü açık söylemek lazım, insanların kişiliklerini sattılar para için. Değil toprağı satmak, değil çamlı bahçeli evleri satmak kişiliklerini sattılar. Yedi kilo kafada yedi kilo beyin taşıyor günümüz insanı, o da anca ayakta durmasına yarıyor. İnsanın terbiyesizi kadar binanın da terbiyesizi olur. Terbiyesiz binalarla doldu ortaklık.

Maalesef Yeşilçam'da oynamış pek çok değerli isim artık aramızda değil. Ancak Yeşilçam oyuncularıyla günümüzde bir film çekme imkânınız olsaydı aynı ruhu yakalayabilir miydiniz?

İmkânsız diyorlar ama ben öyle düşünmüyorum, yakalanabilir. Aynı ruh, aynı samimiyet tekrardan yakalanabilir. Yeter ki yazarlarımız o eski öyküleri günümüz Türkiye'sine uyarlasınlar, uygulansınlar. Bu ellerinden gelmiyor diyemem ama kolaylığı seçiyorlar açıkçası.

Sizi yakın zamanda yeni projelerde görece miyiz peki?

Bir Biz Akıllıyı diye bir senaryo yazdım onu çekeceğim, yapımcı arıyorum. Başrolü yine ben oynayacağım, oğlum yönetecek, Temmuz Ali Salman. Oktay Karınca'yı düşünüyorum film için. Ayşen Gruda kesin olacak. Bir de artık hayatımın romanını yazmak istiyorum. Adını da koydum şimdiden, Paketinden Kurtardım Çocuk. Yalansız dolansız bir öz yaşam hikâyesi. Yazacağım, tembellikten yazamıyorum. Ama mutlaka günün birinde hayata geçireceğim.

Çiçek Abbas

sessiz sözler... Burak Ağdemir

(1982- Senaryo: Yavuz Turgul , Yönetmen : Sinan Çetin , Yapımcı: Engin Karaböğ)

AŞIKSAN VUR SAZA,
ŞOFÖRSEN BAS SAZA!

SEVENE CAN FEDA,
SEVMEVENE ELVEDA...

SEN BATAN BİR GÜNEŞ,
BEN YOLLARDA ÇİLEKES.

ŞOFÖRÜN BAHTI KARA,
MUAVİNİN GÖNLÜ YARA.

GAZ, FREN, ŞANZİMAN
HALİM DUMAN.

SEV BENİ,
SEVEYİM SENİ.

AŞK BİR OTOBÜSTÜR
BİNMESİNİ BİLMELİ

SON DURAĞA GELMEDEN
İNMESİNİ BİLMELİ.

BANA
HAVA ATMA!

HAVAN KİME
YABANCI?

NE DİYEM...?
MESELA...
MAHMUT MU
DİYEM...
ŞAKİR?!

ŞAKİR ABİ!
DAYI!
AĞA!
DİYECEKSİN!

KAÇIR BENİ.
HEMEN..!

DEDİM GÖZLERİNİN RENGİ NE?
DEDİ Kİ: KARA SEVDA.
BEN SENİN İÇİN ÖLÜME GİDERİM KIZ.

NEREYE
GİDİYORUZ?

VALLA...
BEN DE
BİLMİYORUM.

HAYDAR ERGÜLEN

Süt ve ekmek

Tanıştığım ilk şair Gülten Akin'dır, 16 yaşındaydım. Sonra Özdemir İnce, Mehmet Taner, Ali Püsküllüoğlu, Veyсел Öngören, Hasan Hüseyin, Metin Altok, Ahmet Telli; Enis Batur, Afşar Timuçin, Eray Canberk, Hilmi Yavuz, Ece Ayhan, İlhan Berk, Cemal Süreya diye sürer gider bu 'iyi ki tanışmışım' dediğim şair adları.

1980 öncesi. ODTÜ sosyolojide öğrenciyim. Sevgiliyle aynı sınıftayız. Ablası bir yıllığına yurt dışına gittiği için onun evinde kalıyoruz. Çalışkan bir öğrenci olduğum için ortalama yüksek, kütüphanede öğrenci asistanım, az da olsa para alıyorum, öğrenci kredisi de var ama yetmiyor tabii.

Şiir gibi günler, parasızlığımız da öyle. Genciz, alışmış, devrim hemen şuracıta gibi, köseyi dönünce, şiir yazıyoruz, ölülerimiz var, çoğuz, "bir ölür bin diriliriz," diye bağırıyoruz cenazelerde, gösterilerde, inanıyoruz. Yani parasız ama yoksul değiliz.

Bölüm sekreteri bir zarf uzattı bir gün, mektup günleri, tanımadığım bir el yazısı, ağır bir zarf, gönderen: Ece Ayhan Çağlar. Sonra bana ve başka genç şairlere de mektupları gelecektir ve Çağlar soyadı hep olacaktır gönderen kısmında.

**Ece Ayhan,
ekmeğini süte
banarak yedi, yavan
ekmek yedi ama
şiirinin ekmeğini
yiyeñlerden
olmadı hiç.**

Ayhan kalacak yer aramaya başladı. Sevgiliimin evi uygundu, geldi. Fakat hepimiz parasızlık. Basma elbiseli sevgiliime ailesinden gelen para da olmasa aç kaldığımızın resmiydi!

Bir sabah uyandık ki kimsede deliklik mangır bile yok. Süt içerdik,

AOÇ sütü olmalı, şişeleri birikişti hayli. Gözüme ilişince kapattığım gibi bakkala götürdüm, onları verdim, şişe paralarıyla bir şişe süt bir de taze ekmek aldım.

Cemal Süreya, "Kahvaltının mutlulukla bir ilgisi olmalı" dizesini böyle anlar için yazmış olmalı. Ekmeği süte banarak kedi yavruları gibi yedik.

Ece Ayhan'la yakın dostluğumuz sonuna dek sürdü. Sonra herkes İstanbul'a geldi, ben de, Ece de, başkaları da. Biz reklam yazarı filan olduk, az çok kazandık, Ece Ayhan hep mülsüz, efendisiz, parasız oldu.

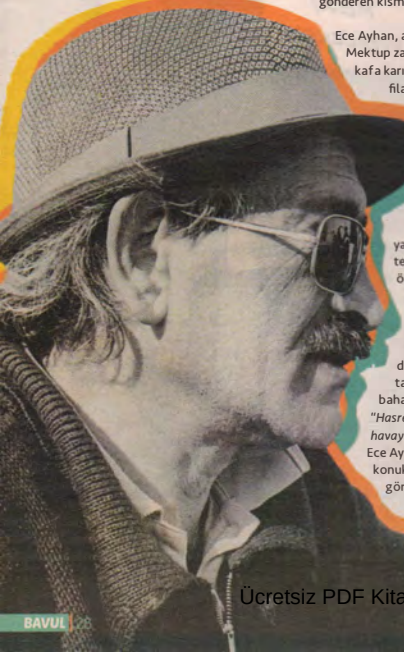
Ece Ayhan, yakında Ankara'ya geleceğini, beni ve Akif Kurtuluş'u görmek istediğini de yazmış. Sevinçten uçtum tabii. Ya kiş yakın güzüdü ya bahara yakın kış. Ahmed Arif'in

"*Hasretim nazlıdır Ankara./Dumanlı havayı kurt sevsin*" dediği hava. Ece Ayhan geldi, bir kurumun konukeyinde kalmaya başladı, sık sık görüşüyorduk, Akif, Ahmet Erhan, Adnan Azar, başka arkadaşlar da. Konukeyinde bir sorun mu oldu ne, Ece

2000'lere doğrudu, Beyoğlu'nda Tünel'in oralarında karşılaştık Ayhan abiyile, meşhur fötrü, eğik duran güneş gözlüğü, koltuğunun altında yarısı yenmiş bir ekmeği; bir yandan yiyordu. Bana da bir lokma uzattı. Aldım, ağzıma attım.

70 yaşında olmalı o günlerde, Türk şiirinin üç parasız yatılısından biri, İkinci Yeni'nin papazı, Türkçenin aykırı, öncü şairi Ece Ayhan. Hâlâ parasız yatılı günlerindeki gibi yaşıyordu.

Ekmeğini süte banarak yedi, yavan ekmek yedi ama şiirinin ekmeğini yiyeñlerden olmadı hiç. Ekmek ve tuz hakkıdır, üstümde kalmasını diye yazdım.

Güvenç
Dağüstün ile

Opera Sözlüğü

Tiyatro: Lise yıllarında herkes yapmıştır kesin! Senin mesleğindir ama o gelir sana der ki: "Lisede ben de yapmıştım tiyatro."

Müzikal: Türkiye'deki hali ile sahnede yüz kişinin aynı anda yaptığı, kişinin tek derdinin kendini göstermek, duyurmak olduğu, toplum içindeki kaybolmuşluğunu ve yalnızlığını sahneye yansıttığı...

Bariton: Operanın Çorumlusu. Şöyle ki:

-Aa operacı mısınız? Tenor mu?
-Hayır bariton.
-Olsun...

Arya: 68 Kuşağı müzisyenlerinin ikinci çocuklarının ismi.

Resitatif: Arya seks ise resitatif ön sevişmedir.

Leyla Gencer: Yanna Maria Callas'ı da koyduğunda bir ateist için en büyük tehlike, "Lan Allah var galiba," dedirten.

Kostüm: Tokat yöresi türküsü. (Bkz: Daha seninle konuşmam, kostüüüüüm kostüüüüüm)

Trajedî: Ağlamalı falan...

Soprano:
Operada tenora,
gerçek hayatta
baritona varan
(Ben baritonum,
oradan
biliyorum).

Memlekete kaçasım var

Yaş kemale ermeye başlayınca şehirlerden taşraya, memlekete kaçma isteği de artar derler.

Gerçekten de 50 yaşın üzerinde olup şehir hayatını seven bir amcaya, teyzeye denk gelmedim. Merkezi ısıtma sisteminin kışın sağladığı konfor ve yılların biriktirdiği birkaç vefalı dost olmasa şehirleri iki günde terk edecek gibi hepsi. Gençken iş gücüne uğruna göç edilen, koşturmacasıyla çirkinliğini gizleyen kentler, durup etrafı izlemeye başlayınca anlamsızlığını ve çekilmezliğini ele veriyor.

amcalara dönüşüveriyorum. Ben zaten on sekiş yaşına kadar doğru düzgün büyük şehir yüzü görmemiş biriyim.

Şehrin de taşranın da iyi ve kötü yönlerini kendimce hesap edebiliyorum. Şehre yenik düşen kışkın, köylü ve romantik çocuk pozu kesmek de değil bu. Apaçık insanca yaşama arzusu. Müstakil bir evde bahçeyle, toprakla yeniden temas kurmak, rahatça bisiklet sürebilmek... Şehirlerin unuttuğu, iyi ihtimalle lüks konutlara, rezidanslı muhitlere yamamaya çalıştığı değerler bunlar.

**Ya ben erken
yaşlandım ya
da bir memleket
havasını almanın
vakti çoktan
gelmiş.**

Şehirlerin henüz tam olarak serbest piyasaya teslim olmadığı, bir anlamda "şehirleşmediği" 70-80'lerde yaşamak hadi neyse de, insanların birbirini için endişelenmez hale geldiği, herkesin kendi paçasını kurtarma telaşına düştüğü son yıllarda zoraki yaşıyoruz milyonluk memleketlerde. Ne çalışan memnun ne çalışmayan. Ne kadın memnun ne çocuk. Zaten akıl sağlığını korumanın başarı öyküsü sayılabileceği ülkenin ahvalı ortada. Üzerine bir de piyasayla ve kâr hırsıyla kimyası değiştirilen insan ilişkileri eklenince köy hasretiyle yanıp tutuşan

Bazen Karanfil'de, Yüksel'de, Batikent'te bankta oturan yaşlı amcalara gözüm takılıyor, sakınlesiyorum. Şehir koştururken onların aheste tavırlarını seyretmek iyi geliyor. Ya ben erken yaşlandım ya da bir memleket havasını almanın vakti çoktan gelmiş.

NEVZAT CAN UNSALL

Ütülenmesi gerekmeyen gömlekler

Köklerine zarar vermeden başka bir alana transfer edeceğiz," denilerek iş makineleriyle paramparça edilip, yol kenarına atılmış bir ağaç gibiyim. İçimi boş vaatlerle ısıtan güneşe içlerideğimi, kimseler de diyemiyorum. Yanmamın kalorifere sırtımı dayayarak oturmusum, olmayan bir ısıma ihtimaline dahi sıcak bakan biriyim. Sırtımı "Sen yaparsın!"larla dik tutan iyi niyetleri, biraz hüzünlü buluyorum. Az evvel üzerine basılmış karınca yuvasına sırtlandığı çekirdek kabuğunu taşıyan bir karınca gibiyim. "İçimde hayatta kalan biri vardır," diye düşünüyüp, boş veremiyorum. Karabasanlar beni burada bulamazmışçasına yorganın altına saklanmışım, tavan üstüme yıkılsa dahi ölmeyecek gibiyim. Samimiyet yoksunluğunun bir yaşam tarzına dönüştüğü "dışarıdan" bu şekilde korunuyorum. Az evvel annesini yediği ceylana kıyamayıp analık eden aslan gibiyim. Varoluşumuzdan gelen vahşetten tiksiniyor, "Vicdanım olmasa ne de mutlu olurudum," yanlışıyla kavgı ediyorum. Gerçeğini bildiğim dev bir yalan yüzüme yüzüme bağırırken durmuşum, sözünü unuttuğum o şarkının nakaratını hatırlayacak gibiyim. Ortak bir yalanı paylaştan milyarlarca insanla aynı şeylere odaklanamıyorum. Dürüstçe söyleyeyim; bunca güvensizliğe, yalana, entrikaya, aldatmacaya, ayıba, gaflete, düşmanlığa, sinsiliğe katlanmak için fazla fakirim. Hayır, insan zengin olacak, söyleyiş ceddine yetecek kadar zengin olacak ki başkalarına güvenmeyecek. Sürekli birileri onu kandırır mı, dolandırır mı, kullanır mı, aptal yerine koyar mı, aşağılamaya, ezmeye, üzmeye çalışır mı, ona birileri kötülük eder mi filan, bunları düşünceye. Yani bütün bunlar şööyle büyükçe bir paranın, acayip bir mal varlığının derdi olsa, "Tamam, normal," diyeceğim. Oysa biz, şuradan şuraya taksiye, otobüse, metroya binerken, yapıla karşıya geçerken ve sevdiğimizi insanla oturup bir çay içerken düştük "ne biçim bir hayat"ın içine. Yolda yürümenin, toplu taşımaya binmenin, birini öpmenin, birine inanmanın, kendin gibi davranmanın kötülüğe maruz kalmaya yettiği bir dünya bu. İki kelam dostluk etmeye kalkıp kendimizi entrikalarından, çıkar çatışmalarından içinde buluyorsak, bunca dalaverenin ucunda şöyle duyurucu bir havuç olsa gerek, değil mi? "Ne için birbirinizi yiyorsunuz?" diye sorsan, dişe dokunur bir şey söyleyemez kimsen. Ama aynı anda bağırarak anlatırlar.

Hem birbirlerine hem de bu soruyu sorma gaflerinde bulunmuş olan sana... Bu iletişim çağının iletişimsizlikten ibaret olduğu aşkır. Belli ki kendini önemli hissetmek için bütün bu safsataya ihtiyacı var herkesin... Hayatın bizi, dünden kalan yemeği ısıtmaya üşenip soğuk soğuk yediğimiz halsizliğe getirdiği o noktaya, işte tam olarak bu sebepten geliyoruz. Dürüstçe söyleyeyim, bunca güvensizlikle, entrikayla, yalana, çıkar çatışmasıyla uğraşmak için fazla tembelim. İnsanın önce, böyle şeylerle uğraşmaya hevesi, isteği olacak. Ben, yana yakıla tutulduğum bir sevdâ için bile, gereğinden fazla uğraşacak enerjili kendimde bulamıyorum. Ütülenmesi gerekmeyecek gömlekleri, ayıklanması gerekmeyecek ispanakları ve gelgitleriyle tüm duygudurumu altüst etmeyecek insanları seçiyorum. Her güzel şeyin emek istediği çok doğru. Peki çirkin şeylerin emek istemediğini kim söyledi? Oysa çirkin şeyler, gerçekleşmek için, güzel şeylerden daha fazla emek ister. Kötülük yapmak da bir kendini adama durumudur. Kaba kaba kötülüklerin dahi bir geçmişi, bir altyapısı, temeli var, öyle ya! Kafanda kurmak, öyleyle beslemek, hırsı büyütmek, nefretle harmanlamak ve sonunda bunu içselleştirip bir refleksi dönüştürmek, emek ve zaman ister. Kötülük yapmanın bir refleksi dönüşmesi ancak bu emek ve zamanı harcadıktan sonra gerçekleşebilir, öyle değil mi? Dünyanın en faydasız yatırımı bu olsa gerek. Bunca sıkıntının hayrını gören oldu mu? Kaldı ki tüm bunların basit bir çaresi var. Yapacak kötülük varsa içinde, yapmayiver, olsun bitsin. Zayıtın böylesi güzel. İçindeki kötüyü kaybedersen, aslında pek de bir şey kaybetmezsin. Çeşit çeşit kaybetmeler arasında benim tercih, kötülük yapmaya enerjisi harcamadan kaybetmek olacak. Sen de tembellikten, ben diyeyim insanlıktan... Bir yerde birileri öldüğünde, kandırıldığında, yıpratıldığında "Oh olsun!" diyebilecek nefreti hayatın dört bir yanından toplayıp biriktirmiş bir kalabalığın ortasında batmaya çalışırken, bu suları bilmediği için öylece yatmaktan başka çaresi olmayan bir gemi gibiyim. Debelenir, yüzmeye çalışırsam aşağılara doğru batıp gitmekten korkuyorum. Çoğu dostluğun maddi ya da manevi çıkara, çoğu aşkın kontrol etme ve baskılamaya arzusuyla, çoğu ortaklığın "Kim önce kazıklayıp kaçarsa kazanır!" mottosuna ve çoğu güler

yüzün "yarın öbür gün bakarsın lazım olur" yaklaşımına dayandığı bir dünyaya, başka bir gezegenden selâmı getirmek isteyip taşla kovalanan bir uzaylı gibiyim. Koskoca kainatın, "akıllı yaşam formu" olarak karışma bunu çıkardığına inanamıyorum. Sana yalan söyleyecek halim yok ya; biraz bahar yorgunu, biraz savaşgazisi, biraz anlaşılma, biraz tükenmiş ve biraz da tartışmaya mecali kalmamış hissediyorum. Kendi küçük çemberimi çizip, tam ortasına oturup, önüme "Lütfen rahatsız etmeyin" yazan bir tabela koyup, oracıkta kıvrılıp uyumak istiyorum. Tüm bu gürültüyü duymamak, bunca zararın nasıl doğabilirdiğine inanmak, hayatın hıncahınç yaşanan bir şeye dönüştüğü bakış açılarına, yanlışıyla bile olsa misafir olmamak istiyorum.

Şu anda bir yerlerde tam olarak

Az evvel üzerine basılmış karınca yuvasına, sırtlandığı çekirdek kabuğunu taşıyan bir karınca gibiyim.

benim gibi hissedene birileri var, biliyorum. Sayıları çok mu az mı, emin olamıyorum. Muhtemelen dünyanın ve zamanın dört bir yanına dağılmış haldeler. Muhtemelen kendi hatalarını ölçüp tartmaktan yorgun düşmüş haldeler. Muhtemelen bir yorganın altına saklanmış, karabasanlar gitsin diye beklemekteler ve tavan üstlerine çökse bile ölmeyecek gibiler. Onların hepsine, tek tek sarılmak istiyorum! Hepsine tektek, kardeşçe sarılıp, şunları söylemek istiyorum: "Dünya hep böyle bir yerdi. İnsanlar hep böylelerdi. İçinde bulundüğümüz kaos ne yeni ne de müferit! Bugüne dek batmayan musun? Bugüne de batmayacak. Neden biliyor musun? Senin gibiler yüzünden. Sen parçalanmış bir ağaç ya da

vahşi bir aslan değilsin. Çaban, küçük ve ehemmiyetsiz bir varlığın boş gösterdiği bir çaba değil. Ne batmak üzere olan bir gemisin ne de bu gezegene ait olmayan birisin. İyi ki böylesin.

Bugünlere gelebilmemizin tek sebebi, senin gibi insanların bahara inanmaktan vazgeçmemesi. Gerçeğini bildikleri dev bir yalan, kitleler tarafından suratlarına haykırılırken senin gibiler, inatla o şarkının nakaratını mırıldandıkları için, evet, tam olarak bu yüzden batmadı dünya ve yine bu yüzden batmayacak.

Hadi çık yorganın altından, bahar geldi. Daha içimizi ısıtan güneşin boş vaatlerine kanacağız beraber...

Bir de, yapacak kötülük kaldıysa içimizde, yapmayvereceğiz, olacak, bitecek. Zayıfatın böylesi güzel!"

Cemre düştü mü kalbe, iflah olmuyor insan!

SEDEF ORMAN

Çiçekler...

Bir bir aşan rengarenk bahar dalları.

Güneşin yüzünü yüzüne dönmeye başlaması.

Tertemiz, içine derin derin çekilesi bir hava.

Yemyeşil bir bahçe.

Öyle yeşil ki sonu yok, uçsuz bucaksız...

Oh be, bahar varmış!

Yaşar Kemal'in dediği gibi, bahar umut kokuyor arkadaş!

İç i kıpır kıpır olmaya başlıyor

Bahar çapkın, aynı zamanda aşk dolu, kıpır kıpır ve yoldan çıkarıcı.

Zaten baharın o cemresi kalbe bir düştü mü bir daha iflah olmuyor insan, sonra her yanımız bahar bahçe.

Sadece aşka gelme değil, kendinden de gitme zamanıdır bahar... Gitmek derken uzaklara da olur, yeni başlangıçlara da. Aşk başlı başına alıp başını gitmelerin mevsimi zaten.

Gitme, kendini kaybetme, hiç olma...

Hiç ve kısa. Hem baharın hem aşkın tadına doyumazlığı da kısalığından zaten.

Gelip geçiyor ansızın içimden bir rüzgar gibi...

O nedenle dikkatli ol, bir başka bahara kalmamalı aşk bu sefer!

Anladınız siz onu, kaçırmanın bu baharı derim. Yoksa bile bir aşk içinizde, belli ki aşka aşık olmanın ilk baharındasınız!

Hayat gibi bahar, kısa...

Göz açıp kapayana dek...

İşte o yüzden hala yiyebiliyorsanız anne dolmasıyiğin mesela.

Baba fırçasına alınganlık etmeyin haksız da olsa...

Doyasıya öpün sevdiğinizi...

Fırsatınız varken özur dileyin size gönül koyanlardan...

Tüm bunlar olurken ısıtıcı içimizi, tutuşturmalı aşk hevesini kalbimizde ve hoyratça hareket eden eski aşkların dibine kadar yok olduğu bir papatyadan taç gibi başımızın üzerine oturtmalı bahar...

insanın.

Yüzünde sebepsiz güller açıyor.

Şimdi ne yap biliyor musun?

O huzurlu tebessümeyasla sırtını.

Çünkü geride kaldı kara kış. Çünkü çok üşüdük, yağmurun altında çok fazla ıslandık. Canımızı acıtan kayıplar, kavgalar, acılar, endişeler...

Bir kar tanesinin verdiği bembeyaz saflık hissini bile bize çok gören kışa bastı tekmeyle bahar.

Gülün, gezin, sevin, sevinşin... Hayata ve yaşadığımız coğrafyaya inat.

Henüz yasaklanmamışken edebiyat, mizah dergilerini okuyun.

Şu sözlerime kulak verin;

Aç pencereni arkadaş!

Güneşin yüzüne vuracağından, o tatlı rüzgârın boynunu öpeceğinden emin olarak aç!

Ve avazın çıktığı kadar bağır şimdi:

Bahar geldi!

Bahar geldi!

Bahar geldi!

İnanıldığınız
en büyük yalan
nedir?
'Boş ver canım, senden
kiymetli mi?'

Yıkmak istediğiniz bir gelenek var mı?
Kırmızı kuşak.

Hangi kötü karakter olmak isterdiniz?
Joker.

En utandığınız anı anlatır mısınız?
Bir fotoğraf çekiminde fotoğrafçı yerimi
göstermek için elini uzattı. Tokalaşmak için
sandım ve zorla tokalaştım adamla.

Bir suç işleyecek olsaydınız bu ne olurdu?
Tüm istismarcıları kendi yöntemimle
cezalandırmak.

İlkokulda yaptığınız en büyük haylazlık neydi?
Sınıftaki birkaç erkek arkadaşla çok
uğraşırdım. Bayağı bir tartaklardım. Biraz erkek
gibiydim.

Arkadaşlarınızın en çok şikayet ettiği
özelliliğiniz nedir?
Eskiden herkese kolay güvenmemden şikayet
ederlerdi. Şimdi yok.

Bir zombi istilası yaşansa ilk yapacağınız şey
ne olurdu?
Yemek stoklamak.

Sizce bir insan ne zaman tehlikeli olur?
Umutlu kalmadığı zaman.

Dalga geçtiğiniz bir özelliğiniz var mı?
Kendimle hep dalga geçiyordum olmam.

Sizce bir insan ne zaman itici olur?
Sürekli kendinden bahsettğinde.

En son neyden vazgeçtiniz? Neden?
İnatçı biri olduğum için kolay vazgeçmem.

Dünyanın üç saat sonra yok olacağını bilseniz
ne yapardınız?
Oturup beklerdim.

En sık gördüğünüz kabus?
Kabuslarımda sürekli kedilerime bir şey oluyor.
Bilinçaltımda ne var inanın bilmiyorum.

deniz baysal

Kent yalnızları

MERAL ÇINAR

C umhuriyet tarihinin her devrini bitiren, iktidarlara değiştiren, kuşaklara ismini veren gençlik en zor sınavından geçiyor. Son on yılda yaşanan isyanlar, toplumsal eylemler, darbe ve kent merkezinde patlayan bombalar şüphesiz en çok genç kuşağı etkiledi. Gençlik arasında son altı yıla göre antidepresan kullanımı, uyuşturucu bağımlılığı ve intihar girişimini inanılmaz boyutlara ulaştı. Yaşadığı tedirginliği kaldıramayanlar ya psikolojik destek alıyor, ya yurtdışına göç hayalleri kuruyor ya da birazdan tanışacağımız Recai Rize gibi kentlerden ve kent kalabalığından vazgeçiyor. Sosyal ortamın yarattığı karmaşadan kurtulmak isteyen Recai Rize tabiatın destek alıyor. Bu destek bize kentten köye bir göç hikayesi sunuyor.

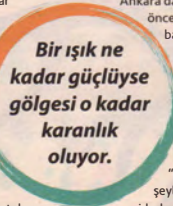
Recai Rize ODTÜ İngilizce öğretmenliğini bitirmiş. Çeviriler ve özel derslerle geçimini sağlamış. Film senaryosu yazmış. Hatta filmlerinden "Asfalt" Uluslararası Adana Altın Koza Film Festivali'nde Jüri Özel Ödülü'nü almış. Çalışmamak için çok dıran Recai Rize ani bir kararla köye yerleşmeye karar vermiş. Şehiri arkasında bırakıp kalabalıktan uzaklaşarak bir köy evine yerleşmiş. Başlamış doğanın içinden onu anlamaya ve anlatmaya çalışmaya.

Ankara'da yaşayan Recai, yaşadığı son On bir yıl içinde çeviri yaparken de film çekerken de evinden pek çıkmamış. Film çekerken yaşadıklarını ise şöyle anlatıyor. "Filmlerin sadece senaryosunu yazmıyordum. Malum Türkiye, para yok. Sabahlara kadar bilgisayar başında kurgu yaptığım da oluyordu, Ulus'ta uygun elektrik kablo su aradığım da. 11 yıl boyunca evden pek çıkmadım. Şimdi fark ettiğim kadariyla eğlenceli bir hapisane yapmışım kendime." Aynı yarısını parasız geçirdiğini anlatan Recai, "Bir öğrenci ne yapıyorsa onu yapıyordum. Çalışmamak için çok direndim," diyor.

Ankara'dan ayrılmaya karar vermeden önce dedi olduğuna inanmaya başlamış. İzlediği her olayın ve karakterin gerçek olduğunu düşünüyor. Deliliğinden kurtulmak için insanların doğru diye üzerinde anlaşıldığı şeyleri izleyip onlara inanmasının durumu düzelteceğini düşünmüş.

"Olmadı tabii, daha tuhaf şeyler yaşadım. Böyle sürüp giderken memleketim Samsun'a arkadaşımın düğününe gittim. Birden düşünme şeklim düzeldi. Tabiri caizse hatlar geri geldi. Ankara'ya geri dönünce yine delirdim. Fazla param yoktu. Köyde fazla kira almazlar diye düşündüm. Çocukluğum köy denebilecek küçük bir kasabada geçmişti. Tanıdık bir şeylerin içinde olmak istedim," diyer köye yerleşme kararı almış.

Köy yerleşmek için herhangi bir birikimin gerekli olmadığını bahsediyor Recai, "Ama ben evliyim, çocuğum var, şöyle söyle durumdayım" gibi cümlelere boğmayın kendinizi," diyor. "Doğanın içindeyken kim

olduğunuzu unutuyorsunuz. Bulduğum köyün hemen yanı başında kocaman bir orman başlıyor. Ormana fazla dalarsanız bir süre sonra sizi hipnotize ediyor. İnsan olduğunuzu unutuyorsunuz. Bir sincap veya kurt nasıl etrafına bakınırsa siz de öyle bakınıyorsunuz. Ne Recai diye biri kalıyor ortada, ne filmler, ne internet.”

Youtube kanalı Ateş Toprak için çektiği videolardaki yorumlarının doğada olmak yerine şehirde olmaktan kınaklandığını söyleyen Recai, “Doğa kelimesini kullanmaktan kaçınıyorum. Çünkü bana göre teknoloji, şehirler, arabalar da insan doğasıdır. İçimizdeki ırmak doğasının dışı yansıması ürünleridir. Bir kunduzun bir nehre baraj yapması gibi. Önemli olan sadece ortaya çıkan bu ürünü nasıl kullandığımız. Bıçak en ilkel icatlarımızdan biridir. Bu bıçağı cinayet işlemekte de kullanabiliriz, ekmeğimizi kesmek için de. Ben size bulduğum yerden şehre doğru baktığımda ne gördüğümü bir benzetme yoluyla anlatayım. Şehre baktığımda bir lunapark görüyorum. Lunaparkta hepimiz Yedi yaşımızdayız ve elimizdeki oyuncakları birbirimizle gösteriyoruz. “Bende ne var bak, sen de yok ki,” diyoruz. Olmayan ağlayıp kendi de alıyor. Sonra o başkasını ağlatıyor. Bir de lunaparkta oyuncak satanlar var. Onlar kimdir nedir bilemem. Ama makineleri biz çalıştırıyoruz onu biliyoruz. Zamanı gelince ben de döneceğim lunaparka ama kafamda planlarla geleceğim.

Ağaç, çimen, hayvanlar, evet çok güzeller. Onların toplu adına doğa diyeceksek evet doğada yaşamak çok güzel. Ama şunu belirteyim bir ışık ne kadar güçlüyse gölgesi o kadar karanlık oluyor. Doğa çok güzel ama sertliği tutarsa bizim kim olduğumuzu önemsemez. Bizim hayatın anlamı, mutluluk kavramı gibi sonradan uydurduğumuz kelimelere aldırma. Bu yüzden doğayı bir güzelliği tanrıçası gibi görmem. Belki iyi geçinilmesi gereken bir tanrıça gibi görebilirim.”

Köyde tek başına olduğu için hareketlerinin sorgulanmadığını anlatan Recai iyi ve kötüye dair uzun uzun düşünmeye başlamış. Düşüncelerinin onu getirdiği noktada iyi ve kötünün kurmaca olduğunu fark etmesiyle kendi iyisini ve kötüsünü kurup onan inanmaya başlamış. “Kurmaca olması bu iyi ve kötünün “gerçek” olmadığını göstermiyor tabii. Burada “yanlış” bir şey yaptığımda hakim de ben oluyorum, polis de, suçlu da. Kendimi çok boğduğum oluyor. Birkaç kere yanlış yapınca artık o yanlış yapmamaya başlıyorum. Her aldığım kararda kendimi şekillendiriyorum. Bunları şu yüzden anlatıyorum. Ankara’da bulduğum On bir yıl boyunca aldığım ahlaki karar burada altı ayda aldığım onda biri bile değil. Burası insanı gerçekten şekillendiriyor.”

Dinle, dinle, düşün

EVRİM KURAN

Biz küçükken avucumuzun içindeki akıllı bir cam ekrana dokunarak aynı renkteki şekerlemeleri yan yana veya üst üste getirip patlamalarını sağlayarak eğlenmezdik. Oyun denince aklımıza gelen daha basit bir şeydi. Misal, en az üç arkadaş-beş ve fazlası daha iyi olur-ele ele tutuşup bir daire oluşturur ve hep bir ağızdan “Kutu kutu pense, elmanı yerse, arkadaşım Evrim, arkasına döne” tekerlemesini ritmik biçimde söyleyerek aynı yöne doğru dönerdik. Bu kurguda adı söylenen Evrim, arkasını döner ve fakat bağlamdan kopmaz, dairenin bir parçası olarak kalır. Bütün oyuncular tek tek arkası dönük hale gelene kadar müzikli dönmece devam ederdi. Oyuncuların adanma ve sabrına bağlı olarak -ki bunlar bizim kuşağa ziyadesiyle mevcuttu- herkes arkasını döndükten sonra, tekerleme bu kez “Kutu kutu pense, elmanı yerse, arkadaşım Evrim, önüne döne” sekiyle tekrar edilir, oyunun başladığı noktaya gelmesi sağlanırdı (Başladığı noktaya gelmek için bunca emek vermek de sanırım bizim kuşağa has bir davranıştı).

Sisifos mitini andıran bu tuhaf oyunun pedagojik amacı neydi bilmiyorum. Bir kuşağa takım oyununu, paylaşmayı ya da birbirine isimlerini kullanarak seslenmenin güzelliğini öğretti belki de. Ancak aynı kuşağı olmaz sorularla da baş başa

biraktı: Neden penseler kutu kutuydu? Bir kutuda kaç pense vardı? Ve bu penseler elmamızdan ne istiyordu?

Yaşım kırkı geçtikten sonra konunun penselerle hiç ilgisi olmadığını öğrendim. “Kutu kutu pense” şeklindeki anlamsız kelime dizilişinin Fransızca dinle, dinle, düşün anlamındaki écouter, écoutez pense?’nin kulağa hoş gelen uyarlamasından başka bir şey olmadığını duyduğumda çocukluğumun bir parçasının çalındığını hissettim. Neden en az iki kez dinleyip, en az bir kez düşünmemiz gerektiğini bize açık söylememişlerdi? Bütün çocukluğumuz, çeşitli nesneleri kasmak, germek, kıvrıkmak, kesmek için kullanılan, dahası çekiç görevi de gören bir aletin ismini adeta bir mantra gibi tekrar etmekle geçmeseydi yetkinliğimiz çok farklı olabilirdi. Kutularca pense bilinçaltımıza yerleşti ve beynimizi alfa frekansında programladı. Artık her gördüğümüzü sıkamak, germek, kıvrıkmak, kesmek istiyorduk. Dinlemiyor, dinlemiyor, düşünmüyorduk.

Artık çocuk değilim. Pense konusu kapandı. Ortam ziyadesiyle dijital. 81 milyonluk ülkemizin 54,5 milyonu olarak, fevkalade akıllı aletlerimizle, günde ortalama yedi-saatimizi internette geçiriyoruz. Sanal çiftliklerde dijital ödeme sistemleri ile hayvan satın alıyor, ponzi oyunlarına bel bağlıyoruz. Sosyal platformlarda sloganımız “Vurun Kahpeye.” Sanal linç yangınına her saniye odun atıyoruz. Dijital yetkinliklere sahip olmadan, akıllı aletlere sahip olmanın bedelini ödüyörüz.

Dinlemiyoruz, dinlemiyoruz, düşünmüyoruz.

Foça'nın Azizesi: Trol gemisi kaptanı Sevinç Özgür

SELIN KALKAN

Deniz, insanlığa verilmiş bir nimet. Kimi devletler sayesinde savaş kazandı, kimi ordular keskin bir fırtınada kaybolup gitti, kimi serin sular da kulağ atarak özgürleşti, kimisi de ağı atıp evine etmek götürdü. Balıkçılık denize kıyısı olan şehirler için her zaman geçim kaynağı oldu. Üç tarafı denizlerle çevrili bir ülkede yaşayıp da balıkçılık mesleğinden uzak durmak mümkün değil. Birçok romana,

hikâyeye konu olan balıkçılığın her erkeklerin elinde olduğu düşünülür. Oysa denizin kadın balıkçıları, gemilerin kadın kaptanları ve tarihin güçlü kadın denizcileri var. Sevinç Özgür, 70 yaşında. Yedi yaşından beri denize ve balıklara tutkulu. On altı sene trol gemi kaptanlığı yapmış ve en büyük zevki erkeklerle yarışmak. Foça'da doğup büyüyen Sevinç Özgür ile denizi, balığı ve emeği konuştu.

Çocukluğundan bahseder misin biraz Sevinç Abla, denizle ve balıkla ne zaman tanıştın?

Doğma büyüme Foçalıyım. Denizle de Foça'da tanıştım balıkla da. Çocukluğum Foça'nın deniz kenarlarını keşfetmekle, yürümekle geçti. Çok gurbet gezdik, çok yer gördüm fakat Foça'yı hiçbir yere değişim. Babam radyo tamircisiydi. Kışın babam çalışsın diye başka yerlere giderdik. Ayvalık, Lapseki, Biga, Küçükkuyu... İlla denize kıyısı olmalıydı gittiğimiz yerin. Denizi gördükçe Foça'ya olan özlemimizi gideriyorduk. Sekiz dokuz yaşlarındayken bir gün Küçükkuyu sahilde bir adamı balık tutarken gördüm. Adam levrek atıyordu. Adamı görünce canım nasıl balık tutmak istedi anlatamam. Misinam yok tabii kimseden de isteyemiyordum. Girişiyordum otele, battaniyenin kıyısındaki işletmeleri söküp iplerin ucuna da toplu iğne takıp balık tutmaya çalışıyordum. Koca levreğe dayanır mı o ipe toplu iğne? Bütün balıklar kaçırıyordum. Otelci artık fark edip babama şikâyet ediyordu. "Burhan Bey, kızına bir şey söyle battaniyelerin kenarında ip kalmadı," diyordu. Yaz gelince dayanamazdım, "Hadi baba yaz geliyor Foça'ya kaçalım," derdim. Babam da gurbetten geldiği zaman zokalı iğneyle balık tutardı. Burası bizim için akvaryumdum. Levreği, çupraı, barbunu eksik olmazdı. Babam avlandıkça ben de ondan iştahlandım.

Trol gemisi kaptanlığı yapmaya nasıl başladın, o dönemden söz eder misin?

Beş çocuğum var. Büyük oğlum bir gün geldi "Trol gemisi alalım," dedi. "Öğlim, bilmediğimizi iş başımız ağırır," dedim. Zaten gemiyi satacak kişi de alacağımızı duyunca "Bunlar bu işi yapamaz, yarın öbür gün satarlar," demiş. Benim de bir huyum var erkeklerle yarışmaya bayılırım. Ben bunu duyunca kafaya koydum o trol gemisinden ekme kazanmayı. Eşim üç ay sonra oğluma dedi ki "Valla Ramazan yapamayacağız biz bu işi, satalım gemiyi." Hemen devreye girdim, "Bu tekne satılmayacak!" dedim. Ben Foça'ya aldılar, yapamadılar da sattılar dedirtmem ki. Ölüm olmadıktan sonra her şey epeyce var.

Gittim tekneye bir kaptan buldum, iki oğlumu da aldım yanıma çıktık denize. Baktım bu iş kaptanla olacak gibi değil,

kaptan bizi dolandırmaya başladı. Sonra kaptanı da çıkardım devreden. Oğullarım Ahmet ile Burhan'a dedim geçin bakalım gemiye, ben de kaptan köşküne çıktım ve açılmaya başladık denizlere. Usta maymun kamçı istemez derler. Kendimi övmüyorum ama balık da seçtim, ağ da mola ettim, ağı da kaldırdım. Sonuç olarak maçı ben almış oldum. Yenilme hayatta kabul etmem.

Çocukluktan beri edindiğin tecrübelerle, kaptanlık işinin de üstesinden geldin demek ki.

Aynen öyle oldu. Herkesin dilindeydim balıkçılığım. Evrakım tamdir, tekнем tertemizdir ve düzenlidir, yasak bölgelere girmeme konusunda hep çok dikkatliydim. En az bu işi yapmak kadar bu işi vicdanlı yapmak da çok önemli benim için. Ağıma takılan yavru balıkları hemen bırakırım. Foça, Akdeniz folklorunun yaşam alanıdır. Asla bir foka zarar vermem kimsenin vermesine de izin vermem. Sonradan balık bulucu GPS'ler çıktı ortaya. Bana asla lazım olmamıştır. Ben denize çıkıp da yer aramam. Bakarım, görürüm, salla burada ağı derim. Sonra gemiyi bir içeri bir dışarı hareket ettiririm. Rahmetli eşim de 'nedir senin bu zikkzakların' diye söylenirdi. Hem kıyı balığını alacağız hem derin su balığını alacağız bu zikkzaklarla. Kıyıda güzelim sargozları bırakıp da dönmek karaya.

Denizin kadın balıkçıları, gemilerin kadın kaptanları ve tarihin güçlü kadın denizcileri var.

İnsanlar yadırgadılar mı seni balıkçılıkla uğraştığın için?

Yadırgadılar tabii. Hatta ayıpladılar bile. Bu kadar erkeğin içinde ne işi var bu kadının dediler. Hepsine gülüp geçtim, işime baktım. Şimdi alıştılar, tanıyor biliyor herkes beni. Sahil Güvenlik'ten gelip "Kaptan nerede?" diye sorarlardı. Takıldırım Sahil Güvenlik'ten gelenlere, "Oğlum benim ayağımda topuklu pabuçlar var, tekne çok yüksek çıkarken kayıp da düşmeyeyim siz gelin yanıma," diyordum. Çizmeler ayağımda tabii. "Teyzeçiğim biz kaptanı aradık," diyorlardı. "Duydum kimi aradığınızı benden başka kaptan yok burada," diyordum. Şaşıyorlardı. Sonra tekneyle ve balığa çıktığımız arkadaşlarla nasıl ilgilediğimi görünce herkes her tekneye bir kadın lazım demeye başladı. Gemide ayakta durmak için yemeğinin ve içeceğinin olması şart. Ben denizden ne çektiğimi biliyorum. Gün geliyor teknenin içinde yürüyemiyorsun. Denizde fırtınaya denk geliyorsun, emekleyerek gidip lumbar deliklerini kapatıyordum. O yüzden teknede güçlü, kuvvetli ve her ihtimale hazırlıklı olmak için çocukların kışık kıyafetlerini, yemeklerini, helvalarını, pekmizlerini asla eksik etmezdim. Teknemdeki herkesi yedirir, içirir, sapaşağlam denize çıkarırdım.

Tekne kadın uğursuzluktur diye yayılan asılsız bir gelenek var. Sen ne düşünüyorsun bu konuda Sevinç Abla?

Böyle cümlelere inanmak cahilce geliyor bana. Ayrıca bu geleneğin aksine Foça'daki çok balıkçıya eskiden beri beni uğurları kabul etmiştir. Beni kıyıda yakaladıkları zaman tekneye almadan balığa çıkmazlardı o yüzden. İlk başta yadırgadım sonra tanıdım, sevdim ve uğurları olarak kabul edildim. Foça'nın Balıkçı Azizesi oldum.

Deniz, balık, ağlar derken beş çocuğu nasıl büyüttün peki?

Rahmetli eşime de söyledim kimseye dedirtmem ki Sevinç balığa gitti evi yemeksiz bıraktı, çocukları başıboş kaldı. Balıktan gelir yemeğini yapar, temizliğini yapar, çocuklarıyla ilgilenirdim. Çocuklarımı okuluna, işine yollar tekrar balığa çıkarırdım. Çalışmaktan asla gıcuncmam ve sıkılmam. Benim ev gezmelerinde değil gemimde balıklarımı işim olurdu. Bana bugün desinler ki ev gezmesine gideceksin sana 1000 tane altın verecekler vallahi gitmem ama balığa gideceksin deseler çizmelerimi heyecandan ters giyer, koşarak giderim.

Pekirrol gemisini neden satmaya karar verdiniz?

Rahmetli eşimin gözleri pek görmüyordu ama beni de yalnız bırakmak istemediği için benimle denize açılıyordu. Sağ olsun evlatlarım da yalnız bırakıyorlardı bizi. Eşimi teknede bir köşeye oturtuyorduk ama hiç rahat durmuyordu. Telaşlanıyordu benim için. "Sevinç ellerini kolla, aman bak dikkat et düşme," derdi hep. En son baktık olacak gibi değil tekne satımları da başlayınca bizim kurtuluşumuz tekneyi satmak dedik. Ama şimdi şöyle düşünüyorum herkes öleceğini bilse kendi çukurunu kendi kazar. Ben bilseydim rahmetli eşimin öleceğini tekneyi satmazdım. Çünkü çok özlem duyuyorum. Bana hala her gören Sevinç Abla özlediğin zaman gel bizimle diyor. Ben onlarla gitsem ne yapacağım ki? Ben kendi gemimle açılmayı, balık seçmeyi, kasalamayı özlüyorum. Şimdi özlemimi gidermek için küçük balıkçı teknemizle oğlum beni balığa çıkarıyor.

Sevinç Abla ile sohbetimizin sonuna geldikten sonra Foça sahilinde yürümeye başlıyorum. Sevinç Abla'nın anlatıklarını düşünürken, özgürce denize açılma duyusunun kiciciliğine kaplıyorum. Ve tekrar tekrar Sevinç Abla gibi Türkiye'deki birçok kadın balıkçının emğine, başarısına, azimlerine hayran kalıyorum.

bavulunda dizeler

Derdim Başka

Sanma ki derdim güneşten ötürü;
Ne çıkar bahar geldiyse?
Bademler çiçek açtıysa?
Ucunda ölüm yok ya.

Hoş, olsa da korkacak mıym zaten
Güneşle gelecek ölümden
Ben ki her nisan bir yaş daha genç,
Her bahar biraz daha aşım;
Korkar mıym?
Ah, dostum, derdim başka...

Orhan Veli

Tiyatro suya yazılan yazıdır derler, halt ederler...

Yıl 1979, aylardan Ekim. Ülkemin meydanları, fabrika avluları, okul bahçeleri şenlikli; eşitlik ve özgürlük seslerine halay sesleri karışıyor. Anadolu

turnesindeyiz. Günlük güneşlik bir günde, fıstık ağaçlarının içinden geçerek vardığımız Urfa Birecik'te oyunumuz var. İndirdik dekoru, sinema salonu üçüncü katta.

Bizim için rutin bir iş bu. Herkes görevini biliyor. Dekorı kim, aksesuarları kim, kostümleri kim taşıyacak; ışığı kim kuracak belli.

Şimdilerde yok bu kolektif anlayış, her tiyatronun teknik kadrosu var.

Önemlidir oysa, tiyatro emekçisi dediğin oyuncusu, müzisyeni, kostümcüsü, teknisyeni diye ayrılmaz, yapılacak ne varsa birlikte yapılır. O zaman sahnedeki oyunun tadına doylmaz. Biz halen bu geleneği sürdürüyoruz.

Neyse dekoru taşıran çevrede kuru kalabalık oluştu, yedi-sekiz kişilik bir grup köşeye park etmiş minibüsün önünde dolanıp duruyor. Anladık ki devlet ne yaptığımızı, yapacağımızı merak halinde. Arkadaşlarla birbirimize bakarak gülüştük. Dekorı kurmak, sahneyi oyuna hazırlamak kısa zaman alır ama ışığı kurmak eziyetli iştir. Önce spot ayakları, spotlar, kablolar derken iş bitti. Takibe alan polis efendilerden birkaçı salonda dolanıyorlar. Koltukların altına bakıyor biri, öyle işgisiz göz ucuyla.

-Hayirden arkadaş, bir şey mi yitirdin?
-Bomba filan vardır belki, arama yapıyoruz.
-Bu ilçede bombalı eylemler mi oluyor, ne gezer sinema salonunda bomba?
-İşimize karışma.

Çabucak bitiriyor aramayı, bakışyoruz. Gözlerini kaçıyor. Sonra birkaç polis daha geliyor, kulise girmeye çalışıyorlar.

-Nedir derdiniz? Burası kulis yani bizim evimiz, giremezsiniz.

Sokmuyoruz. Başlarındaki 'amirim' dedikleri tiftilde bir afra tavra sorma. Çekiliyorlar salonun giriş kapısına doğru sağlı sollu sıra oluyolar. Dekor panosunun kerterizinden izliyorum. Her giren seyirciye tehdit edercesine dikeyolar gözlerini. Neyse salon doluyor. İlk antre benim, sahneye çıkar çıkmaz salonda bomba arayan polisler 'amirim' dedikleri tiftil ile göz göze geliyoruz, en önde oturuyorlar. Ağzımdan çıkan her repliği elinde tuttuğu tektste arıyor polis. Arada bir fısıldıyorlar. Seyirci rahatsız oluyor, umurlarında değil. Oyunu başından sonuna böyle izliyorlar. Son sahneyi oynuyoruz. Alkışlardan da rahatsız oluyolar. Dekorları ve malzemeleri topluyoruz. Aşağıda kapının önünde seyirciler var. İleride beklenen minibüs sayısı üçe çıkmış. Hazırız, yolda bir yerde karnımızı doyurup Nizip üstünden Antep'e doğru salacağz kendimizi. Birecik köprüsü üstünde aracımızın önu kesiliyor. Elllerinde tüfekler, takoz gibi telsizler indiriyorlar bizleri aracımızdan, ite kaka beyaz minibüslere tıkıştırıyorlar.

Sorduğumuz hiçbir soruya yanıt alamıyoruz. Karnımızı aç, sigara da içirmiyorlar.

-Duralım şurada tuvalet ihtiyacımız var.
-Sık dışını artist.

Sıkıyoruz. Nereye gittiğimizi bilemiyoruz, yol bir türlü tüklenmiyor. Derken sabahın ilk ışıklarında kent kalabalığının seslerini duyuyoruz. İndiriliyorlar araçlardan, geldiğimiz binanın kapısında Urfa Emniyet Müdürlüğü yazıyor. İki kat yukarı

çıkartılıyor, koridorun sonundaki demir parmaklıkların ardına tıkıştırılıyor. Bağırıyoruz, çağırıyoruz duyan eden yok. Siyah takım elbiseli bir yerden bitme geliyor, elinde san kapaklı bir dosya.

-Demek komünizm propagandası yapan, devletimize ve devlet büyüklerimize hakaret eden sizlersiniz?
-Ne propagandası ne hakareti, oyun oynadık, tiyatro ekibiyiz biz.
-Kes lan sesini dümbük.

Tiyatro oyunu dediğin; hayatın bağrında, insan aklını zenginleştirmek için yazılır, oynanır ve oraya kazanır.

Susturamıyor. Öyle kolay mı oyuncu tayfasını susturmak? Her kafadan bir ses çıkıyor.

-Sanat düşmanı faşistler... Gerçeklerden korkan ödelekler... Dağ başı mı burası... Hangi hakla bizi tutuklarsınız... Utan utan bizim verdiğimiz vergilerle maaşını alıyorsun... Hayatında hiç mi oyun görmedin... Cahil.

-Kesin lan... Sahnede orak çekic bile göstermişsiniz... Bana değil derdinizi savcıya anlatın.

Sabahın körü, aklık da başa vurdu sigarasızlık da, su bile vermediler. Çıkartıldık savcının karşısına. Ayhan Işık bıyıklı, gözlüklerinin altından çıkartmadan bakan, siyah kravatlı tostoparlak bir savcı ve karşımızda oyunu ilk sıradan izleyen tiftil 'amir' ile elinde tektsti tutan polis tanık, biz sanığız.

-Sahnede orak çekic göstermişsiniz.
-Göstermedik.
Oyunun o tablosu Söke

Ovası'ndaki toprak işgallerini anlatır. Kendi topraklarında köle olmuş halkın, ağanın ve jandarmasının zulmünün üstüne yürüyüşüyle biter. Seyircinin gördüğü köylülerin ellerindeki tarım aletlerini havaya kaldırdıkları andır, ışık bunun üstüne söner.

-“Gelin canlar bir olalım, münkire kılıç çalım, kula kulluk yetsin artık,” demişsiniz. -Bu sözler Pir Sultan Abdal'a ait, binlerce yıldır türkülerde söyleniyor, yasak mı?

-Kes sesini.

-Hem soruyorsunuz yanıt verince de kızıyor, kızarıyor, bağırıyorsunuz. Niye ki?

-Kes sesini. Toprak sahiplerini, jandarmayı, polisi zalim olarak göstermek ne demek oluyor? Bu suçtur, devlete ve devlet büyüklerine hakaret edemezsiniz.

-Toprak ağaları sizin devlet büyüğünüz mü oluyorlar?

-Kes sesini, toplayın atın bunları içeri. Ne savunma yapabildik ne derdimizi anlatmaya olanak verdi.

İttire kaktra çıkardılar, bindirdiler aynı araçlara, atıldılar Urfa kapalıya.

İki gün içinde Urfa Barosu'ndan bir avukat arkadaş girdi devreye, Hüsamettin Durgun. Meğer Urfa valisine ihbar edilmişiz. Ülkü Ocakları Başkanlığı dilekçe vermiş. “Vatan hainleri oyun diye sahneye çıkararak vatanımızı, milletimizi, dinimizi karalamaya geliyorlar.”

Faşist işte cahil, ahlak çökmüş, erdem yok, şeref yok, sanat nedir, kardeşlik nedir, vicdan nedir, hak nedir, türkü nedir, aşk nedir bilmeyen yalnızca aydınlanmacılara düşmanlık kusan bir güruh.

-Tıpkı bugünkü gibi ağabey, bugün yasaklanan oyunuları birileri ihbar ediyor, yoksa oturup oyun izledikleri filan yok, izleseler de anlamayacaklar zaten. İhbar edenler, oyunun adı, kimin kimlerin oynadığı önemli onlar için. Sonra telefon yoluyla sahnelerin sahiplerine emir yağdırıyorlar. Yetmiyor oyun saatinde tiyatroya gelip oyunun oynanmasını yasaklıyorlar, ortada mahkeme kararı

bile yok.

-Demem o ki, bugünün iktidarı baskı ve yasaklar konusunda kendi tarihinden kopyalar çekiyor.

Utanmadan dünya yazarlarının oyun metinlerini sansürlüyorlar. Salonların kapısına mühür vurup oynanmasını engelliyorlar.

-Bir de şu tekst verme bahsi var ağabey.

Kaymakamlıklara ve illerin mülki amirlerine “Sinirlariniz içinde oynanacak tiyatro oyunlarının metinlerini önceden inceleme...” yetkisi verilmiş.

-Biz bunu 1983 yılında çöpe attık. Sakin ha sakın hiçbir tiyatro, oyun metnini mülki amire vermemelidir. Hiçbirinin böyle bir yetkisi yok. Bunun yasalarda karşılığı da yok.

Tiyatrocular bu tür madrabazlıklara teslim olmamalıdır. Oynadığımız bütün oyunlar insanlığın ortak değerleridir, bunun karartılmasına asla izin verilmemelidir.

Şimdi her şey yukarıda anlattığımdan bin beter.

-Urfa'da kaç gün yattınız ağabey?

-26 gün. Çıktık mahkemeye, karşımızda başka bir savcı, anlattık derdimizi, adam yarım ağır sırtarak salıverdi bizi.

Ama bu bugün böyle olmaz, bugün savcı tutuklanma kararı verdi mi sittin sene mahkemeye çıkamazsın, derdini anlatmaya başladın mı “vatan haini”, “terörist” ilan edilirsin.

-Ne yapacağız ağabey, üretmeyelim mi?

-Yok öyle şey, bütün sahneleri bizim. Sonuna kadar üreteceğiz. Kardeşlik diye, eşitlik diye, aşk diye, şarkı diye, türkü diye, dans diye, resim diye, heykel diye, roman diye, şiir diye, ağaç diye, kuş diye, su diye, kadın diye, çocuk diye, erdem, vicdan, şeref diye diye üreteceğiz.

Tiyatro suya yazılan yazıdır derler, halt ederler, tiyatro oyunu dedigin; hayatın bağrında, insan aklını zenginleştirmek için yazılır, oynanır ve oraya kazınır.

Zalimin tiyatrodan korkması da bu yüzden.

LXI

Ağır gözkapaklarım, yorgun gece içinde
Hayalinle apaçık kalsın, dileğin bu mu?
Sana benzer gölgeler, gözümle eglensin de
Keytince parçalayıp geçsinler mi uykumu?
Gonderdiğin, ruhun mu can evinden uzağa
İylerime göz kulak olsun, düşürsün diye
Aylak saatlerimi, utancımı tuzaga:
Hasedine, kuşkuna yordakçılık etmeye?
Hayır, sevgin çöksa da büyük değil o kadar,
Benim kendi aşkımdır vermeyen uyku durak,
İşte öz sevgim, dirlik düzenliğimi bozar
Senin uğruna bana hep nobet tutturarak,
Ben bekçinim, sen başka yerlerde uyanıksın.
Benden uzaksın, sana başkaları çok yakın.

William Shakespeare

Bir imaya kanıp...

Sokaklarında zurnalar öten, arkamdan teneke bağlanan cennet mekân! Eşşek sudan gelinceye kadar dövdüler, düttürü düdük çaldılar! Diyar diyar, salya sümük akıtarak doluştım. Zaten zayıf bir bünyem var, küçükken zahıyet geçirmişim ben. Öyle sersem sepelek bir herifim. Bir eczaneye başvurdum, sağ olsunlar çok ilgilendiler. Çıkarken, bir ayna vardı orada, ona baktım. Kafacığım sarğıdan görünmüyordu. Hangisiydi, elimin birini de sarmışlar, dirseğimden itibaren. Her tarafımda yırtıklar ve pıhtılar vardı. O vaziyette, korkmadım sokağa çıktım. İnsan içinde bir şeyler almış, ha birer sinirlerimin ihanetine uğruyordum. Asabi irkilmeler ciddi bir rahatsızlık şüphesi uyandırıyor. Sivilcelerim aklıma gelmez mi. Kim bilir ne kadar çirkindim? Kendi dünyama o kadar dalmışım ki, yutkunmayı unutmuşum. Halbuki kendiliğinden yutkunur insan değil mi? Mendil taşımadığım halde, ararımş gibi yaptıkten sonra salayalarımı elimle sildim. Beni sevmiyorlardı zaten, bir de pis olduğumu düşünsünler istemem. Birbirine yapışmış kırmızı tüylerim diken diken olmuş kabarıyordu. Onları yalamak istedim ama çevre baskısından yapamadım. Neden yuvama gidip temizlenemediğimi düşünmeye başladım. İsrarla gitmiyordum. Bir çeşme başında rastladığım bir ayıyı oynarken seyrettim. Yıkıp paklanma düşüncesinden bir müddet için uzaklaştırdı beni. Davul-değnek toplanınca yine kaldım öyle. Eve dönmenden önce sanki bir şeyi halletmem gerekiyordu. Yediğim dayak az gelmiş gibiydi. Bir de hayırlıyordum. Bir imaya kanıp bana yasak bir yere girmiş gibiydim. Nasıl olup da kanmışım? Belki de ben baki kılama atlamaya hazırdım, ondan böyle olmuştu. Beni fena halde aşağılamışlar, eziyet etmişlerdi. Allah'ım kabul gördüğümü sanmıştım. Anladım ki beni yanından bir tek kişi değildi. Çok sayıda kişi tarafından kendirilmiştim. Ben onları için monotonluğu kıran bir vasıta mı idim?

Bir ışık dilendiğim açıkça ortadaydı. Herkese içki verilen bir yeri burası. Gerçekten de bana göre bir çevre değildi. Kapıda içeri girmek istediğimi belirten şüpheli

hareketler yapıyordum. Kimse bana gir demedi; demedi ama herkes öyle dost, öyle iyiliksever görünüyordu ki. Topluluktan biri davetkârgülümsedi. Bu gülümsemeyi korku filmlerindeki tuzak kadının şehvi-şeytan bakışlarına benzetebiliriz. Girer girmez hemen içki uzattılar.

Yine de içimde haffif bir kuşku vardı. Fakat benimle muhabbet etmeye çok istekli biri çıktı ortaya. Çok samimi, çok sıcak davranıyordu. Artık rahatlayabilirdim. Rahatlamakla kalmadım şımarım da. Alkolün de tesiriyle pür neşe, yanaklarım al olmuştuk, kahkahalar atıyordum. Ama anlıyordum ki burada herkesin bir marifeti vardır. Bu böyle oturmuş laga luga etmekle olmaz. Burada kimi atlar, kimi zıplar; ama kafayla, ama bedenem. Ben de bir nutuk atayım, hatip olayım dedim. Sırtıma bir pelerin geçirdim. Yüreklerimdiki bakışlar arasında ana salona geçtim. Pelerininim kıvrımlarını düzeltmekte bana yardım ettir. Bir de başladım ki kimse beni dinlemeye, herkes kendihavasında, gürültü yapıyorlar. Sesimi yükselttim, bağırđım, yırtındım, fayda etmez. Beni alçakça ortada bıraktılar mı sana. Yüzüme bile bakmıyorlardı. Karşılaşabileceğim bir göz dahi yoktu. Açtım ağzımı, yumdum gözümü. Madem böyle yapacaksınız, benden ne istediniz, dedim. İşte o zaman gülümeye başladılar. Hiç etkilenmemişlerdi. Belki de şaka yapıyorlar, o kadar da kötü değil diye düşündüm. Ta ki biri çıkıp bıçak atma talimi yapmaya başlayınca vardı. Onun da marifeti buymuş. Öyle ser atıyordu ki kıpırdasam mutlaka bir yerime saplanacak. Hepsi bir yana, en çok yaptığının kötü bir şey olduğunu söyledikimde yıkıldım. Çünkü adam yaptığının kötü olmadığını, üstelik bunu yapmaya hakkı olduğunu ısrarla savunuyordu. Onu ikna etme çabam beni çıldırtacak kadar abesleştirdi. Vaktiyle ona da aynı şeyin yapıldığını, bundan daha doğaı bir şey olmayacağını söylüyordum. Hatta bana dert bile yandı. Neler çektiğini anlamamı istiyordu benden. Bir ara kendi durumumu unutup onunla ilgilenmeye çalışmadım değil. Yeterince anladığımı, lütfen yakamı bırakmasını söyledim. İçinden

bana karşı anlayış göstermek gelmediğini, dahası benim gibi birinin onu daha da azdırdığını belirterek cevap verdi. Sinirine dokunuyormuşum. Öyle dedi. Benim bilgilerim numaracı, en adisinden yalancı olduğunu da ekleyerek, "Sahtekâr!" diye bağırdı.

Çok pişmandım, bütün bunlara izin verdiğim için çok pişmandım. Bulunduğum noktadan sıkılıp, orayı terk ettim ve kötü şeyler yaptım. Ama bu sefer dayak yiyemedim. İlk olarak elinde file bulunan bir genç kıza kasten çarptım ve küstağca ısıık çalarak uzaklaştım. Kız filinden düşen bir şeytaliyi sırtıma attı. Cıvık meyva bir süre sırtıma yapıştıktan sonra yere düştü. Her gördüğüm kadına, yanında erkek olanlar da dahil, omuz vurdum, çarptım, işte Allah ne verdiyse yaptım. Pek bir şey olmadı. Arkamdan bağırılan oldu, kaçtım.

Sonunda iyi bir kadına rastladım. Ona da çarptığım halde bana, "Gel çocuk" dedi. Nedense önden hızlı hızlı gidiyordu. Mecburen arkada kalıyordum. Etrafa karşı bir tuhaf oluyordu; beraberiz ama beraber değil gibi görünüyoruz. Canım sıkılmıştı. Gittikçe arayı açıyordum, arada dönüp gelip gelmediğimi kontrol ediyordum. Yetiyeceğim diye koşturuyordum ve bu durumdan utanmaya başlamıştım. Bir türlü yetişemiyordum ki utanıyordum diyeyim. Yine hızlı hızlı, paldır küldür bir yere girdik. Orada durgunlaştım. Sesim soluğum kesildi. Kuş gibi bakıyormuşum, öyle dedi. Sonradan dikkat ettim, yan yanı, bir şeye takılmış gibi bakıyordum. Bu kadın iyi biriydi ama. Ona kızmadım. İçim iyi duygularla dolmuştu. Tekrar aynı hayalleri kurmaya bile başladım. Belki de bu kadın beni kurtarır, yeniden insan içine karışırım, bu kadın sayesinde iyi olur, geçer de mutlu olurum diye düşündüm. Ellerini, parmaklarını, memelerini kana kana öptüm. Her şey iyi gidiyordu. Ayaklarını da öpecektim. Evet, bu kadının ayağını bile öpecektim. Fakat içimde bir şüphe belirdi. Her ihtimale karşı emin olmak için muayene ettim. Olacağı buymuş. Şefkati bir erkte bulmuşum. Kaçma girişimini üzerine beni götüre götüre sarı. Beni çok sinirlendirdi. Yüzünde bir çizik açtım.

GÖKHAN HORZUM

Otopsi raporu

işbu raporlar Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrası Kanununun 13. Maddesi'ne (Rapor vermeye yalnız tabipler mezdundur) kimliği belirsiz kişilerce yapılan bir ekleme (bir de kafası çok karışıklar) uyarınca yazılmıştır. Vakaların hiçbirini yaşamamış, dolayısıyla da ölmüştür. Fakat bu kesinlikle, yaşamla ölümün kol kola gezdikleri ve 'önümüze gelene bir tekme' oynadıkları bir ülkenin var olmadığı anlamına gelmemektedir.

Rapor-Sayı 48398

Zeytinburnu'nda ölü olarak bulunduğu bildirilen, ellerindeki nasırlardan da inşaata işçisi olduğu anlaşılan ve fakat başka her şeyi meçhul, 25 yaşlarındaki erkek cesedine, çocukların bisikletle dolaşmaya çıktığı, insanların piknik yapmak için bir avuç yeşil ot uğruna belediye parklarında birbirleriyle kavga ettiği güneşli bir pazar günü, yani yaşam inadına devam ederken, genç İst. Cum. Sav. Yard. arkadaşla otopsi yapılmıştır; İst. Cum. Sav. Yard. arkadaş daha otopsinin başında kusarak morgu terk etmiştir.

DIŞ MUAYENE:

174 cm boyunda, olmazsa olmaz bıyıklı, 60 yaşındaki gezici sünnetçi yarı kör Kamber Amca imzalı -Babaynıni de o kestiği oğlum, korkma bir bok olmaz- yamuk sünnetli (ki bu, Eminönü'nde seyyar satıcıdan alınan mavi pazen don, cesedin üzerinden ancak kazınarak alındıktan sonra anlaşılmıştır) ölü katliğı; henüz geçmiş erkek cesedinde:

Göğste ve kolları ilk gençlik yıllarından kalma jilet izleri, kaslarda bir daha asla elli kiloluk çimento torbası kaldıramayacak olmanın hüznü, dışerde en son yenen taze soğan ve domatesin pinçikleri bulunmuştur.

İÇ MUAYENE:

Baş-Boyun: Baş cildi iç yüzü, sağlam olmakla birlikte, kafatası birçok yerden kırılmış, bununla da kalmamış, ilkokulda yarım yamalak öğrenilen Türkçe, anadan öğrenilen Kürtçeyle karışarak kafatası kemiklerindeki kırık ve çatlaklardan dışarı sızmıştır. Duruma derhal müdahale edilerek sızıntı yok edilmiş, asiyeş berkemal hale getirilmiştir.

Vertebra, boyun ile toraks arasında iki yerden ayrılmış ve doğaldır ki bu, beyinde, iki köprünün aynı anda bakıma girmesinin İstanbul'da yaratacağı etkiyi yaratmıştır.

Göğüs-Karın: Göğüs kafesi açılmıştır. Kaburgaların yer yer ayrılmalar gösterdiği tespit edilmiştir. Akciğerlerin ikisi de günde iki paket ucuz tütünün bıraktığı katranla kararmış fakat çocuk ve ilk gençlik dönemlerinden kalma birkaç uzun hava izinin ve derin derin of

çekmelerin, her şeye rağmen silinmemiş olduğu hayretle müşahade edilmiş, sevdaının nele kadir olduğuna hep beraber şaşılmıştır.

Kalp kapakçıklarında, kalbi Arap sabunuyla yıkadıktan sonra ve yatmadan önce son sigaralarını içen kapıcılar rastlansa da nöbetçi doktorun yorgunluktan halüsinasyon gördüğü kanısı üstün gelmiş ve şaibeli kalp çöpe atılarak karın bölgesine doğru inilmiştir.

Karın bölgesinde ilk göze çarpan, bir duble rakıya hasret giden karaciğerin hüznü olmuş, derhal hademelere bir şişe otuz beşlik aldırılmış ve karaciğerin alkolün içinde dinlenmeye ve demlenmeye bırakılmıştır.

Mide, fakirin mütemadiyen yediği ekmeğ yüzünden umutla ağzına kadar dolmuştur. Bu umutlar arasında en büyüklere ayrılarak incelemeye alınmıştır.

Mide fakirin mütemadiyen yediği ekmeğ yüzünden umutla ağzına kadar dolmuştur. Bu umutlar arasında en büyüklere ayrılarak incelemeye alınmıştır: Bunlar tahmin edilen teÖrsine "başımı sokacak bir ev, anaç bir kadın ve erkek evlat"tan değil, "bokumu silecek kadar çok para, kurşun geçirmez bir Mercedes, lahmacuncu zincirine sarışın iri memeli manken"den teşekkül etmekteydi.

Bu umutların gerçekleşmesi için göze alınan şeyleri araştırmak için göz açılmış ve her şeyin göze alındığı gözlemlenmiştir. Buna rağmen mide repelerinde, tatlı günleri dolaşan sportacıların ve iş için beklenen amele pazarlarının çevresine konuşlanan köftecilerden alınan serçe kadar köfteler dışında, en son fi tarihinde yenen, bir parça lüp etin tadına daha rastlanamamıştır.

SONUÇ:

Yapılan otopsi bulgularına ve kulaktan çıkan "Duyulan Son Cümle Titreşimleri" analiz sonuçlarına göre;

D.S.C.T Sonucu:

Söylenen: "Gece olunca boş bir arsaya ativerim, uğraşmayalım şimdi polisle mahkemeye filan." Söyleyen: Taşeron

Cesedin, ceset olmadan az önce, çalıştığı inşaatın tepesinde aşağı düşmek suretiyle yerçekimi kanununa karşı gelmek suçundan ölüm cezasıyla cezalandırıldığına kanaat getirildiğini bildirir rapordur.

NOT: Birazdan yukarı çıkılıp servisin balkonunda tavuk kanadı yapılacakından iş bu rapor kısa tutulmuştur.

ÖZLEM ESMERGÜL

Yazmasaydım deli olacaktım

Sait Faik Abasıyanık, nam-ı diğer Adalı... Hakkında avara diyeni de çok. Hatta deli diyeni de. Yazmak dışında hiç mezevî edinmemiş bir adam... "Al şu çiviye çak" desen çakamaz. "Çayları doldur, dağıt" desen yapamaz.

Cebinde sarı kağıtları, kurşun kalem ve küçük bir çakıyla yaşayan, yazmakla yürümek arasında yaşamsal bir bağ kurmuş, tabiatı karışık bir öykücü o.

Eşsiz bir dehası var, evet...

Öykücülüğün tahtında oturan bir bohem...

Bir aylak adam...

"Peki yazmak kasını nasıl bir antrenmanla geliştirmiş?" diye sorarsan "Bu adamla ilgili anlatabileceğim çok şey var," derim.

Yazmak üzerine, hazineden değerli bir yatırıma sahip Sait Faik Abasıyanık. Kimse Abasıyanık'ın Mançukosu Sait Faik'i tanımadın, yazıcılık sanatını ondan dinleyip öğrenmeden, kağıdını kalemini eline almasın. Zira yazmak, adanmak ve yürümek çok ilgili.

Yürümezsən, yazamazsın

Yıl 1941, Sait Faik Abasıyanık sıkıyönetim

mahkemesinde yargılanıyor. Üstelik bu ikinci duruşma. Çelme adlı öyküsüyle halkı askerlikten soğutmaya kalkışmış sözde. Solculuk etmiş aklına. Oysa ne işi olur Sait Faik'in siyasetle, askerlikle... Zaten asabiyeden bir raporu var cebinde. Askere bile almyorlar. İnsandan zengin hazine mi var ki oturup memleketin içler acısı siyasetini yazıp çizsin.

"İnsan hikâyeleri yazarım ben," diyor hâkime. "Bundan başka becerebildiğim bir şey de yok zaten..."

Şükür, beraat ediyor o gün. Annesi Makbule Hanım, oğluna bir dükkân açıp onu yazmak esaretinden kurtarmak derdinde. Zaten Babî'î de de kimsenin itibar ettiği yok yazdıklarına. Toplumcu gerçekçi olmamakla suçluyorlar Sait Faik'i.

Hitler, Avrupa'yı kana bulamış. İkinci Dünya Harbi yakıp yıkıyor ortalığı. Türkiye'de Milli Şef İsmet İnönü tarihe not düşülecek siyasi kıvraklıklar sergiliyor. Memlekette bir Nazi çığırtkanlığı patlamış. Hitler'e alkış tutanlar hiç de az değil. Hatta "Hitler gizli Müslümanmış" söylentisi yayılıyor dilden dile. İktidardan tavrı tartışmalara kapalı. Ağzını açan yazar, çizer, gazeteci, aydın hep tutuklu. Siyasi şübe kimseyi almyor artık. Her yazarın, her şairin, her çizerin peşinde bir sivil polis.

Siyasete hayatı boyunca ilgi göstermemiş Sait Faik Abasıyanık bile iki kez sıkıyönetim mahkemesi görmüş, 1944 yılında Medar-ı Maişet Motoru adlı romanı mahkeme kararıyla toplatılmış, hepi topu 99 adet satmış.

Öylesine korkuyor ki hapse girmekten, içeri girip çıkmış deneyimli arkadaşlarından biri olan Rifat Ilgaz'ı sıkıştırıp duruyor sürekli. "İçerisi nasıl?" diye soruyor ikide bir. "Hapislikten, işkenceden, falakadan korktuğum yok," diyor. "Mesele yürümemek..."

Zira yazmak, yürümeyi gerektirir. Sait Faik Abasıyanık, İstanbul'un her semtini adımlayan, taşın kıvrımıyla, yolun eğimiyle sokakları ezberleyen bir

yazar. "Yürümezsən hikâye yazamazsın," diyor. "Yazmak, masa başında kağıtla kalemle yürütülebilecek bir gaile olamaz."

Yürümek, hayatın coşkun hızını yavaşlatıyor. Yavaşladığında görmeye başlıyorsun. Her gün koşar adımlarla önünden geçtiğin manzara, sen yavaşladığında bir hikâyeye dönüşüyor. Yavaşlığın içinde deha var, gözlem var.

Dışında olanı izleme, içeriği gözle

Sait Faik Abasıyanık, gözlem becerisi yüksek bir öykücü. Yaş aldıkça gözlem kasi giderek güçlenmiş bir yazar. Ne var ki onun gözlemciliği oturup insan manzaralarına bakmaktan ibaret değil. Yazarlığındaki özgünlükte iç gözlem becerisinin payı büyük. Sadece görüneni değil, görünmeyeni de izliyor o.

Yazmak için kalabalıklara, yaşamak için yalnızlığa karşılıyor ama gel gör ki ikisiyle de anlaşıyor. Aslında hapis yatmak kadar, yalnız kalmaktan da korkuyor.

Bu yüzden sürekli içiyor. Çiğerlerini çürütene kadar içiyor. Sirozdan kan kusana kadar boğuyor kendini kadehlerin içinde.

Sevilmemişlerin, çok üzülmüşlerin ve okumışların tedirginliğiyle denize kaçıyor, balıklara sığınıyor, bazen huysuzlaşıyor, bazen kendinden alamadığı intikamı başkası alsın diye onu daha da yalnızlaştıracak Rum kızlarına aşık oluyor.

Bize bir masa ayrı Yanakımu, Aleksandra'mla benim için

Fransa'da okumuş, Burgazada'da köşkü olan, Bomonti'de bir apartman dairesinde yaşayan, amcası milletvekili, dedesi İstiklal madalyası sahibi eski bir belediye başkanı, babası saygıdeğer bir tüccar olan Sait Faik'in elbette soylu bir ailenin kıızıyla izdivaç yapması beklenirdi değil mi?

Öyle değil...

Sait Faik, Beyoğlu meyhanelerinde zengin hacıoğulları tavlamaya çalışan Rum kızlarına deli divane tutulacak olabilecek kadar korkusuzca ve kontrolsüzce gönlünü açıyor aşka. Eleni'ye de Aleksandra'ya da kendi deyimiyle "fıtıl gibi" aşık oluyor. Üstelik bu

uğurda aile mirasından bile men ediyor.

Hatta bir gece yakın arkadaşı Aziz Nesin'le Aleksandra'nın yüzünü görebilmek için genelev mahallesini geçerek Selyatağa varıyorlar da kızı başka bir oğlanla öpüşürken görürce yıkılıyor Sait.

Aziz Nesin, o gece gördüklerine inanamıyor bir türlü. "Sait genelev kızlarıyla selamlaşip sohbet ediyordu" diye anlatıyor bu olayı. "Sanki kızların hepsini tanıyor."

İşte o gece Sait Faik Abasıyanık'ın tıpkı yazdığı gibi yaşayan bir avare olduğuna karar veriyor.

Yaşamı, yazdıklarına bu kadar mı sirayet eder bir insanın?

Bir dolu anılar biriktirdiği dostları oldu Sait Faik'in. Orhan Veli, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Rifat Ilgaz, Aziz Nesin, Orhan Kemal, Samim Dino, Sabahattin Kudret Aksal, Samim Kocagöz, Salah Bırsel, Mina Urgan, Atilla İlhan, Ara Güler, Oktay Akbal, Leyla Erbil, Adalet Cimcoz ve daha kimler kimler... Onca kalabalığın içinde yalnız hatta yapayalnız bir yaşama kendini mahkûm ederken, kuşkusuz ki tek emeli, son nefesine kadar yürümek ve öykü yazabilmektir.

Ancak onunki gibi bir yaşamakla yazılabildi buınca sıcak ve sahici insan öyküleri. Ancak onunki gibi bir delilik, yazmazsa çıldırtacak noktaya varılabildi.

"Yaratıcılık neredegizlenir?" diye merak eden varsa hala, Sait Faik'e bakarak "Dâhilikle delilik arasındaki ölümcül sınırda" diyebiliriz.

Yalnız Hattat Yapayalnız, Bir Sait Faik Abasıyanık Romani kitabından...

"Bu halime sana haksızlık eden bir evlat olabiliyim anne. Lakin benim için yaşayabileceğim başka bir hayat yoktu. Kendim gibi kalabilişim bu hayatta barışmamış olsam da yaşamayı sevdim. Hayatım boyunca inandığım gibi yazdım. Ne mecmua sahiplerine ne de gazete patronlarına boyun eğdim. Siparişle yazılmış bir satırım yok. Hah keyfime göre yazmışlığım çoktur o ayrı... Yerden yere vurdukları hikâyecilik anlayışından yine de ödün vermedim. Kabullememedikleri yazım şeklimi kimseye göre değiştirmedim. Hiç evlenmedim, çocuğum da yok. Çünkü senin bile sevmeydiğin bir adamım ben. Hangi kadın beni niye sevsin? Elim iş tuttu ama para vermediler. Çalıştım ama kazanamadım. Avarelik yapmakla kazanamamış olmak aynı şey değil. Seçtiğim hayatın bedelime razı oldum. Hasta oldum ve işin fenası iyileşmek fırsatını bile değerlendiremedim. Yalnız kaldığımda işte bu kadar yolunu yaşıran bir adamım ben."

Deli dedeler ve ördek teyzeler

NEYŞİN MENGÜ

Deli dedeler iktidarda... İktidar çok boyutlu bir kavram, iktidar olmak için ila Başbakan olmak gerekmiyor. Gerçi artık iktidar olmak için Başbakan olmamak gerekmiyor.

Bu deli dedeler, her gün daha çalın açıklamaları yapmakta adeta yarışıyor. Birisi asansörde kadın erkek beraber yürünür diye fıskırıyor, öteki yoğun bakımda kadınıla erkek ayrı bölümlerde tutulsun diyor. Dedelerimiz çok çalın. Birisi Allah eşirgesin asansörde katlar arasında takılırsa, "ulan bu asansör çakılırsa kolu bacağı kırar mıyız, acaba buradan canlı çıkabilir miyiz, acaba kaç saat bu insanlarla burada kalırız, oksijensizlikten boğulur muyuz" korkusundaki insanların tüm bu kaygı ve tasa arasında, "seks uleeeeyn" diye birbirinin üzerine atlayabileceğini düşünüyor. Diğerleri bayağı canıyla uğraşan insanların tövbe haşa, gang bang'e girebileceğini kafasında kurguluyor. Canım dedelerim, hacı dedelerim.

Muhtemelen bu hacı dedelerim tüm bu çalın açıklamaları yaparken aslında bilizlere de bir şeyler anlatmak istiyor. Bilinçaltılarında belki de yükseliyor bu sözler, dişilere ve belki de aslında hala kendilerine rakipleri olarak gördükleri erkeklere, bende hala iş var, can havlı man havlı dinlemem gördüm mü saldırmam mesajı vermek istiyor. Bu deli dedeler aslında acaba botoxu bastıra bastıra

ördek teyzeye dönen ama yine de yaş almayı reddeden teyzelerin bir benzeri mi? Ördek teyzeler her aynaya baktıklarında ne kadar güzel olduklarını düşünüyorlar, ulan ne hale geldim demiyor hiçbirisi. Bu dedeler de bu açıklamalarını pek beğeniyor muhtemelen, tepki aldıkça da çitayı yükseltiyor.

Olabilir yaşlılık bu, her faninin başına gelecek. Biz de yaş alacağız, toruna torbaya bela olacağız. Benim misal şimdiden lakabım hazır, deli hala diye.

Bunları anlıyorum da ben bu deli dedelerin eşini, çocuğunu çocuğunu merak ediyorum. Hani yaşlılar bazen evden kaçabilir, alır başını gider ya... Ne bileyim işte kimi kendini yollara vurur,

Hani yaşlılar bazen evden kaçabilir, alır başını gider ya... Bu dedeler de evden kaçıp kaçıp yayın mı yapıyor?

kimi kahveye kaçır falan, bu dedeler de evden kaçıp kaçıp yayın mı yapıyor?

Bu deli dedelerin eşleri bu açıklamaları duydukdaca acaba konu komşuya ne diyor? Yahü işte bizim bey de eh eh, mi diyor? Akşam evde yahü niye böyle şeyler diyorsun diyor mu acaba, yoksa dedelerin konusunu geçiyor mu?

Ya da deli dedelerin çocukları, babamız öyle veya önlü oldu anasını satayım diye mutlu mu acaba, yoksa mahcup oluyorlar mı konu komşuya?

Ördek teyzelerin ve deli dedelerin yakınları bir dayanışma derneği mi kursa acaba? İhtiyarlarımızı anlayalım onlara yardımcı olalım ama ne bileyim bir şekilde kendilerine zarar vermelerini, itibarlarını yerle kesen etmelerine bir şekilde engel olalım.

Yol bitti derken başlar yolculuk

ZİHNİ BAŞSARAY

Önümüzde hâlâ çok uzun bir yol vardı ve çok yorulmuştuk. Neredeyse bir saatir konuşuyorduk. Koltuğu hafif dikleştirip arabanın

camını araladım. Dışarıda insanı hiçbir şey yapmama iten bir rüzgâr esiyordu. Kapının cebini karıştırıp sigara paketimi buldum. İçinde iki sigara kalmıştı. Birini çıkarıp yakttım. Ağzım ekşiince su şişesine baktım, boştu.

Arabaya Nevzat kullaniyordu. Arabanın teybine cep telefonunu bağlamış, üç haf ta önce Beşiktaş'ın farklı kazandıgı maçtan sonraki tartışma programlarını dinliyordu. Sevdiği şeylerin övülmesini sever, bunu söylemekten de çekinmezdi. İlk bakışta biraz Pollyannacılık gibi görünse de herif kendi içinde hayatın sırrını çözmüştü bence.

- Nevzat kapat a..na koyayım artık ya, kapat içim sıkıldı. Yok mu benzinlik falan girelim bi' işeyelim, bi' bisküvi alalım, bir su sigara alalım.

- Çok hoşuma gidiyor abi ne güzel Beşiktaş'ı övüyorlar işte. Altısaatir araba kullanıyorum lan uyuyayım mı?

- Tamam tamam, yok mu benzinlik yakınlarda?

- Kardeşim Afyon'dan İstanbul'a gitmiyorum ben de her gün. Elinde telefon var, bak işte navigasyona. Ben zaten şüpheleniyorum he, sen araba kullanmayı da biliyorsun bence, ibnelik olsun diye bilmiyormuş gibi yapıyorsun. Lisede de böyleydin sen. Sırf sorular üzerine düşünmemek için kopya çekiyordun.

Telefondan Yandex'e baktım. Teybin sesini açıp koltuğu yatırdım. "Var mıymış benzinci?" diye sordu. Yandex'e göre yarım saat daha vardı. Derin bir nefes verir gibi "Has...ktır ya" deyip teybin sesini açtı.

Belki uyurum diye gözlerimi kapattım. Cuma günüydü. Maillerime baksam mutlaka çalışmaya çalışırdım ama hiç halim yoktu. Niyetim yoktu demiyordum çünkü iş meselesine takılmıyama gerçekten halim yoktu. Bir gece önce dünya kadar yol gelmiş, sabah hiç görmememiz gereken bir mahkemeyi izlemişti ve şimdi de

geri dönüyorduk. İbrahim mahkeme salonuna girdiğinde her birimize tek tek gülerek selam vermişti. Bu tuhaftı çünkü çoğumuz yüzümüze bile bakmayacağımızı düşünüyorduk. Belki içten içe bazılarımıza küşinde ama belli ki o anda tüm öfkelerini ötesinde, her birimize tek tek çok ihtiyacı vardı.

"Harbiden öldürmüş müdür sence?" dedim istemsizce. Boş muhabbet yapmak istemiyordum ama aklım bir türlü almıyordu. Nevzat duymuştu ama ses etmedi. İbo çıkıp mahkemede takır takır anlatmıştı herifi nasıl vurduğunu. Deliydi pezevenk. Liseden sonra Harp Okulu'na gitmiş, bir kumpas sonucunda da sonradan darbe yapmaya kalkacak namussuzlar tarafından sen sınıfta okuldan atılmıştı. Bir süre kendine gelemedi, sonra da gazetecilik yapmaya başladı.

Nevzat, ben ve İbrahim lise dönemini birlikte geçirdik. Nevzat sessiz sakin, kendi halinde bir adamdı. Ben daha zıpıktı, biraz sorunlu bir adamdım. İbrahim adalet adamıydı. Trabzonluydu, çocukluğundan beri silahla yetişmişti. Yazları bir haftalığına İbrahim'in ana evine giderdik. Yaylalara çıkıp atış yapardık daha o zamanlar. Gözümün önünden o günler geçenken telefon çaldı. Arayan Zeynep'ti. "Akşam planın var mı?" dedi. Aslında akşama planım içip içip sızmak, ertesi gün de mümkünse uyanmamaktı ama bir arkadaşının doğum günü varmış, gitmezsek olmazmış, arkadaşları beni de çok merak ediyormuş. Olur dedim ben de.

Nevzat Zeynep'i severdi. "Abi harbiden iyi kız he Zeyno. Zaten bir insan sana kattanabiliyorsa iyidir moruk, suyuana git bu kızın sen," dedi gülümseyerek. "Neyim varmış lan benim?" dedim hafif sinirli. "Buyun var oğlum işte, bence gizli şeker var sende, sinirlisin sen." "Nevzat hadi yola bak ya kaza yapacağız". Benzinciye on dakika kalmıştı.

"Bir ara Duran Amca'ya da gitmek lazım, mahvoldu adam," dedi ve devam etti Nevzat "Hatice anne ölünce bi' evladı kalmıştı dayanacağı, şimdi o da yok. Yazık oldu herkese, sırf bu yüzden sinirleniyorum İbo'ya." İbrahim adamı nasıl öldürdüğünü

tek tek anlatmış ama nedeniyle ilgili tek kelime etmemişti. "Arasak mı la adamı?" dedim. Aslında böyle bir durumda, bir babaya ne deneceğini bilmiyordum ama bizim varlığımızı ona iyi gelecekti sanki. "Benzinlikte durulum da arayalım harbiden" dedi Nevzat. "Zaten geldik."

Benzinliğe girdik. Uzun yolun göbeğinde, yanında çay bahçesi, gözlemecisi olan bir benzinlikti. Çişimizi yaptık, yüzümüzü yıkadık, ben bir sigara aldım, çay bahçesine oturduk. "Acıktım ben" dedi Nevzat. "Ben de acıktım da Duran Amca'yı arayalım, sonra söyleriz yemeği. Ama bi' çay söyleyelim önce," dedim. Çayları söyledik, Duran Amca'yı aradık.

- Duran Amca ben Hüseyin.

- Nasılsın Hüseyin oğlum?

- İyiyim Duran Amca, bir sesini duydum dedik, Nevzat'ı layız, çok selamı var, ellerinden öpüyör.

- Sağ olsun, geriye siz kaldınız zaten.

"Nevzat" diyebildim. "Yola çıkıyoruz." Eğer tahmin ettiğim şey doğruysa, yolculuk yeni başlıyordu.

- Gelemedim mahkemeye yine. Dayanmıyor kalbim. İyi miydi İbrahim?

- İyiydi Duran Amca çok şükür. Sağlığı yerindeydi.

- Anası yaşasa yapmazdı onu üzmemek için, bana kıydı.

- Deme öyle Duran Amca.

- Öyle, ben bilirim. Hüseyin, biri beni aradı bugün, davayla ilgili sanırım, doktormuş.

- Doktor mu? Kimmiş amca?

- Bilmiyorum, dinlemedim de. Seni arasın dedim, bir evladım da odur dedim, verdim numarayı.

- İyiyapmışsın Amca. Var mı bir isteğin arzun?

- Canının sağlığı, gözlerinizin öpüyörüm. Selam söyle Zeynep'e de.

- Tamam Amca.

"Ne doktoru la?" dedi Nevzat.
"Bilmiyorum" dedim, beni arayacakmış,
selamı var Duran Amca'nın. Yemekleri
söyledik, yemekler geldi, neredeyse
hiç konuşmadan yedik, sonra bir
uyku bastırıldı, kahve içtik. Kalkmaya
hazırlanırken telefon çaldı, yabancı
numaraydı. "Doktordur belki," dedi
Nevzat.

- Alo.

- Alo merhaba, Hüseyin Bey mi?

- Buyrun benim.

- Hüseyin Bey ben Adli Tıp'tan Doçent
Doktor Nergis Şengün.

- Buyrun Nergis Hanım. Duran amcadan
aldınız değil mi telefonu?

- Doğrudur. Siz yakınısınız anladığımı
kadariyla.

- Duran Amca bizim de babamız gibidir.
Davayla ilgili bir gelişme mi var? İbrahim
cinayeti itiraf etti zaten.

- Sizi maktülle ilgili değil, maktulün
geçen sene vefat eden bebeğiyle ilgili
aradım.

- Nasıl yani?

- Yüz yüze konuşalım mı uygun
olursanız?

- Bebekle ne ilgisi var hanımefendi? Ne
istiyorsunuz?

- İbrahim'in kurtulmasını istiyorum.

- Nasıl yani?

- İbrahim benim sevgilimdi, öldürdüğün
herif de kendi sekiz aylık kızını
tecavüz ederek öldürmüştü. Şimdilik
bu kadarını bilin, İstanbul'da mı
yaşıyorsunuz?

- Evet.

- Yarın akşam saat 4'te Fındıklı'daki
çay bahçesinde olun. Görüşürüz.

Telefonu kapattım. Nevzat yüzüme
dehşetle bakıyordu. "Otursuraya
çabuk," diye beni kalktığım sandalyeye
oturttu. "Nevzat," diyebildim. "Yola
çıkıyoruz." Eğer tahmin ettiğim şey
doğruysa, yolculuk yeni başlıyordu.

BAVULUMDA KELİMELER

ALEYNA SOLAKER

**Güzel sanatlar lisesinde okumak
çocukluğumdan beri istediğim bir şeydi ve en büyük
başlangıcımdır...**

En büyük şansım Tabii ki ailem..

On yıl önce birazcık şımarık, babasına âşık
olan -ki hala öyleyim-, gezmeye meraklı, yerinde
duramayan biriydim.

On yıl sonra hayallerime ulaştığım yerde olmak
istiyorum.

Modaya ilğim çocukluğumdan beri annemin
beni giydirmesine izin vermeden her daim kendi
istediklerini dolaptan seçip yakıştırdıklarını kendim
giymemden belliymiş.

Kameraların önünde olmak
heyecanlanmadan normal hayatımdaymış gibi ne
gerekirse onu yapmak demek.

Kafamı yastığa her koyduğumda hayal
kurarak uyumayı seviyorum

En beğendiğim film sahnesi mutlu sonla
biten sahneler!

Modası geçse de beğendiğim bir kıyafet ya da
aksesuardan asla vazgeçmem.

Sette repliğimin sonunda istemeden
yanlış bir şey demiştim. Ekip olarak
çok gülmüştük ancak ben çok
utanmışım

İlk oyunculuk deneyimim
küçükken Osman Yağmurdereli'nin
Kuş Dili dizisiyle başlamıştı.

**Şimdiye kadar yaptığım en
absürd şey** hiç absürd bir şey
yapmamış olmam.

**Belki bir gün vakır
açarım.**

**Yükseklik korkum
var. O yüzden
asla paraşütle
atlayamam.**

**İnsanlar
hakkımda çılgın
olduğumu
söylerler.**

ONUR TUNCAY

Balat-ı meşhur

Fotoğraf: Nerve Bayra

Pabuçlar taş zeminlere vurdukça bir koridor gibi çınayan daracık sokaklarında bir zamanlar İstanbul'un namli kabadayıları barınırken, bugün hipster diye adlandırılan gençler barınıyor. İşte Fatih'in bu nazik semtinin adına Balat deniyor.

Zaman şüphesiz ki demir çarklarında aşılmaz denilen dağları, geçilmiş denilen denizleri bile un ufak ediyor. Her şey gibi şehirler de zamanın bu acımasız dişilerinden nasibini alıyor.

Tarihi Yarımada'nın denize kıyısı olan şanslı semtlerinden Balat, günümüzde tarihi dokusunu koruması ile ünlü. Halen cumbalı rengarenk ahşap evler Arnavut kaldırımlı sokakların iki yanında ip gibi diziliyor. Mahalleli hâlâ "Kilisenin orada buluşalım," diyebiliyor ve mahalleden olmayan yabancılar semtin yerlileri tarafından şıp diye tespit ediyor.

Semte sahil tarafından girdiğimizde yeni nesil kafelerle karşılaşırız. Semtin içine doğru girdiğimizde ise oranın yerlileri oldukları her halinden belli olan kahvehaneler ve lokantalar görülmeye başlıyor. Mahalleli açısından baktığımızda görüyoruz ki her devirde olduğu gibi işgal evvela denize yakın yerlerden başlıyor.

Yeni nesil kafelerin arasında kendini devşirmeye gayret etmiş ancak astığı tablolarla tutun da koyduğu sandalyelere kadar her şeyi eğreti duran bir mekâna

sokuluyoruz. Mekânın sahibi eski Balatlılardan. Nasıl olduğunu soruyoruz, "Ayak uydurmaya çalışıyoruz işte," diyor buruk bir ifadeyle. "Çabanızı takdir ediyorum ancak pek de başarılı olamamışsınız," diymiyoruz elbette. Hayırlısı olsun dercesine başla selam veriyoruz.

"Ben doğma büyüme Balatlıyım," diyor biz sormasak bile. Kendince hüzünleniyor, sokağa bakıyor. Biz de aynı sokağa bakıyoruz ancak onun hissettiklerini anlamamız mümkün değil. Onun için geçmişin derinlerinden gelen kırıntı, bizim içinse yağmur altında herhangi bir sokak burası. Mekânlar parayla ya da insanlarla değil, anılarla kıymetliymiş, bunu bir kez daha anlıyoruz.

Eliyle sokaktaki yeni dükkanları işaret ediyor, "Bunlar hep sonradan geldiler, kim ki bunlar? Neden sahiplendiler burayı," diyor. Bu esnada önümüzden bir kafile geçiyor. Önde orta yaşlı bir adam, gruba liderlik ettiği belli. Hepsinin elinde en az iki asgari ücret edecek fotoğraf makinelere. Bir fotoğrafçı kafileleri ileride semtin alametifarikası olmaya aday. "Burası, çok özel bir yerdir arkadaşlar. İnsanı kibardır, hem de bu semt dokusunu çok iyi korumuştur," diyor fotoğrafçıların lideri. Haftada bir buralara geldiği belli. Bütün esnafa selamlaşıyor. Bizim abimize de

başıyla selam veriyor, abimiz yalandan gülümsüyor. Sonra bize dönüyor, az önce takındığı tebeşsümü dudaklarından silip atıyor hızlıca. "Bok korumuştur dokusunu!" diyor sitemle.

Muhakkak ki cumbalı evler, taş sokaklar, racon bilen mahalle sakinleri yok olmuş değil ama eski Balatlıların yüzlerinden semtin ruhunu seneler evvel teslim etmiş olduğu anlaşılıyor. Fotoğrafi çekilmemiş tek bir sokak kedisi dahi kalmamış olan bu müstesna semtin artık harbi bir semt değil tütsü kokan otantik bir yer olarak algılandığı belli oluyor.

Televizyonlarda yayımlanan iki buçuk saatlik dizilerde de görüldüğü gibi, artık Balat bir plato olmaktan öteye geçemiyor.

Günümüzde yaşamın her alanı seri bir şekilde tüketirken birkaç günlük heves, bir avuç dolar için semt, tarih ve insanlar da tüketiliyor. Mahallenin yerlisi gençler, sokaklarda felik felik, kantarına hızlıca karışacak maddeler peşinde koşarken, bir başkası birkaç kare fotoğraf uğruna yüzlerce yıllık bir yerleşim yerini hediyeylek eşya gibi görebiliyor. Çok sevgili bir dostumuzun durmaksızın tekrar ettiği gibi;

"Yalnızım, insanla geçmiyor."

Fotoğrafi çekilmemiş tek bir sokak kedisi dahi kalmamış olan bu müstesna semtin artık harbi bir semt değil tütsü kokan otantik bir yer olarak algılandığı belli oluyor.

Gerçekleşen
hayallerim
var mı?

ve. bu
bir
sıkıntı

Pinar

Düşmanına
adil davranırsan elbet bir gün
on da düşersin

YASEMİN SAKALLIOĞLU

Âşık olma hali

Birine sarılmak; ona bulaşmak, başka renk almak, biraz karışmak demek.

Bana göre gönül dediğin biraz gökkuşağı demek.

Çocukken saçını çektiğin, ergenliğinde öpüp yüz kızarttığın, büyüdüğünde “şimdiki aklım olsaydı” sözündeki aklınla sevdiğin anın adı “gerçeklik” demek.

Âşık olma hali en büyük gafları bir öpücükle örtmek demek.

Dudaktan kalbe köprü gerek.

Aşk hali sıcak, çok sıcak yemek

Soğutmadan yesek de bir ömür üşümesek?

MUHAZZAM YEŞİL BİBERLER VE NASRETTİN HOCA

gerisi
sende

Bir keresinde de Muğla'da bir çorbacıda bir çorba içtim. Yol üstü bir yerd. Arkadaş tavsiyesiydi. Çorba şahaneydi ama bir de masalarda tabak tabak acı biber vardı. Dünyanın en güzel yeşili ve dokusuna sahip olağanüstü biberlerdi bu biberler. İstihkakım olandan birkaç biber daha fazlasını aldım. Ayrıldım oradan sonra. Daha sonra o biberler benimle birlikte bir hafta kadar gezdi. Sonra İstanbul'a döndük biberlerle beraber. Evde o akşam salata yaptım ben. Ki benim salataların efsanesidir. Muğla'dan çorbacıdan getirdiğim biberleri de kattım salataya. İlk çatalı Özlem aldı salatadan. Gözünden tek damla yaş süzülür. "Fakat bu salatada kendini bile aştın Alpay," dedi. O kadar sevdi salatayı. Ben bir çatal aldım, ben de ağladım. Çünkü lezzetler insanları ağlatır. Aklım çıktı. "Biber," dedim. "Nasıl biber," dedi. "Bu biber çok başka bir biber," dedim. "Ne diyorsun Alpay" dedi. Dedim "Ben hiçbir şey demiyorum, ben yarın Muğla'ya gidiyorum." "E yeni geldin, niye gidiyorsun ki yine," dedi. "Biber," dedim. "Biber," dedim, başka bir şey demedim. O gece sabahı zor ettim. Sabahın ilk ışıklarıyla atladım arabaya, Muğla'ya doğru yola koyuldum. Çorbacıya ulaşacağım, biberleri nereden aldıklarını öğrenecek, iki çuval biberle İstanbul'a geri dönecek, dünyanın en güzel salatalarını yapıp yiyecek, yedirecektim. Kendim de dahil herkesi ağırlatacaktım. Akşam Muğla'daydım. Çorbacıyı gördüm, kalbim güp güp çarpmaya başladı. Yanastım kaldırıma. Park ettim arabayı. Çıktım arabadan. Girdim çorbacıya. Gözüm hemen biberleri aradı. Kötü kuru ve kırmızı biberler çarptı gözüme. Benim yeşili, dipdiri biberlerim yerine. Bir şey demedim. Dedim bir çorba içeyim. Çorba geldi. Çok kötüydü. İçmedim. Bir iki örnek biber aldım. Ayrıldım çorbacıdan, Muğla'da otele yerleştim. Muğla'daki arkadaşlarımı aradım. Dedim ki, "arkadaşlar," dedim, "acilen buluşmamız lazım." Dışarıda bir kahvecide buluştuk. "Hoş geldin," dediler. Dedim "Hiç hoş gelmedim." "Hayırdır," dediler. Kısa pantolonumun sağ yan cebinden biberleri çıkardım ve "Bu

nedir Allah aşkına," dedim. "Çorbacıya gitmişsin," dediler. "Evet, çorba da kötüydü," dedim. "El değiştirdi orası," dediler. "Nasıl olur ya," dedim, "bir haftada mı el değiştirdi." "Valla öyle oldu," dediler. Resmen Muğla'yı terk etmiş adamlar. Biberlerini de alıp götürmüşler. Ne bir telefon numarası bırakmışlar, ne bir iz. Bir şekilde ulaşabilseydim, peşlerinden gidecektim. İstanbul'a elim boş ve mutsuz döndüm. Ben yine güzel salatalar yaptım ama hep bir eksik oldu artık salatalarım, hep bir eksik oldu bir yanım. Çünkü bir şeyin daha iyisini yapabileceğini biliyorsun fakat yapamıyorsun ya, böyle bir şeyi hiç kimse yaşamasın isterim. Ben yaşadım, içimdeki boşluğun büyüklüğünün ölçüsü yok. Ağlıyorum. Her gün. Her salata yaptığımda.

**Nasrettin Hoca insanını
çok iyi tanıyordu.
Komşusuna önce "senin
kazan doğurdu," diyordu.
Minicik bir tencereyle
sevinç içinde gönderiyordu
kurnazı evine. Daha
sonra "senin kazan öldü,"
diyordu, adamın kazanına
el koyuyordu.**

Bir de söylemek istediğim başka bir şey daha var. Nasrettin Hoca'nın torunları olmak hiç kolay değil. Hakkını vermek lazım. Nasrettin Hoca insanını çok iyi tanıyordu. İyi tanımak

lazım. Olmaz öbür türlü. İnsan içine karışmak lazım. Duvar örersen olmaz. Örmemek lazım. Nasrettin Hoca insanını o kadar iyi tanıyordu ki ortaya çıkan mizah ölümsüz oluyordu. Satranç oynar gibi oynuyordu oyunu. Komşusuna önce "Senin kazan doğurdu," diyordu. Minicik bir tencereyle sevinç içinde gönderiyordu kurnazı evine. Daha sonra "Senin kazan öldü," diyordu, adamın kazanına el koyuyordu. Öyle büyük dev hamleler yapıyordu ki muhatabını süperonik etkisiz hale getiriyordu. O yüzden iyi tanımak lazım.

**Ercan Kesal'ın öyküsünü tamamla
gerisende@gmail.com adresine
yolla yayımlayalım.**

benim derin iç çekişlerim vardır, en olmaz yerinde telaşlandıran marifetler, tam da bir şeyler kapmaya çalışırken bol köpüklü ve kavgalı bir denizin ortasından...

Yazan: Ercan Kesal ve.....

Öyküyü tamamlayıp gerisende@gmail.com adresine gönderebilirsiniz. Seçilen öykü gelecek ay dergimizde

sizden
gelen

Parmaklıklar ardındaki Petunya

Nefes almakla aynı sebepten yazıyorum.
Yazmasaydım, ölürdüm.

isaac asimov

Pencerenin öbür tarafında oturan adamı
gördüm. Mevsimlerin kaderini bilen yağışlar
gibi baktı bana. Uzun saçları iki yandan
boynuna ölü yapraklar gibi dökülüyordu.
Kiliseye doğru yürüdüm, ilk mezarlara vardım.

Sakin olmak için kendini sıkıstırmama
gerek yoktu artık. Zaten işe yaramıyordum
da. Güçsüzlüğümü, çaresizliğimi fark edecek
kimseler yoktu etrafta. Titreyen bacaklarıma
son bir kuvvet verdim. Bunca yolu, yıllar sonra
gelebiliysem şimdi yıkılıp dağılmanın arası
hiç değildi. Dişlerini öyle kenetlemiştim ki
yutkunamıyordum bile. Bütün vücutum kalbim
olmuş, nefes aldrımamacasına çarpıyordu.

İçindeki "Geride dönecek mi?" diye soran sesi
susturduktan sonra, yavaşça yuvarlanan
gözyaşlarını hızla elimle uzaklaştırdım. Mezarlar
arasında yürümeye devam ettim. Yaklaştığını
hissettikçe dünya silitiliyordu. Bütün doğal afetleri
peşine takmış bir hayalet gibi ilerliyordum. Saçım
başım elbisem belki dağılmıştı. Fakat adım
attıkça, saçım parçalarını geride bırakıyordum.
Uçup gidiyorlardı o solgun karmazanın içinde.

Elimdeki kağıda baktım "12/4". Bu arama hiç
bitmesin isteyen bir yanımdı. Ölen mezarını
gördüğümde yaşadıklarımın korkunç "Bulamamın
önünden geçip gitsin, görmesin" diyen zavallı ben.

Öyle olmadı tabii; beş yıllık mutluluğu, on beş yıllık
hasreti omzuma yükleyen hayat gibi acımasızca
kargıma dikilivermişti mezar taşı. Döndüm çok sevdiğim
mor petunyalara. Petunyalara çarçurdaş olan, simeiyah
denirler... Gri, soğuk kocaman bir taşın üzerinde ismi. O
nefes aldrımamacasına mısralar;

"Sen üzülmek kadını,

Parmaklıklar ardındaki Petunya. Ömrümün narin çiçeği.

Bil ki;

Bu adam sende hiç vazgeçmedi..."

Zeynep Ayşe

- İmtiyaz Sahibi: BRG Basın Yayın Reklam ve
Org. San. Tic. Ltd. Şti adına Ümit Bektaş
- Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Sefer Selçuk Özbek
- Yayın Kurulu: Önder Abay, Banç İnce, Meltem Yılmaz
- Edebiyat Danışmanı: Haydar Ergülen
- Editörler: Gizem Gülek, Meral Çinar
- Sokak Ekibi: Can, Bircan Aydin, Onur Uzunay, Selin Kalkan, Merve Bavra
- Reklam ve İletişim: reklam@brgajans.com
- Kapak İllustrasyonu: Burak Aşdemir
- Grafik Tasarım: Endal Bektaş
- İletişim: 0(212) 260 5878 - iletisim@bavuldergi.com - reklam@brgajans.com
- www.bavulduklari.com
- Adres: Çiğdem Mahallesi, Barbaros Bulvarı,
Petek Apartmanı, No:73 Kat: 3 Beşiktaş
- Baskı: UNIPRINT Basım Sanayi ve Tic. A.Ş.
- Adres: Ömerli Mah. Hadimköy - İstanbul Cad. No:159
Hadimköy Arnavutköy 34555 İstanbul / TÜRKİYE
- Tel: +90 212 798 2840 / Faks: +90 212 798 2063 - www.apa.com.tr
- Genel Dağıtım: DPP (0212) 622 2110
- ISSN: 2149-8115 Aylık yaygın süreli yayındır.

Bu yazı geçen sayıda
girişini Burhan Sönmez'in
yazdığı Geride Sende
kötüleşen gönderiler
arasından seçilmişti.

